ACADEMIA SCIENTIARVM GERMANICA

BERLOLINENSIS

BIBLIOTHECA

SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM

TEVBNERIANA

EDITA CONSILIO ATQVE AVCTORITATE

INSTITVTI

GRAECOROMANAE ANTIQVITATIS

STVDIIS COLENDIS DESTINATI

LIPSIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI MCMLXIV

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΠΕΡΙ ΙΠΠΙΚΗΣ

EDIDIT

KLAVS WIDDRA

ADIECTAE SVNT DVAE TABVLAE

LIPSIAE IN AEDIBVS B.G.TEVBNERI MCMLXIV

BIBLIOTHECAE TEVBNERIANAE
HVIVS TEMPORIS
REDACTOR: JOHANNES IRMSCHER

HOC VOLVMEN IMPRIMENDVM
CVRAVIT BRVNO DOER

ES 7 M
LIZ.-Nr. 294 · 375/18/63
PRINTED IN THE DEMOCRATIC GERMAN REPVBLIC
LIPSIAE: TYPIS B. G. TEVBNERI (III/18/154) · 1945

PRAEFATIO

DE CODICIBVS

Xenophontis De re equestri libellum viginti codicibus, quorum vetustissimus est saeculi XIII ex., recentissimus saeculi XVI, traditum habemus. quibus de codicibus viri doctissimi Vincentius Tommasini (Prolegomena ad Xenophontis libellum De re equestri, Studi Italiani di Filologia Classica X, 1902, p. 95sqq.), Ginus Pierleoni (Studi Italiani di Filologia Classica V, 1897, p. 26sqq., VI, 1898, p. 65sqq., 407sqq., Bollettino di Filologia Classica X, 1904, p. 251sqq.) diligentissime scripserunt. quorum opera et studio nisus codices describo.

Marcianus 511, s. XIII ex., chart., fol. min., ff. 408, **M**
f. 284^{v}.

Cyr., An., Ages., Hiero, Mem., Eq. Mag., Eq., Lac. Rep., (Ath. Rep.), Vect., Oec., Smp., Cyn., aliorum alia.

A. M. Zanetti=A. Bongiovanni, Graeca D. Marci Bibliotheca codicum manu scriptorum per titulos digesta, Venise 1740. Aenea Piccolomini ap. G. Pierleoni in Studi It. di Fil. Cl. VI, 1898, p. 65sqq.

De aetate: A. G. Roos, Arriani quae exstant, Lipsiae, 1907, p. 19.

Vaticanus Graecus 989, s. XIII ex./XIV in., chart., **B**
19,3 × 12,9, ff. 110, f. 13^{v}–23^{r}.

Cyn., Eq., Ael. Tact., Leonis Tact. fr., Nonni paraphr. in Ioannis Evang.

Ginus Pierleoni, De Xenoph. Libello Venatorio in cod. Vat. Graec. 989, Studi It. di Fil. Cl. V, 1897, p. 26sqq.

Laurentianus LXXX 13, s. XIV, membr., quart., ff. 187, **F**
f. 37^{v}, (prima XVIII folia sunt chart. et rec. man.).

(Ath. Rep.), Vect., Eq. Mag., Hiero, Eq., Lac. Rep., Mem., Oec., Smp., Cyn., aliorum alia.

A. M. Bandini, Catalogus codicum Graecorum Bibliothecae Laurentianae, III, Florenz, 1770, p. 202sqq.

G **Laurentianus LV 21,** s. XIV, membr., 32,4 × 21,3, ff. 276, f. 258^r.

Hiero, Lac. Rep., Vect. (a. c. V 5), Eq. Mag., Eq., Cyn., Bandini l. c. II, 286 sq.

L **Lipsiensis (Bibl. Sen.) IX,** s. XIV, membr., quart., ff. 96, f. 31^v.

Eq. Mag., Hiero, Ages., Eq., Lac. Rep., Oec.

G. A. Sauppe, Xen. Opusc. ... post Schneiderum iterum recensuit ..., Lipsiae, 1838, p. XIII. L. Dindorf, Xen. Opusc. ..., Oxonii, 1866, p. V. A. G. R. Naumann, Catalogus librorum Manuscriptorum, qui in Bibl. Senat. Civitatis Lipsiensis asservantur, Grimae, 1838, p. 5

Q **Vindobonensis V 95,** s. XIV (s. XV Schenkl), chart., quart., ff. 327, f. 154.

Lac. Rep., Eq. Mag., Eq., Cyneg. -II 1.

P. Lambecii Commentarii de Bibliotheca Caesarea Vindobon., VIII, Vindob., 1665–76, p. 473 sq.

O **Oxoniensis Bodleianus Canonicianus 39,** s. XV, chart., ff. 273, f. 259^v.

Eq. Mag., Eq.

Mª **Marcianus 368,** s. XV, chart., 19,5 × 18,4, ff. 184, f. 131 (apographum codicis M).

G. Pierleoni, Studi It. di Fil. Cl. VI, 1898, p. 407 sqq., P. Cerocchi, Prolegomena ad Xen. Hipparchicum, Studi It. di Fil. Cl. VI, 1898, p. 471 sqq.

I **Laurentianus „Conventi Soppressi" 110,** s. XV, membr., 29,5 × 21,2, ff. 148, f. 86^r, (ex quo, ut vid., expressa est ed. princ. Iuntina, 1516).

Lac. Rep., Vect. a c. V 4, Eq. Mag., Cyn.

E. Rostagno et N. Festa, Indice dei codici greci Laurenziani non compresi nel catalogo del Bandini, Studi It. di Fil. Cl. 1, 1893, p. 154

S **Londinensis Musei Britannici 5110,** s. XV, chart., fol., f. 95^r.

H. G., Eq. Mag., Hiero, Eq., Lac. Rep., Mem. (– 4. 8, 10), Oec., Smp., Cyn., (– c. 2).

Fr. Ruehl, Neue Jahrbücher 127, 1883, p. 736 sq.

Vaticanus Graecus 1334, s. XV, membr., 26,5 × 17,0, ff. 104, f. 10v. **D**

Hiero, Ages., Lac. Rep., Eq. Mag., Eq.

P. Cerocchi, l. c. p. 480

Vaticanus Graecus 1619, s. XV, chart., 27,3 × 20,0, ff. 231, f. 157v. **K**

Hiero, Lac. Rep., Eq. Mag., Eq., Cyn.

P. Cerocchi, l. c. p. 480

Urbinas Graecus 93, s. XV, membr., 28,5 × 19,1, ff. 258, f. 216v. **V**

Cyr., Ages., Hiero, Mem., Eq., Lac. Rep., Oec.

Biblioth. Apostol. Vatic. Codices Manuscripti recensiti ... Codices Urbinates Graecos ed. C. Stornajolo, Romae, 1845, p. 137 sqq.

De aetate: Schenkl, Mélanges Graux, Paris, 1884, p. 112

Parisinus 1643, s. XV, chart., formae max., ff. 205, f. 22v. **N**

Eq. Mag., Hiero, Eq., Lac. Rep., Mem., Oec., Smp., Polybii de variis rer. publ. formis, ex lib. VI.

H. Omont, Inventaire Sommaire des Manuscrits Grecs de la Bibl. Nat., II, Paris, 1888

Parisinus 2955, s. XV, chart., f. 110v, a c. IX 4 (usque ad finem). **H**

Hiero, Ages., Lac. Rep., Vect. a c. V 4, Eq. a c. IX 4

Perusinus B 34, s. XIV/XV, membr., formae max., (ex G, ut vid., descriptus). **P**

G. A. Sauppe, ed. Tauchn. I, p. XX

Vindobonensis Phil. Graec. 37, (antea IV 37), s. XVI, chart., fol., ff. 290, Xenoph. opuscula duabus manibus exarata:

f. 18v–28v Eq. **R**

Eq. Mag., Hiero, Eq., Lac. Rep., Mem., Oec., Smp.

f. 138r–148r Eq. **A**

Cyn., Eq., Smp.
Lambec l. c. VII, p. 116

Phillippensis Meermannianus 3086, s. XVI, chart., fol., ff. 175. **Z**

inter alia aliorum Eq.

W. Studemund et L. Cohn, Codices ex Bibl. Meermann. Phillippici Graeci nunc Berolinenses, Berol., 1890, p. XXIV, ann. 2

DE CODICVM NECESSITVDINE

Vincentius Tommasini codicibus l. c. pp. 101–116 in quaestionem vocatis hanc summam facit codices **A** et **B**, qui optimi existimandi sint, ex eodem fonte ortos esse, ceteros libros, quos in quattuor familias distribuendos esse putat, ex altero. at Franciscus Ruehl rem neque Vincentium Tommasini neque Ginum Pierleoni bene perspexisse contendit, re vera codicem, ex quo **B** fluxerit, et „archetypum" deteriorum librorum ex uno eodemque fonte derivatos esse, ex tertio „archetypo" **A**.

Opiniones virorum tam clarorum cum inter se contrariae sint, nobis de integro oritur quaestio, quanam ratione libri inter se cohaereant, quia id maxime interest ad verba scriptoris restituenda.

Quaesiverat autem denuo iam ante illam Francisci Ruehl editionem Teubnerianam Guilelmus Falbe Studiis Xenophonteis cognationem codicum (qui attinent ad libellos Eq. Mag., Eq., Cyneg.) et a stemmate, quod proposuerat Vincentius Tommasini, longe diversa invenerat, quae nescio quo modo non multum valuerunt apud editores. Ruehl, ut exemplo utar, qui Guilelmi Falbe Studia Xenophontea novit, quamquam communem fontem codicis **B** deteriorumque probat, tamen quaerere omittit, quid rationis habeat codex **A** cum **B** aut cum deterioribus.

Quae cum ita sint, nobis liberis ac non pendentibus ex illis Guilelmi Falbe studiis denuo recensenda est tota materia atque varietas lectionum.

I Libri **A** et **B** persaepe a lectione ceterorum librorum recedunt:

1) **AB** omittunt verba, quae in reliquis codicibus leguntur:

1,13	*τοῦ μὲν τοίνυν ⸢ἔτι⸣ ἀδαμάστου πώλου*
7,1	*ὅπως γε μὴν ⸢δεῖ⸣ πωλεύειν*
9,16	*ἐπεὶ δὲ πολεμιστήριον ⸢ἵππον⸣ ὑπεθέμεθα ὠνεῖσθαι*
14,20	*ἀντὶ ⸢τῶν⸣ μεγάλων ὤτων*
15,16	*ἢν δὲ ⸢καὶ πάνυ⸣ διαπονήσηταί τις ταῦτα*
17,15	*δεδιδάχθω ⸢δὲ⸣ καὶ τάδε ὁ ἱπποκόμος*

19,12 *συγκεκαμμένῳ ⌜δὲ⌝ τῷ σκέλει*
22,20 *ἔνθα δε ⌜καὶ⌝ καθάλλεσθαι*
23,14 *ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἀναπηδᾶν καὶ ⌜τὸ⌝ καταπηδᾶν*
25,20 *δι' ὅλης ⌜δὲ⌝ τῆς ἱππικῆς παρακ . . .*
30,8 *καὶ κατειλοῦν τὰ ⌜καὶ⌝ κατατείνοντα*
33,5 *ᾗ πέφυκε μεταξὺ τῶν ⌜τε⌝ πλευρῶν καὶ τῶν ἰσχίων*
33,24 *ἀλλὰ δεῖ ἀπὸ σημείων ἑκόντα πάντα ⌜τὰ⌝ κάλλιστα καὶ λαμπρότατα ἐπιδείκνυσθαι.*

2) **AB** verba praebent, quae reliqui libri omittunt:

5,5 *ὀσφῦς γε μὴν ὅσῳ ἂν πλατυτέρα ⟨τε⟩ καὶ βραχυτέρα ᾖ*
7,20 *τὸ δὲ φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ⟨τὸ⟩ τῶν λυπούντων ἀπαλλάττεσθαι*
26,7 *πρῶτον ⟨μὲν⟩ τοίνυν χρὴ τοῦτο γνῶναι*
27,22 *ὅτι δίδαγμά ⟨τί⟩ ἐστι*
34,5 *σφόδρα ᾖ καλὸν ⟨ᾖ δεινὸν⟩ ᾖ ἀγαθὸν ᾖ θαυμαστὸν* (ceteri pro *ᾖ θαυμαστὸν* omisso habent *ᾖ δεινὸν*)
36,1 *ἐπεὶ δὲ καὶ ⟨ἡ⟩ ἀριστερὰ χεὶρ*
37,4 *δυνατὸν δὲ σὺν τῷ ἐφιππίῳ ⟨καὶ⟩αὐτὸν σκεπάσαι.*

3) **AB** verba a vulgata lectione recedentia habent:

a) lectiones recipiendas:

2,11/12 *δὲ ἔφη* (*δέ φησι*), 3,1 *κρισσοὺς* (*κρείσσους*), 5, 3 *εὐχιλώτερον* (*εὐχιλότερον* **D**) (*εὐχειλότερον*), 6, 24 *πολὺ* (*πολλῷ*), 7,13 *ὑπομνήματα* (*ὑποδείγματα*), 8,14 *τίς* (*τις*), 10,8 *δυσγάργαλός* (*δυσγάργαλίς*), 10, 13/14 *ὑποδύεσθαι πόνους* (*πόνους ὑποδύεσθαι*), 10,15 *συνελόντ'* (*συνελόντι*), 11, 17 *ὑπεραιμοῦν* (*ὑπερεμοῦν*, *-εμοῦ* **K**), 11, 22 *τοῦ ἵππου* (*τῷ ἵππῳ*), 15, 5 *ἀναβάτῃ* (*ἀμβάτῃ*), 15, 6 *ἕνεκεν* (*ἕνεκα*), 15, 7 *προκόμιόν* (*προκόμιοι*), 16, 13 *δὲ* (**Ma**) (*γε*), 17. 21 *παρατηρεῖν* (*παρωξύνθαι* aut *παροξύνθαι* aut *παροξύνεσθαι* aut *παροξυνθύναι*), 19, 21 *ἕνεκεν* (*ἕνεκα*), 20, 1 *ὀρθὸς* (**D**) (*ὀρθῶς*), 22, 10 *ταχέος* (*ταχέως*), 23, 15 *παίσαντα* (*παισάτω*), 23, 23 *μαθέτωσαν* (*θαρρούντων μαθόν-*

τες), 24, 8 *καλὸν* (**FG**) (*κακὸν* aut *οὐ κακὸν*), 24, 16 *ὁμοίας* (*ὁμοίως*), 24, 21 *ἱππότα* (*ἱππόται*, -*τε* with *αι* above **G**), 25, 11 *ἀναστρέψαντα* (*ἐπιστρέψαντα*), 26, 1 *ταῦτ' ἐστιν* (*ταῦτά ἐστιν*), 27, 6 *καθέψουσι* (*καθεψοῦσι*), 27, 15 *θυμ. καὶ φιλ.* (*φιλ. καὶ θυμ.*), 27, 22 *τὸ* (**D** et *τὸ* corr. in *τῷ* **G**) (*τῷ*), 29, 2 *ὡς* (*ὥστε*), 29, 10 *ἄνω* (*ἀνωτάτω*), 29, 20 *δ'* (**K**) (*δὲ*), 29, 21 *δ' ἐχίνους* (*ἐχ.* **A**) (*δὲ χιτίνους*, *δ' ἐχιτίνους*), 32, 3 *ἄνω* (*ἀνωτέρω*), 33, 8 *ὀκλάζει* (**N**) (*ὀκλάζειν*), 33, 9 *αἴρει* (*αἴρειν*), 34, 22 *συμπαρέποιτο* (*συμπαρέσοιτο*), 34, 24 *μὴν τὶς* aut *μέν τὶς* (*μέντοι τις*), 35, 9 *πρ. τὸ σῶμα τ. θώρ.* (*τ. θώρ. πρ. τὸ σῶμα*), 35, 21/36, 1 *τοσαῦται καὶ τοιαῦται* (*τοιαῦται καὶ τοσαῦται*), 36, 10 *προσθετέον*, ex -*θεταὶ* corr. **B** (*προσθεταὶ*), 37, 1 *ἀναβάτῃ* (**D**) (*ἀμβάτῃ*), 37, 10 *οὗπερ* (*οἵουπερ*), 38, 10 *δὲ* alter. (**LD**) (*δ'*).

b) lectiones dubitandas aut reiciendas:

5, 9 *αὐτὸν* (**O**) (*αὖ τὸν*), 6, 4 *παρέχεται* (*παρέχοιτο*), 7, 4 *πωλοδάμνειν*, -*δαμνεῖν* (*πωλοδάμνην*), 11, 13 *αὐτοῦ* (**DV**) (*αὐτοῦ* aut *ἑαυτοῦ*), 12, 7/8 *ἐξώσταθμος* (**ME**) (*ἔξω σταθμὸς*), 12, 12 *χρῆσθαι* (*κεχρῆσθαι*), 15, 21 *ψήζοι* aut *ψήζει* (*ψήχοι* aut *ψήχῃ*), 21, 3 *τούτου* (*τούτων*), 23, 1 *ταῦθ'* (**EK**) (*ταῦτα* aut *ταὐτὰ*), 27, 4 *ἠρεμεῖν* (**D**) (*ἠρεμεῖν*), 27, 4 *ἐλάσεις* (*ἐλάσεις*), 29, 6 *οὗτος* (*οὕτως*), 37, 7 *λελῦσθαι* (*λελύσθαι*).

Quae cum ita sint, ceterorum librorum lectiones proprias ex fonte derivatas esse consentaneum est, ex quo neque **A** neque **B** defluxerunt. appellemus hunc fontem *α''*.

II Codex **B** nonnullis locis contra **A** et reliquos libros stat:

1) **B** omittit verba, quae in reliquis codicibus leguntur:

6, 15 *περὶ* prius, 9, 2 *καί*, 10, 16 *δὲ* tert., 12, 15/13, 1 *ὅπως—ὅπως*, 35, 12 *καὶ*.

2) **B** verba praebet, quae reliqui libri omittunt:

14, 2 *οὖν* ante *οὐ*, 17, 26 *ὅταν* ante *ἀπάγηται*, 38, 4 *τε* post *ἅμα*.

3) **B** verba a ceterorum lectione recedentia habet:

2, 4 *ἂν ἄντις* (*ἄν τις*), 3, 17 *συγκαπτὴν* (*συγκαμπὴν* aut -*καμπτὴν* aut -*καπὴν*), 4, 15 *ὦται* (*ὦτα*), 7, 20 *ἀπαλάτ*-

τεσθαι (*ἀπαλλάττεσθαι*), 9, 6 *παίδη* (*πέδη*), 9, 21 *ἐγκαρτερὰν* (*εἰ καρτερὰ*), 10, 10 *ἀποκωπλύσεις* (*ἀποκωλύσεις*), 11, 17 *γιγνώσκει* (*γιγνώσκοι*), 11, 19 *τίς* (*τις*), 13, 2 *ἀπαλύνει* (*ἁπαλύνει*), 13, 15 *ἀπαλάττοι* (*ἀπαλλάττοι*), 17, 4 *ἐκβάλῃ* (*ἐμβάλῃ*), 17, 23 *μεγ'* (*μέγα*), 19, 19 *οὔθ' ἓν* (*οὐθὲν* aut *οὐδὲν* (A) 19, 22 *κατασκευασμένως* (*κατεσκευασμένος*), 19, 25 *μὴν* (*τὴν*), 20, 1 *τὴν σκελοῖν* (*τοῖν σκελοῖν*), 21, 2 *ὧν δ' ἂν* (*ὧδ' ἂν*), 24, 17 *ἐλαύνοντ'* (*ἐλαύνοντα*), 25, 3 *πόλεμον* (*πολέμιον*), 25, 16 *ἔδοσαν* (*ἔδοσαν οἱ θεοὶ*), 26, 2 *ὄνον* (*ἵππον*), 26, 6 *ἵππου* (*ἵππῳ*), 29, 4 *διαδάξῃ* (*διδάξῃ*), 29, 15 *περίβλεπον* (*περίβλεπτον*), 30, 3 *ταὐτὰ* (*ταῦτα*), 33, 12 *κάλλιστρα* (*κάλλιστα*), 33, 13 *δοκεῖ* (Ma) (*δοκῇ*), 34, 20 *οὗτος* (*οὕτως*), 34, 23 *φαίνωνται* (*φαίνοιντο*), 35, 4 *παραλαμβάνει* (*παραλαμβάνῃ*), 36, 14 *στεγατέον* (*στεγαστέον*), 37, 9 *ὁπλισθεὶς* (*ὁπλισθείη*).

Apertum est igitur neque **A** neque ceteros libros ex **B** derivatos esse.

III Codex **A** permultis locis contra **B** et reliquos libros stat:

1) **A** omittit verba, quae in reliquis codicibus leguntur:

1, 5 *Σίμων*, 1, 5 *τὸ*, 1, 10 *ταὐτὰ*, 2 ,1 *πάνυ*, 2, 8 *ἢ χαμηλαὶ*, 4, 6 *εἰ*, 8, 4 *δι' ὄχλου*, 12, 5 *μετὰ τὸ ἄριστον*, 13, 6 *φορβειᾶς*, 13, 11 *καὶ περὶ τὸ χαλινοῦσθαι*, 15, 1 *τε καὶ ἡμιόνοις*, 15, 4 *λυποῦντα*, 16, 7 *τὸν* prius, 16, 14—18 *οὐκ ἐπαινοῦμεν - διὰ τάδε*, 16, 18 *ἔξεστι μὲν*, 18, 7 *τῷ*, 19, 1/2 *πρῶτον - ὑποχαλινιδίας*, 20, 14 *ἂν*, 23, 3 *ἑαυτοῦ καὶ*, 23, 17/18 *μᾶλλον - ὄπισθεν*, 26, 1/2 *μὲν* alt. - *ἥκιστα*, 26, 9 *καὶ*, 26, 10 *χαλεπὸν*, 26, 13 -*δὰν δε - ἐπιτυχόντα*, 26, 19 *δὲ*, 29, 13 *μάλιστα*, 29, 16 *οὖν*, 33, 1 *εὔρωστον*, 33, 4 *καὶ* prius, 33, 10 *σῶμα*, 34, 11 *αὐτὸν*, 34, 15 *καὶ*, 34, 17 *ἂν* prius, 34, 17 *ἦν*, 38, 8/9 *δὲ ἐν βραχεῖ - μὲν*, 38, 14—18 *καὶ ταῦτα - δεδήλωται*.

2) **A** verba praebet, quae reliqui libri omittunt:

4, 2 *δὲ* (prius) (Q) (*δ'* S), 12, 15 *ἐπιμελητέον*, 16, 9/10 *ἀντίον ἑαυτὸν*, 17, 21/22 *μὴ - αἰσθόμενος ὅ*, 20, 1 *εἰ*, 20, 10 *τε*, 24, 4 *τοῦ*, 24, 11 *ποιητέον*, 25, 16 *οἱ*, 27, 6 *δὲ*, 29, 8 *σχηματοποιεῖσθαι*, 31, 3 *τὸ*, 35, 9 *γὰρ* (**FR**), 36, 8 *δή*, 36, 10 *ὅπως*.

3) **A** verba a ceterorum lectione recedentia habet:

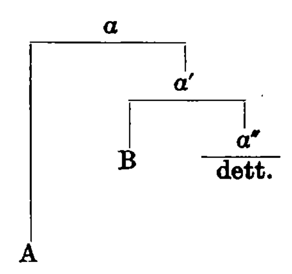
a) lectiones recipiendas:

1, 3 *νομίζομεν* (*νομίζωμεν*), 6, 5 *πλατεία* (*πλατέα*), 6, 8/9 *βελτίων ἑαυτοῦ* (*βελτίω ἑαυτῶν*), 8, 3 *ἥκιστ᾽ ἂν* (*ἥκιστα*), 8, 20 *ἐξαιροῖτο* (*ἐξαίροιτο*), 9, 3 *ἐκφέρει* (*ἐκφέροι*), 9, 22 *δοκιμάζει* (*βασανίζει*), 12, 3 *ἐφεστηκότων* (*ἀφεστηκότων*), 13, 5 *πεπαιδευκέναι* (*πεπαιδεῦσθαι*), 13, 9 *φορβειὰ* (*φορβιὰ*), 15, 17 *τ᾽* (*τε*), 16, 19 *ὁπότερ᾽ ἂν* (*ὁποτέραν*), 17, 18 (*εὐάιστητον*) (*ἀναίσθητον*), 18, 1 *ἁρπάζοι* (*ἁρπάζει*), 18, 5 *ἀναβιβάσοντα* (*ἀναβιβάζοντα*), 20, 10 *πονεῖν* (*ποιεῖν*), 20, 14 *ὡς* (*ἕως*), 22, 4 *εὐθὺ* (*εὐθὺς*), 22, 6 *πολέμοις* (**Ma**) (*πολεμίοις*), 22, 6 *τοῦ* prius (*αἱ τοῦ* aut *ἢ αἱ τοῦ*), 25, 18 *βούλοιο* (*βούληται* aut *βούλῃ*), 25, 19 *μάλιστ᾽ ἂν* (*μάλιστα*), 25, 20 *παρακολουθοῦν* (*παρακολουθεῖ*), 25, 21 *δέξαιτο* (*δέξοιτο*), 26, 11 *εὐθὺς* (*εὐθὺ*), 27, 13 *τάχιστον* (*τάχιστα*), 27, 15 *φιλονικότατοι* (**N**) (*φιλονεικότατοι*), 28, 8 (*ἐγχωροίην*) (*συγχωροίη*), 29, 8 *αὐτὸς* (*αὖθις*), 30, 2 *ἃ δ᾽ ἂν* (*τὰ δὲ*), 30, 20 *ὡς τε* (*ὥσπερ*), 31, 19 *οὐδὲν* (*οὐδὲ*), 31, 19 *τῶν* (*τὸ*), 32, 1 *οὕτως* (*τούτῳ*), 32, 2 *πιεσθεὶς* (*πεισθεὶς*), 32, 13 *γοργὸν* (*ἅμα γοργὸν*), 33, 3 *οὕτως* (*οὐχ οὕτως*), 33, 7 *ὑπὲρ* (*ὑπὸ*), 34, 1/2 (*τῷ τοιούτῳ εἴδει*) (*τῶν τοιούτων ἤδη δὲ*), 34, 21 *κτύπος* (*τύπος*), 34, 22 *οἱ* (*ὅσοι*), 34, 24 *μὴν τις* (*μὲν τις* **B**) (*μέντοι τις*), 35, 4 *οἵους* (*οὓς*), 35, 20 *τὰ* (*τὸ*), 36, 9 *πτέρυγας* (*πτέρυγες ὦσιν*), 96, 10 *προσθετέον* (*προσθεταὶ*) (**B** in corr.), 36, 13 *βέλτιον* (*ἀρκεῖν βέλτιον*), 36, 16 *ἀφύλακτον* (**D**) (*ἀφυλακτέον*), 36, 17 *ἐπεὶ δ᾽ ἤνπερ* (*ἐπείπερ δ᾽ ἦν* aut *ἐπείπερ ἦν*), 37, 7 *ἄλλα* (*ἄλλα τοῦ ἵππου*), 37, 9 *δ᾽ ἂν* (*δὲ*), 38, 2 *ἐμβάδες* (*ἐμβάται*), 38, 1 *δύο παλτὰ* (*εὖ παλτὰ* aut *εὔπαλτα*), 38, 2 *δυνατὸν* (*ἀδύνατον*), 38,4 *τοὔπισθεν* (*τοὔμπροσθεν*).

b) lectiones librarii manu depravatas, de quibus vide p. XIII sqq.

Cum codex **A** multis sive veris sive depravatis lectionibus, quarum maximi momenti sunt verba omissa, contra reliquos libros stet, neque **B** neque reliqui ex codice **A** — aut ex aliquo fonte eius ignoto et obscuro has varias lectiones praebente — pendere possunt.

Ex quo neque Vincentium Tommasini neque vero Franciscum Ruehl necessitudinem codicum plane perspexisse, Guilelmum Falbe autem ad summam recte dixisse efficitur.

DE TESTIBVS GRAVIORIBVS AB

Codex A permultis mendis est depravatus et eo modo quidem, ut librarium Graecae linguae haud ita compotem fuisse credas. inveniuntur enim in hoc libro — ut praetermittam verba sine mente ac ratione omissa — praeter litteras transmutatas ut *βαίζεσθαι* (4, 2) pro *βιάζεσθαι, βαιζόμενον* (27, 3) pro *βιαζόμενον, ὕοτω* (25, 13) pro *οὕτω,* multae praetermissiones litterarum, ex quibus factum est, ut verba quid valeant videri saepe non possit, quarum pauca solum et insignia exempla hoc loco commemorentur. A

Littera *ν* ante *τ* etsi crebro, non constanter tamen omissa est ut 3, 12 *ὄτα,* 6, 24 *θαρροῦτες,* 9, 20 *ἐλαύνοτα,* 14, 4 *πάτα,* 17, 9 *ἔχοτα,* 17, 24 *πατάπασιν,* 22, 11 *στρέψατα,* 24, 11 *ἀτιληπτέον.*

Iterum et saepius formae ex *χράω* vel *χρῆσθαι* derivatae littera *ρ* carent ut 13, 16 *χῇ,* 32, 16 *χήσασθαι,* 9, 14 *ἄχηστος.*

Notandi sunt errores ut 1, 12 *ἐξαπατῶ* (*ἐξαπατῷτο*), 7, 1 *ἧμν* (*ἡμῖν*), 10, 18 *ἀνατη* (*ἀναβάτῃ*), 11, 14 *ὀμόνον* (*οὐ μόνον*), 16, 20 *κακούγειν* (*κακουργεῖν*), 18, 5 *ἤ* (*ἦν*), 23, 13 *μέλη* (*μέλλῃ*), 24, 8 *ὄθιον* (*ὄρθιον*), 25, 6 *ἔκοντα* (*ἕλκοντα*), 28, 7 *ἀνπαύειν* (*ἀναπαύειν*), 35, 7 *μέλοντα* (*μέλλοντα*).

Inveniuntur verba perperam secta ut 14, 16 *εἶσι δήρω* (*εἰ σιδήρῳ*), 15, 16 *διαπονήσι ταῖ τις* (*διαπονήσηταί τις*), 15, 18 *ἀκαθάρ τοῖς* (*ἀκαθάρτοις*), 24, 13 *ἄλλο τεκὲν*

(ἄλλοτε μὲν), 31, 7 ἡ σύχος (ἡσύχως), 37, 3 ἀφαυρότα τ'' ἐστι (ἀφαυροτατόν ἐστι).

Spiritus et accentus utique dubie atque infideliter, persaepe etiam inepte apponuntur, iota mutum semper omittitur.

Persaepe litterae commutatae occurrunt ut

1. ε	pro	α:	35,10	χαλερὸν	pro	χαλαρὸν
			4,16	ἀνεβάτη	,,	ἀναβάτῃ
2. κ	,,	α:	34,12	ἀξιοθέκτον	,,	ἀξιοθέατον
3. ω	,,	α:	1,11	πειρωσόμεθα	,,	πειρασόμεθα
4. ω	,,	αυ:	11,18	ἀναπώσεως	,,	ἀναπαύσεως
5. ϑ	,,	β:	10,6	ἐνέθαλον	,,	ἐνέβαλον
6. κ	,,	γ:	33,21	μαστικῶν	,,	μαστιγῶν
7. α	,,	ε:	9,16	ὑπεθεμαθα	,,	ὑπεθέμεθα
8. ο	,,	ε:	6,23	ἀυξανόμονοι	,,	αὐξανόμενοι
9. ω	,,	ευ:	7,8	πώλωσιν	,,	πώλευσιν
10. τ	,,	ϑ:	17,18	ἐνάιστητον	,,	εὐαίσθητον
			37,5	ἐρράφται	,,	ἐρράφθαι
11. οι	,,	ι:	5,8	μὲν τοι	,,	μέν τι
12. ο	,,	ι:	32,1	ὁρμητηρίωντο	,,	ὁρμητηρίων τι
13. α	,,	κ:	25,3	ελαύσαντας	,,	ἑλκύσαντας
14. κ	,,	μ:	24,13	ἄλλο τεκὲν	,,	ἄλλοτε μὲν
15. γ	,,	ν:	3,2	γίγγεσθαι	,,	γίγνεσθαι
16. κ	,,	ν:	22,17	ῥαστωκης	,,	ῥαστώνης
17. ζ	,,	ξ:	3,4	ἀπέδειζε	,,	ἀπέδειξε
18. α	,,	ο:	8,3	δύναιτα	,,	δύναιτο
			13,12	δυοκαλώτερον	,,	δυσκολώτερον
			27,5	ἀποστραφαὶ	,,	ἀποστροφαὶ
19. ε	,,	ο:	2,3	πελεμιστηριου	,,	πολεμιστηρίου
			16,21	πετε	,,	ποτε
20. η	,,	ο:	8,5	ψήφοις	,,	ψόφοις
21. ω	,,	ο:	4,8	ἐξώφθαλμον	,,	ἐξόφθαλμον
			35,7	τῶν	,,	τὸν
22. αι(λ)	,,	ου:	14,2	ἐπιβαιλλεύειν	,,	ἐπιβουλεύειν
23. α	,,	ου:	13,10	ἑλκαμένων	,,	ἑλκουμένων
24. μ	,,	π:	7,16	μωλοδαμνη	,,	πωλοδάμνῃ
25. τ	,,	π:	2,17	κόττει	,,	κόπτει
			4,18	ἁτλῆς	,,	ἁπλῆς
			37,12	βλαττεσθαι	,,	βλάπτεσθαι
26. β	,,	ϱ	6,10	ἄβασθαι	,,	ἄρασθαι
27. κ	,,	ϱ:	11,19	ἀρκωστία	,,	ἀρρωστία
28. α	,,	σ:	20,12	ἀφαλλοιτο	,,	σφάλλοιτο
29. ν	,,	σ:	23,14	ὡσαύτων	,,	ὡσαύτως
30. ο	,,	σ:	13,12	δυοκαλώτερον	,,	δυσκολώτερον
31. π	,,	τ:	7,1	γραππέον	,,	γραπτέον
			15,5	πραχήλω	,,	τραχήλῳ
32. ο	,,	υ:	6,5	ὀορᾶ	,,	οὐρᾷ

33. ω	„ υ:	11,15	ἐχωρὸς	„	ἐχυρὸς
34. κ	„ χ:	10,8	καλεπα	„	χαλεπὰ
		18,15	παρέκουσιν	„	παρέχουσιν
35. ε	„ ω:	17,7	αἱρέτε	„	αἱρέτω
36. ο	„ ω:	23,12	ἀναβεβικὸς	„	ἀναβεβηκὼς
		31,7	ἡ σύχος	„	ἡσύχως
		38,3	λειπομένο	„	λειπομένῳ

Persaepe syllabae per iotacismum, qui dicitur, commutatae sunt ut 2, 21 *μειν* (*μὴν*), 6, 17 *ὑψιλόταται* (*ὑψηλόταται*), 13, 4 *ἡμῆν* (*ἡμῖν*), 15, 16 *διαπονήσι ταῖ* (*διαπονήσηταί*), 20, 6 *προσκόψιέτω* (*προσκόψειέ τῳ*), 28, 5 *κραυγὺν* (*κραυγὴν*), 34, 24 *ἱππωνήσι* (*ἱππωνήσῃ*), 37, 6 *σήνεσθαι* (*σίνεσθαι*),

Has codicis **A** depravationes intuentes sane non ut H. Schenkl (rec. ed. Vincenti Tommasini, Berl. Philol. Wochenschr. XXXII, 1903, 805) fecit librarium virum doctum ducimus. sed cum **A** a lectione ceterorum librorum recedit, summa diligentia et animadversione opus est, cum autem **A** verba omittit, quae in ***α'*** leguntur, nullius momenti est ad textum archetypi ***α*** restituendum.

Hoc autem minime est codicem **A** testem malum esse, „es gibt überhaupt nicht gute und schlechte Zeugen, sondern nur abhängige und unabhängige" (Paul Maas, Textkritik, Leipzig[3], 1960, p. 31). explet enim **A** nonnullas lacunas, medetur multis locis, confirmat complures lectiones codicis **B**, potestatem dat restituendi illius archetypi ***α***. nam menda codicis **A** et hyparchetypi ***α'*** communia ex illo fonte fluxisse consentaneum est. itaque non difficile est intellectu, cur Pierleoni (p. XVII) scripserit mirum in modum nobis fortunam favisse pretiosissimum omnium librum illum **A** suppeditantem.

Lectiones variae, quas exhibet **B**, eae sunt, quas perperam factas interpreteris. codex **B** nullius auctoritatis est, cum a ceterorum lectione recedit, nam ex **A** et ***α'*** congruentibus apparet, quid in archetypo ***α*** scriptum fuerit. **B**

DE HYPARCHETYPIS α′ ET α″

α′ Codice A a vulgata lectione recedente etiam ad restituendum illum perditum hyparchetypum α′ circumitione quadam uti potest. nam omnes codicis B deteriorumque lectiones, quae falsae reperiantur, hyparchetypo α′, communi horum librorum fonti, vitio dandae sunt. cum enim A lectiones servat, quae in B et in deterioribus libris desunt, suspicari non licet librarium codicis A coniectura abhibita textum sanavisse — nam credere non possumus eum talia facere potuisse — sed potius hyparchetypum α′ per errorem verba omisisse. non enim tales atque tantae sunt omissiones, quas consulto atque cogitatas factas esse credas.

Ut exemplis utar: 17, 22 lectio codicis A *μὴ — αἰσθανόμενος ὃ* simul aspecta et probata est. quod solus A hunc locum integrum servavit, iam Tommasini l. c. p. 101, Ruehl l. c. p. 10, imprimisque Falbe l. c. p. 12 librum A testem maximi momenti esse concluserunt. praeterea hyparchetypum α′ verba non consulto omisisse manifestum est. perspicuum quoque est 29, 9 ante *θέλῃ* verbo opus esse, lectionemque *σχηματοποιεῖσθαι* quam A servavit, veram esse loco 29, 13 *ἅπερ αὐτὸς σχηματοποιεῖται* demonstratur.

Itemque varias lectiones hyparchetypi α′ de industria esse factas examinanti versimile non est. permultae enim lectiones, quas A servavit, a viris doctis, quibus ille praestantissimus testis notus nondum fuerit, coniectura adhibita restitutae documento sunt hyparchetypi α′ lectiones non modo mendosas, sed menda etiam manifesta esse (vide, quae fusius de ea re perscripsi in diss. mea p. 61).

9, 22 lectionem codicis A *δοκιμάζει* (pro *βασανίζει* hyparchetypi α′) veram esse exstat atque apparet, cum animadverti liceat Xenophontem in hoc libello verbo *δοκιμάζειν* semper usum esse, cum de probando corpore aut animo equi scripsit. verbum *βασανίζειν* praeterea gravius atque fortius esse similibus locis, quos Liddell-Scott s. v. exhibet, demonstratur. utrum vero librarius hyparchetypi α′ per errorem receperit notius vocabulum in margine annotatum, an hic — et in variis lectionibus 12, 15 *καρτεραὶ* (pro *στερεαὶ* libri A), 37, 9 *ἐμβάται* (pro

ἐμβάδες libri A) – interpretis iudicium agnoscas, ut Pierleoni suspicatur, non liquet.

34, 1/2 *ἐπὶ τῷ τοιούτῳ εἴδει ἱππαζομένων ἵππων καὶ θεοὶ καὶ ἥρωες γράφονται* in codice A (ut taceam de littera *ν* verbi *ἵππων* omissa) legitur. quam lectionem Tommasini etsi recipit tamen in numero eorum locorum habet, de quibus in praef. p. IV scribit: „nonnunquam codicum scriptura quam, ne a vero longius aberrandi periculum adirem, secutus sum, etsi non vitiosa omnino, genuina tamen non videtur." et correctioni *ἐπὶ τῶν τοιούτων δὲ ἱππαζομένων ἵππων*, quam proposuit H. Diels lectionem hyparchetypi *α'* secutus, ita favet, ut non recipiat eam propterea quod non satis certa sit. equidem existimo H. Diels correctione neque cogitationem Xenophontis assequi posse neque voluntatem interpretari. denotandi enim (verbo *τοιοῦτοι*) non sunt equi, sed habitus equorum equites ferentium. at contra lectio codicis A melior genuinaque esse mihi videtur. ad participium post *γράφειν* omissum cf. Kühner-Gerth l. c. II § 483 a, ad positionem praepositionis cf. Kühner-Gerth l. c. I § 452 b.

Manum librarii, qui illum perditum hyparchetypum *α''* scripsit, cognoscere possumus, cum **AB** contra reliquos libros faciunt, nam lectiones librorum **AB** communes etiam in *α* et *α'* scriptas fuisse consentaneum est. *α''*

Lectiones igitur deteriorum librorum propriae ad verba Xenophontis restituenda nullius auctoritatis sunt, has enim neque varias lectiones, quae in *α* aut *α'* annotatae fuerint, reddere neque vero ex alio fonte nobis ignoto fluxisse verisimile est. lectiones denique, quas cum Polluce communes exhibet, collato Polluce scriptas esse haud absurdum est.

ut 1, 13 lectio *τοῦ μὲν τοίνυν ⟨ἔτι⟩ ἀδαμάστου πώλου* deteriorum librorum – prima specie – cum Pollucis *ἔτι δὲ ἀδάμαστον πῶλον - τούτῳ δὲ Ξενοφῶν ἀντιτίθησι τὸν ἤδη ἱππαζόμενον - ἀπαίδευτον, ἄγριον* (1,182) consentit. mirum autem est, ut omnes Xenophontis libelli editores fugerit Pollucem atque librarium *α''* longe diversa ratione illo *ἔτι* uti, ille enim verbo *ἔτι* (*δὲ*) ad partem enumerationis adiungendam, hic ut verbi *ἀδαμάστου* vim pleniorem

reddat. plerique editores, Gino Pierleoni et Francisco Ruehl Guilelmum Falbe secuto exceptis, *ἔτι* deteriorum librorum collato Polluce receperunt. at illud verbum non modo supervacaneum sed etiam molestum esse in diss. mea p. 65 fusius demonstravi. librarium *α″* Pollucem perperam interpretatum esse suspicari licet.

Librarium α″ verba tradita collato Polluce corrigere conatum esse etiam ex loco valde corrupto (30, 7/8) patet, de quo vide quae scripsi l. c. ann. 88. illud *καὶ κατειλοῦν τὰ κατατείνοντα* (*κατειλοῦν* pro *κατειλεῖν* alio loco non invenitur) codicum **AB** Pollucem secutus, qui scribit (1, 208) *κατειλοῦντα καὶ κατακηροῦντα,* ut verisimile est, hyparchetypus *α″* in *καὶ κατειλοῦντα καὶ κατατείνοντα* permutavit. quam corrigendi rationem *α″* adhibuerit, bene perspicias etiam ex 25, 19/20 *καὶ ἔστι μὲν τοῦτο ἐν βραχεῖ εἰπεῖν δι' ὅλης ⟨δὲ⟩ τῆς ἱππικῆς παρακολουθοῦν* (-*εῖ* **B** dett.). codicibus **AB** *δὲ* omittentibus planum est et in archetypo *α* hyparchetypoque *α′* defuisse. coniectura librarii *α″* non difficilis est intellectu, nam antea hyparchetypus *α′ παρακολουθοῦν* (**A**) in *παρακολουθεῖ* permutaverat, quia non bene perspexerat Xenophontem participio *παρακολουθοῦν* et copula *ἔστι* pro simplici verbo *παρακολουθεῖ* et verborum transgressione usum esse, ut sententiam graviorem severioremque redderet (cf. Kühner-Gerth l. c. I § 353 A 3). cum *α″* in suo fonte *παρακολουθεῖ* invenisset, facile *δὲ* scribere potuit, ut illi *μὲν* responderet. ad *μέν*, cui nullum *δέ* respondeat, cf. Eq. 8, 9; 33, 19, Kühner-Gerth l. c. II § 503.

Correctoris *α″* arbitrium etiam 17, 21/22 planum fit, ubi lacunam hyparchetypi *α′ μὴ — αἰσθανόμενος ὅ* (**A** solus verba genuina reddit) fuco quasi illinit et expolit verbum *παρατηρεῖν* — a **B** quidem servatum — in *παροξύνθαι* vel *παρωξύνθαι* commutans.

Quae cum ita sint, ex coniectura librarii *α″* lectiones deteriorum librorum proprias vel optimas rectissimasque ortas esse existimandum est.

DE ARCHETYPO α

Archetypus α, communis ille nostrorum librorum fons, compluribus mendis est depravatus, quorum haec inveniuntur: α

I verba omissa:

4, 18 *ῥάχις γε μὴν*, 7, 1 *δεῖ*, 7, 1 *οὐ*, 8, 15 *ἤ*, 12, 12 *ἄν*, 17, 15 *δέ*, 19, 12 *δὲ*, 21, 15 *ἄν*, 23, 12 *ἐπὶ*, 23, 13 *ἐπὶ*, 23, 15 *δεῖ*, 28, 19 *ἐᾶν* (?), 33, 22 *ἀναγκάζοι* (?), 34, 20 *ἄν*.

II verba addita:

2, 7 *ἢ ταπειναὶ*, 4, 17 *καὶ τῷ σώματι*, 19, 4 *ἀνιὼν*, 26, 9 *ὁ*.

III formae verborum falsae, quarum nonnullas ab illa antiqua per compendia scribendi ratione ortas esse verisimile est:

2, 23 *παχείαις* (*παχέα*), 6, 1 *παρέχεται* (*παρέχοιτο*), 6, 24 *δοκιμάζοιμεν* (*δοκιμάζωμεν*), 7, 16 *ἐκδίδοται* (*ἐκδιδῶται*), 8, 19 *λανθάνει* (*λανθάνοι*), 12, 8 *μναιαίους* (*μναιαίων*), 15, 1 *ἔδοσαν* (*ἔδοσεν*?), 15, 6 *θεῶν* (*θεοῦ*?), 16, 13 *δεῖ* (*δέῃ*), 18, 11 *δεινὰ* (*δεινὸν*), 18, 23 *ἀναβησόμενον* (*ἀναβησόμενος*), 20, 14 *λαβεῖν* (*λάβῃ*), 23, 5 *καταβεβλημένον* (*καταβεβλημένου*), 24, 22 *φεύγει* (*φεύγῃ*), 25, 18 *κολάζοις* (*κολάσῃς*), 30, 7 *κατειλοῦν* (*κατειλεῖν*), 33, 8 *αὐτῷ* (*αὐτοῦ*), 33, 26 *μετεωρίζει* (*μετεωρίζῃ*), 36, 17 *κινδύνῳ* (*κινδύνου*).

IV verba falsa:

5, 8 *ὥσπερ* (*ὅσπερ*), 6, 4 *αὐτὸν τὸν* (*αὖ τὸν*), 6, 25 *εὐχρόαστοι* (*εὔχρηστοι*), 7, 6 *τε* (*δὲ*), 7, 18 *μὴ ὀργίζεσθαι* (*μυωπίζεσθαι*), 10, 2 *εἰ δ'* (*εἴ γ'*), 11, 17 *στόμα* (*σῶμα*), 12, 6 *ὡς* (*ὧδε*), 12, 8 *ἀμφιτόμων* (*ἀμφιδόχμων*), 12, 13 *καθάπου* (*καθάπερ*), 13, 8 *κινῶν* (*κνῶν*), 18, 23 *ἱππέα* (*ἵππον*), 19, 13 *μήτε* (*μηδὲ*) 20, 12 *ἀφάλλοιτο* (*ἐφ-*?) (*σφάλλοιτο*), 20, 23 *κουφαγωγότερος* (*κυφαγωγότερος*), 21, 1 *ἐπεὶ δέ περ* (*ἐπειδήπερ*), 21, 6 *ἐπικλίσεως* (*ἐπισκελίσεως*), 22, 19 *ὄρεια* (*ὄρθια*), 24, 17 *ἵππον* (*ἱππότην*), 26, 15 *βραχυτάτου* (*βραδυτάτου*), 27, 13 *τοῦτο* (*τότε*?) (*τοῦ*), 28, 1/2/4

κλωσμῷ (*κλωγμῷ*), 28, 18 *σχήματα* (*στόματα*), 28, 19 *προορᾶν ἐκτυφλοῦσι* (*προορᾶν* ⟨*ἐᾶν*⟩ *τυφλοῦσι*), 30, 7 *παντοδαπὸν ποιεῖν* (*κατακηροῦν*?), 38, 8 *ὁπόσοι* (*ὁποῖοι*), 32, 2/3 *σημανθῆναι ἐγείρεται* (*σημανθεὶς συναγείρεται*?), 33, 24 *ἔχοντα* (*ἑκόντα*), 34, 5 *ἀγαθὸν* (*ἀγαστὸν*), 36, 11 *καθαίρηται* (*καταίρηται*), 38, 11 *ἐπανακάμπτουσαν* (*ἐπανακόπτουσαν*?) (*ἐπανακύπτουσαν*).

V litterae per errorem omissae aut commutatae:

4, 4 *ἐγκάπτοντες* (*ἐγκάμπτοντες*), 7, 19 *ἠρεμίας* (*ἐρημίας*), 13, 17 *καλίστραν* (*κυλίστραν*), 15, 21 *ψήζοι* (*ψήχοι*), 19, 19 *οὐθὲν* (*οὐδὲν*).

VI accentus aut spiritus falsi:

10, 12 *ταῦτα* (*ταὐτὰ*), 22, 2 *αὐτὸν* (*αὑτὸν*), 22, 21 *αὐτὸν* (*αὑτὸν*), 26, 3 *διαφθεῖραι* (*διαφθείραι*), 27, 8 *πραύνειν* (*πραϋνεῖν*), 27, 18 *αὐτὸν* (*αὑτὸν*), 32, 7 *λελῦσθαι* (*λελύσθαι*), 33, 16 *διδασκαλιῶν* (*διδασκαλίων*).

VII verba perperam coniuncta:

9, 3 *παρεστηκότας* (*παρ' ἑστηκότας*), 14, 5 *δυσκολῇ* (*δύσκολ' ᾖ*), 27, 18 *λειώδει* (*λείῳ δεῖ*).

VIII verba in alium locum transposita:

22, 21 *καθόλου καὶ τὸν*, 26, 3/4 *μάλιστα δ' ἂν ἵππον εἰ ἀποδεικνύει δέοι ἔχοντα* (*μάλιστα δ' ἂν ἵππον ἀποδεικνύοι, εἰ δέοι, ἔχοντα*) verisimile est primo *εἰ* per haplographiam (post — *οι*) excidisse et *ἀποδεικνύοι* in *ἀποδεικνύει* commutatum esse, deinde post *ἵππον* per coniecturam *εἰ* scriptum esse.

IX verba perperam secta et transposita:

21, 4 *ἐπὶ τὸ* (*τῷ*) *ῥαβδοφορεῖν* (*τὸ ἐπιρραβδοφορεῖν*), 27, 1 *καὶ τοῦ ῥοῦ* (*τοῦ καιροῦ*). ex his prorsus inepte traditis correctoris manum defuisse patere contendit Ginus Pierleoni. at contra ex his patere mihi constat exemplar, ex quo *a* fluxit, correctum fuisse et eo quidem modo, ut articuli *τὸ* et *τοῦ* supra *ἐπιρραβδοφορεῖν* et *καιροῦ* additi

essent, ortasque esse ab his correctionibus falso intellectis lectiones has inanes.

X 22, 9 in archetypo *α* ad *αὖθις* glossema *ἐξαίφνης* ut explanatio annotatum fuisse videtur (cf. Hesychium s. v. *αὖθις*).

XI errores per iotacismum, quem vocamus:

1, 13 et 8, 14 *ἱππωνείᾳ* (*ἱππωνίᾳ*), 7, 4 *πωλοδάμνειν* (*-δαμνεῖν?*) (*πωλοδάμνην*), 19, 25 *ἐφιππείου* (*ἐφιππίου*), 30, 4 *θαμεινὰ* (*θαμινὰ*).

Horum vitiorum magna pars ab illa vetere scribendi ratione, ut videtur, orta non magnopere verbis Xenophontis restituendis obsunt, nec reliqui errores tam multi et graves obstant, quominus sanare possimus textum, praesertim cum nonnumquam Pollucis onomasticographi opera uti liceat.

DE POLLVCIS TESTIMONIIS

Pollux, qui ad Onomastica conscribenda Xenophontis libello De re equestri usus est, etsi ad verba Xenophontis restituenda non nullius momenti est, tamen ambiguus dubiusque testis habendus est. nam Pollucem sententias ex suis fontibus erutas refinxisse et Xenophontem haud semper ad verbum exscripsisse Ginus Pierleoni, Analectis Criticis (Neapoli, ap. Fr. Perella, 1932) p. 27 „tamquam in lexicographi officinam ingressus“ demonstravit, Pollucem interdum vocabulorum recentiores formas praetulisse, ut (1, 197) *δυσγάργαλις* pro *δυσγάργαλος* (Eq. 10, 8), quam formam habent **AB**, Phrynichos Anecd. Graec. I 37,1, Hippiatr. 1 p.4 (=1,10), alteram praeter Pollucem 1,197 (corr. E. Bethe coll. Eq. 10,8 ex *δυσγαργαλῆς* **FS** vel *δυσγαργάλιστος* **A**), deteriores, Hesychius s. v. *δυσγάργαλις*, composita verba simplicibus praetulisse, ut pro *σοβεῖν* (14, 11) Xenophonteorum librorum scribit 1, 183 *ἀποσοβεῖν* et 1,199 *ἐκσοβοῖ*. praeterea Pollucem parum diligenter Xenophontis verba interpretatum esse non difficile est probatu. vide enim quam absurde 1, 207/8 distinctio-

nes, quibus Xenophon cap. 10,6–10 usus est, confuderit. ad haec cf. quae l. c. p. 203 sqq. scripsi. maxima igitur cura et diligentia Polluce ad Xenophontis verba restituenda utendum est.

Interdum autem menda librorum Xenophonteorum sanat: 12, 8 *ἀμφιδόχμων* (Poll. 1,203) pro *ἀμφιτόμων*, 13, 17 *κυλίστραν* (Poll. 1, 183) pro *καλίστραν*, 20, 23 *κυφαγωγότερος* (Poll. 1, 197) pro *κουφαγωγότερος* (*κουφαγότερος* **A**) aut *κουφαγωγότατος*, 21, 6 *ἐπισκελίσεως* (Poll. 1,214) pro *ἐπικλίσεως*, 22, 2 *αὑτὸν* (Poll. 1, 205 *ἑαυτὸν*) pro *αὐτὸν*, 28, 1/2/4 *κλωγμῷ* (Poll. 1, 210) pro *κλωσμῷ* (cf. etiam quae l. c. ann. 88 scripsi).

Semel cum **AB** contra deteriores facit: 29, 21 *δ' ἐχίνους* (Poll. 1, 184, 1, 207/8) pro *δὲ χιτίνους* aut *δ' ἐχιτίνους*.

Quater lectionem codicis **A** probat: 13, 6 *φορβειᾶς* (Poll. 1, 201) pro *φορβιᾶς*, 29, 8 *αὐτὸς* (Poll. 1, 211) pro *αὖθις*, 29, 8/9 *σχηματοποιεῖσθαι θέλῃ* (Poll. 1, 211 *σχηματοποιεῖται*) pro *θέλῃ*, 37, 9 *ἐμβάδες* (Poll. 7, 85) pro *ἐμβάται*.

Bis cum *α'* contra **A** facit: 2, 8 *ἢ χαμηλαὶ* omittit **A**, Poll. 1, 191 *Ξενοφῶν δ' αὐτὰς χαμηλὰς καλεῖ* scribit, 33, 7 *ὑπὸ* (Poll. 1, 211) pro *ὑπὲρ*.

Semel lectionem codicis **B** probat: 12, 7 *καρτερύνοι* (**A** *κρατερύνει*) pro *κατευρύνοι* aut *κατειρύνοι* aut *κατευρύει*.

DE EDITIONE

Cum lectiones deteriorum librorum propriae, ut supra demonstravi, ad Xenophontis verba restituenda nullius auctoritatis sint, denuo conferre codices, qui ex hyparchetypo *α''* fluxerunt, et quaerere, qua ratione inter se cohaereant, supervacaneum esse mihi visum est. at contra libros **AB** ab integro inspicere pernecessarium fuit, cum iterum ac saepius discrepet inter viros doctos, quid in utroque codice singulis locis re vera scriptum sit. exemplari lucis ope exarato librorum **AB** usus lectiones contuli.

Ex hac tabula intellegas, quas lectiones in codice **A** scriptas esse viri docti ediderint, notis + et — distinctas, prout quaeque cum vera manu cod. **A** consentit.

	Tommasini	Rühl (R) Marchant (M) Pierleoni(P)	cod. A
5,8	— μέν τι	+ μὲν τοι R	
6,8	— βελτίω	+ βελτίων RP	
6,10	— ἄβασται	+ ἄβασθαι R	
12,2	— παραπλησίως	+ παρα πλησίους R	
12,5	— μεταδετέον δὲ	+ μετά δετέον δὲ RP	
12,7	+ κρατερύνει et P	— κατερύνει R	
12,13	— καθάπου	— καθαπου̃ RM	καθα π̊
14,2	— ἐπιβαλλεύειν	— ἐπιβουλλεύειν R	ἐπιβαιλλεύειν
14,13	+ ἀπαλύνει	— ἀπαλύνειν M	
15,12	— βλάπτει	+ βλάττει R	
17,3	— δεήσειεν	— δεήσ εἰ R	δεήσεἴ
17,7	+ αἱρέτε	— αἱρέτε R	
17,18	+ εὐάιστητον	— εὐάιστον R	
18,1	+ ἁρπάζοι et P	— ἁρπάζει R	
18,4	+ γίγνηται et P	— γίγνεται R	
20,6	+ προσκόψιέτω	— προσκόψιε τῳ R	
25,3	— ἑλκύσαντας	(+)ἐλαύσαντας R	ελαύσαντας
27,3	— βαιζόμενος	+ βαιζόμενον R	
27,9	— γιγνώσκει et M	— γιγνώσκειν R	γιγνώκει
27,18	+ λειώδει	— λείῳ δεῖ RMP	
30,3	+ ταῦτα	— ταὐτὰ MP	
30,4	— θαμεινὰ	+ θαμμεινὰ RM	
30,20	+ ὥς τε	— ὥστε RMP	
31,7	+ ἡ σύχος	— ἡσύχος R	
31,14	+ ἱππάσασθαι	— ἱππασασδαι R	
34,11	+ [αὐτὸν]	— [τοῦτο] RMP	
36,3	— καλουμένην et P	+ καλομένην R	
36,10	— γιγγλύμοις	+ γιγλύμοις R	
37,1	— ἀμβάτῃ	+ ἀναβάτῃ R	
37,6	+ σήνεσθαι	— σύνεσθαι R	

Praeterea gravis error omnium editorum aperiri potuit: 26, 20 in codice A non scriptum est *ἐξεργάζεται*, sed *ἐργάζεται*, quam lectionem editores omittunt aut summum (Ruehl, Pierleoni) Henrico Schenkl per errorem tribuunt, qui iam in Vincenti Tommasini editione recensenda (l. c. 806) significaverat in codice A *ἐργάζεται* legendum esse.

Alio editorum errore factum est, ut Diels coniectura ad persuadendum non accomodata verba librorum emendare conatus sit. codex A enim 7, 5 *ἱππικὴν ἐν ᾗ* non exhibet, sed *ᾗ* aliorum codicum cum *ἐν* solum commutat, scribens *ἱππικὴν ἐν*. qua re adimitur, cur Diels putare potuerit illud *ἐν* codicis A reliquiam perditi verbi ut *ἐνίστασθαι* esse.

Ex hac tabula intellegas, quas lectiones in codice **B** scriptas viri docti ediderint, notis + et — distinctas, prout quaeque cum vera manu cod. **B** consentit.

	Tommasini	Rühl (R) Marchant (M) Pierleoni (P)
12,7	+ *καρτερύνοι* et P	— *κατερύνοι* R
12,13	— *καθάπερ* et R	+ *καθάπου* M
12,15–13,1	—	— [*ὁπλῶν-στόμα αὖ*] R
		+ [*ὅπως-ὅπως*] MP
14,2	+ *οὖν οὐ* et P	— *οὖν* R
18,4	+ *γίγνηται* et P	— *γίγνεται* R
22,15	— *μετ'* et R	+ *μήτ'* MP
26,7	+ *μὲν* et P	— [*μὲν*] R
36,9	— *κολύον* et R	+ *κωλύον* MP
38,11	+ *ἐπανακόπτουσαν* et P	— *ἐξανακόπτουσαν* R

36, 9 Tommasini *πτέρυγες ὦσιν* (verbum *ὦσιν* evanido atramento deletum) scribit, Ruehl notat . . . **B**², Marchant . . . b. *ὦσιν* in cod. **B** deletum non esse planum est, in rasura autem manu scriptoris **B** ipsius scriptum esse mihi videtur.

Quamquam ad apparatum criticum scribendum ratione negativa, quae dicitur, usus solum a lectione recepta recedentes testes annotavi, tamen interdum, ne apparatus maior et copiosior fieret, eam reliqui.

Ad rem orthographicam solum pertinentia in apparatum non recepi (omnia fere dat Vincentius Tommasini in apparatu et appendice critica, quibus usus sum ad necessitudinem codicum investigandam). testimonia scriptorum ea exhibui, aut quibus certa ratio est cum verbis Xenophontis, aut quae ad textum interpretandum et intellegendum apta sunt.

CONSPECTVS LIBRORVM

EDITIONES, QVIBVS VSVS SVM

1568 Xenophontis oratoris et historici ... opera, quae quidem Graece extant omnia ... eruditissimorum virorum labore in Latinam linguam conversa ... Accesserunt praeterea Ioanni Brodaei Turonensis in omnia eius opera Graecolatina Annotationes longe doctissimae, Basileae, Apud Haeredes Nicolai Brylingeri, Vol. I p. 595 De re equestri Joachimo Camerario interprete

1581 *ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΤᾺ ΣΩΖΌΜΕΝΑ ΒΙΒΛΊΑ*
Xenophontis ... quae extant opera. Annotationes Henrici Stephani ... editio secunda. Excudebat Henricus Stephanus, Vol. I p. 398 De re equestri Joachimo Camerario interprete

1703 *ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΤᾺ ΣΩΖΌΜΕΝΑ*
Xenophontis opera quae extant omnia ... ed. Edvardus Wells, Oxonii, Vol. V

1804 Xenophontis Atheniensis Scripta in usum lectorum Graecis Litteris tinctorum commentarii ad rerum et verborum intelligentiam illustrata. A Beniamin Weiske, Lipsiae, Vol. VI

1815 Xenophontis quae extant, ex libror. scriptor. fide et viror. doctor. coniecturis recens. et interpret. est Ioa. Gtlo. Schneider, Lipsiae, Vol. VI

1824 Xenophontis Scripta Minora cum brevi annotatione critica edidit Ludovicus Dindorfius, Lipsiae

1838 Opuscula politica, equestria et venatica, cum Arriani libello de venatione, ex libror. scriptor. fide et viror. doctor. coniecturis post Schneiderum iterum recensuit et interpretatus est Gust. Alb. Sauppe, Lipsiae

1866 Xenophontis Opuscula Politica, Equestria et Venatica cum Arriani libello De Venatione, ex recensione et cum annotationibus Ludovici Dindorfii, Oxonii

1883 Xenophontis Scripta Minora recognovit Ludovicus Dindorfius, editio secunda emendatior, Lipsiae

1902 Xenophontis De Re Equestri Libellus, recensuit Vincentius Tommasini, Berolini

---

1) conspectum librorum ampliorem invenias in diss. mea.

1912 Xenophontis Scripta Minora, fasc. poster. opuscula politica equestria venatica continens, post Ludovicum Dindorf edidit Franciscus Ruehl, Lipsiae
1950 De l'Art Équestre, Texte et trad. avec notes, Ann. de l'Univ. de Lyon, Lettres III, 18, par Ed. Delebecque, Les Belles Lettres, Paris
1952 Xenophontis Opera Omnia recognovit brevique adnotatione critica instruxit E. C. Marchant, tom. V: Opuscula, Oxonii (prim. impress. 1920)
1954 Xenophontis Opuscula, Ginus Pierleoni recensuit, impressio altera, Romae (prim. impress. 1906)
1956 Xenophon Scripta Minora with an English Translation by E. C. Marchant, London-Cambridge (prim. impress. 1925)
1959 Xenophons Reitkunst, Klaus Widdra, Diss. Marburg

COMMENTATIONES

Cobet, C. G., Variae lectiones in Xenophontem, Mnem. 7, 1858, pp. 429—442 (ad Eq. 1, 1; 2, 8; 2, 1 et 2; 3, 11; 4, 2 et 3 et 5; 7, 2 et 5 et 6; 8, 7 et 10 et 11; 9, 1 et 3 et 4; 10, 2 et 4 et 5; 11, 6 et 9.)
Delebecque, Ed., Essai sur la vie de Xénophon, Paris, 1957
Delebecque, Ed., Xénophon ancêtre de la cavalerie moderne, Bull. de l'Ass. G. Budé 3, 2, 1951, p. 39sqq.
Erbse, H., Textkritische Bemerkungen zu Xenophon, Rh. Mus. 103, 1960, p. 148sq.
Falbe, W., Studia Xenophontea, Diss. Greifswald, 1909
Hartman, J. J., Analecta Xenophontea Nova, Lugd. Batav., 1889
Hermann, G., Commentatio de verbis, quibus Graeci incessum equorum indicant, Ad Xenophontem de re equestri cap. VII, Opusc. I, 1827, p. 63sqq.
Hertlein, K., Konjekturen zu griechischen Prosaikern, Wertheim, 1861
Herwerden, H. van, Lectiones Xenophonteae, RPh. 4, 1880, p. 17sqq. (ad Eq. 1, 7; 1, 17; 3, 11; 6, 3; 7, 10; 10, 3; 10, 17; 11,7.)
Herwerden, H. van, Ad Xenophontis et Arriani opuscula, RPh. 23, 1895, p. 302sqq. (II ad libellum De re equestri).
Jacobs, Fr., Xenophons Buch über die Reitkunst, übers. und mit Anmerkungen versehen, Gotha, 1825
Malten, L., Zu de re equestri VII 10, Jb. d. Dtsch. Arch. Inst. 1914
Marschall, Th., Untersuchungen zur Chronologie der Werke Xenophons, Diss. München, 1928
Marsengo, M., I trattati ippici di Senofonte, Riv. di Cavall. IX, 1906

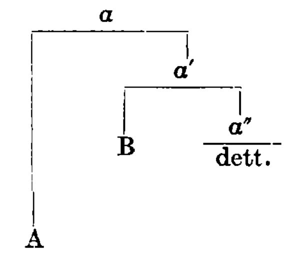
Michaelis, R., De Iulii Pollucis studiis Xenophonteis, Diss. Halle, 1877
Montheilet, A., Xénophon et l'art équestre, Bull. de l'Ass. G. Budé 4, 2, 1957, p. 27sqq.
Naber, S. A., Ad libellum de re equestri, Mnem. 1912, p. 213sqq.
Persson, A. W., Zur Textgeschichte Xenophons, Lunds Universitäts ersskrift X, 1914
Pfuhl, E., Zwei Kriegergrabmäler, Jb. d. Dtsch. Arch. Inst. 47 1932, p. 1sqq.
Pierleoni, G., De Xenophontis libello venatorio in cod. Vat. Graec. 989, Studi Italiani di Filologia Classica 5, 1897, p. 26sqq.
Pierleoni, G., De fontibus quibus utimur in Cyneg. recensendo, Studi Italiani di Filologia Classica 6, 1898, p. 65sqq., p. 407sqq.
Pierleoni, G., Animadversiones criticae in Rep. Lac., Studi Italiani di Filologia Classica 13, 1905, p. 53sqq.
Pierleoni, G., Prolegomena ad Xen. Rep. Lac., Bolletino di Filologia Classica 10, 1904, p. 251sqq.
Pierleoni, G., Variae lectiones in libellum qui *Πόροι* inscrib., Bolletino di Filologia Classica 12, 1906, p. 108sqq.
Pierleoni, Analecta Critica, Neapoli, 1932
Pollack, E., Hippodromica, Diss. Leipzig, 1890
Pollack, E., *περὶ ἱππικῆς*, verdeutscht und mit Anmerkungen versehen, Meißen, 1912
Richards, H., The minor works of Xenophon, Class. Rev. 1897 pp. 17—21, 133—136, 229—237, 332—339, 418—425.
Class. Rev. 1898 pp. 193—195, 285—292, 383—390.
Class. Rev. 1899 pp. 198—200, 342—349.
Richter, E., Xenophonstudien, Fleckeis. Jb. Suppl. 19, 1892, p. 57sqq.
Rigo, G., L'hippologie de Xénophon, Rev. Belge Phil., 1939, p. 286
Saacke, J. A., An admiror looks at the horsemen of ancient Greece, Class. Journ. 37, 1942, p. 323sqq.
Sauppe, G., Lexilogus Xenophonteus sive index Xenophontis Grammaticus, Leipzig, 1869
Sauppe, G., Appendicula critica ad Xenophontis Scripta Minora, Leipzig, 1869
Schenkl, H., Recensio Vincenti Tommasini, Xenophontis De re equestri libellus, Berl. Phil. Wochenschr. 23, 1903, 801sqq.
Sturz, F. W., Lexicon Xenophonteum 4 voll., Leipzig, 1801—1804
Tommasini, V., Prolegomena ad Xenophontis libellum De re equestri, Studi Italiani di Filologia Classica 10, 1902, p. 95sqq.
Wilamowitz-Moellendorff, U. von, Lesefrüchte CXII, Hermes 40, 1905, p. 146sq.

CONSPECTVS SIGLORVM

A Vindobonensis Phil. Graec. 37 (f. 138^r—148^r), s. XVI
B Vaticanus Graecus 989 (f. 13^v—23^r), s. XIII

dett. deteriores libri

M Marcianus 511
F Laurentianus LXXX 13
G Laurentianus LV 21
E Laurentianus LV 22
L Lipsiensis (Bibl. Sen.) IX
Q Vindobonensis V 95
O Oxoniensis Bodleianus Canonicianus 39
Ma Marcianus 368
I Laurentianus ,,Conventi soppressi" 110
S Londinensis Musei Britannici 5110
D Vaticanus Graecus 1334
K Vaticanus Graecus 1619
V Urbinas Graecus 93
N Parisinus 1643
H Parisinus 2955
P Perusinus B 34
R Vindobonensis Phil. Graec. 37 (f. 18^v—28^v)
Z Philippensis Meermannianus 3086

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΠΕΡΙ ΙΠΠΙΚΗΣ

1

Ἐπειδὴ διὰ τὸ συμβῆναι ἡμῖν πολὺν χρόνον ἱππεύειν 1
οἰόμεθα ἔμπειροι ἱππικῆς γεγενῆσθαι, βουλόμεθα καὶ τοῖς νεωτέροις τῶν φίλων δηλῶσαι, ᾗ ἂν νομίζομεν αὐτοὺς ὀρθότατα ἵπποις προσφέρεσθαι. συνέγραψε μὲν οὖν καὶ Σίμων περὶ ἱππικῆς, ὃς καὶ τὸν κατὰ τὸ Ἐλευσίνιον Ἀθήνησιν ἵππον χαλκοῦν ἀνέθηκε καὶ ἐν τῷ βάθρῳ τὰ ἑαυτοῦ ἔργα ἐξετύπωσεν· ἡμεῖς γε μέντοι ὅσοις συνετύχομεν ταὐτὰ γνόντες ἐκείνῳ, οὐκ ἐξαλείφομεν ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἀλλὰ πολὺ ἥδιον παραδώσομεν αὐτὰ τοῖς φίλοις νομίζοντες ἀξιοπιστότερα εἶναι, ὅτι κἀκεῖνος κατὰ ταὐτὰ ἡμῖν ἔγνω ἱππικὸς ὤν· καὶ ὅσα δὴ παρέλιπεν, ἡμεῖς πειρασόμεθα δηλῶσαι.

Πρῶτον δὲ γράψομεν, ὡς ἄν τις ἥκιστα ἐξαπατῷτο ἐν ἱππωνίᾳ. τοῦ μὲν τοίνυν ἀδαμάστου πώλου δῆλον ὅτι τὸ σῶμα δεῖ δοκιμάζειν· τῆς γὰρ ψυχῆς οὐ πάνυ σαφῆ τεκμήρια παρέχεται ὁ μήπω ἀναβαινόμενος.

Τοῦ γε μὴν σώματος πρῶτόν φαμεν χρῆναι τοὺς πόδας σκο- 2

5 Hippiatr. 1 p. 4 (= 1, 11) *τά τε Σίμωνος ἀκούεις τοῦ παλαιοῦ τοὺς τῆς ἱππασίας αὐτοῦ τρόπους ἐν τῷ παρ' Ἀθηναίοις Ἐλευσινίῳ χαράξαντος καὶ σημήναντος ἐν τοῖς σχήμασι.* ‖ **7** Arr. Cyn. 1, 5 (= II, 77) *ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος, ἃ Σίμωνι περὶ ἱππικῆς ἐνδεῶς λελεγμένα ἦν, ᾠήθη δεῖν ἀναγράψαι, οὐχὶ ἔριδι τῇ πρὸς Σίμωνα, ἀλλ' ὅτι ὠφέλιμα ἐς ἀνθρώπους ἐγίγνωσκεν* ‖ **13** Poll. 1, 182 *ἱππάσαι ἐξ ἀγέλης πῶλον, ἱππωνῆσαι καὶ ἱππωνία* | *ἔτι δὲ ἀδάμαστον πῶλον — τούτῳ δὲ Ξενοφῶν* (8, 11) *ἀντιτίθησι τὸν ἤδη ἱππαζόμενον —*

3 *νομίζωμεν* **B** dett. ‖ **5** *Σίμων* om. **A** | *τὸ* om. **A** | *Ἀθήνησιν Ἐλευσίνιον* Cobet, *Ἀθήνησιν* del. Dindorf ‖ **7** *γε*] *τε* **A** ‖ **8** *ἐξαλείψομεν* Cobet ‖ **10** *ἀξιοπιστότεροι* aut *ἀξιοπιστότερον* dett. | ⟨*ἂν*⟩ *εἶναι* Cobet | *ταὐτὰ* om. **A** ‖ **11** *ὅσον* **A** ‖ **12** *ἐξαπατῷ* **A** ‖ **13** *ἱππωνίᾳ* Dindorf (cf. Poll. 1, 182): *ἱππωνείᾳ* libb. | ante *ἀδαμάστου* add. *ἔτι* dett. (cf. praef. p. XVII)

πεῖν. ὥσπερ γὰρ οἰκίας οὐδὲν ὄφελος ἂν εἴη, εἰ τὰ ἄνω πάνυ
καλὰ ἔχοι μὴ ὑποκειμένων οἵων δεῖ θεμελίων, οὕτω καὶ ἵπ-
που πολεμιστηρίου οὐδὲν ἂν ὄφελος εἴη, οὐδ' εἰ τἆλλα πάντα
ἀγαθὰ ἔχοι, κακόπους δ' εἴη· οὐδενὶ γὰρ ἂν δύναιτο τῶν ἀγα-
3 *θῶν χρῆσθαι. πόδας δ' ἄν τις δοκιμάζοι πρῶτον μὲν τοὺς*
ὄνυχας σκοπῶν· οἱ γὰρ παχεῖς πολὺ τῶν λεπτῶν διαφέρουσιν
εἰς εὐποδίαν· ἔπειτα οὐδὲ τοῦτο δεῖ λανθάνειν, πότερον αἱ
ὁπλαί εἰσιν ὑψηλαὶ [ἢ ταπειναὶ] καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν
ἢ χαμηλαί. αἱ μὲν γὰρ ὑψηλαὶ πόρρω ἀπὸ τοῦ δαπέδου
ἔχουσι τὴν χελιδόνα καλουμένην, αἱ δὲ ταπειναὶ ὁμοίως
βαίνουσι τῷ τε ἰσχυροτάτῳ καὶ τῷ μαλακωτάτῳ τοῦ πο-
δός, ὥσπερ οἱ βλαισοὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ τῷ ψόφῳ δὲ
ἔφη Σίμων δήλους εἶναι τοὺς εὔποδας, καλῶς λέγων·
ὥσπερ γὰρ κύμβαλον ψοφεῖ πρὸς τῷ δαπέδῳ ἡ κοίλη ὁπλή.
4 *Ἐπεὶ δὲ ἠρξάμεθα ἐντεῦθεν, ταύτῃ καὶ ἀναβησόμεθα*
πρὸς τὸ ἄλλο σῶμα. δεῖ τοίνυν καὶ τὰ ἀνωτέρω μὲν τῶν
ὁπλῶν, κατωτέρω δὲ τῶν κυνηπόδων ὀστᾶ μήτε ἄγαν ὀρθὰ
εἶναι ὥσπερ αἰγός· ἀντιτυπώτερα γὰρ ὄντα κόπτει τε τὸν
ἀναβάτην καὶ παραπίμπραται μᾶλλον τὰ τοιαῦτα σκέλη·
οὐδὲ μὴν ἄγαν ταπεινὰ τὰ ὀστᾶ δεῖ εἶναι· ψιλοῖντο γὰρ ἂν
καὶ ἑλκοῖντο οἱ κυνήποδες εἴτ' ἐν βώλοις εἴτ' ἐν λίθοις ἐλαύ-
5 *νοιτο ὁ ἵππος. τῶν γε μὴν κνημῶν τὰ ὀστᾶ παχέα χρὴ*
εἶναι· ταῦτα γάρ ἐστι στήριγγες τοῦ σώματος· οὐ μέντοι
φλεψί γε οὐδὲ σαρξὶ παχέα· εἰ δὲ μή, ὅταν ἐν σκληροῖς

7 Poll. 1, 194 *ἡ δὲ ποδῶν ἀρετὴ εὐποδία* || **9** 1, 191 *ψόγος δ' ἵππου ὄνυχες λεπτοί, ὁπλαὶ πλήρεις, σαρκώδεις, λεῖαι, ὁμαλαί· Ξενοφῶν δ' αὐτὰς χαμηλὰς καλεῖ* || **10** 1, 188 *ἔπαινος ἵππου ἀπὸ σώματος ὁπλαὶ κοῖλαι, ὡς εἶναι ἐν βάθει τὴν χελιδόνα καὶ μηδὲν αὐτὴν τῶν ἐκ τοῦ ἐδάφους λυπεῖν· ἡ γὰρ τοιαύτη ὁπλὴ ὥσπερ κύμβαλον, φησὶν ὁ Ξενοφῶν, πρὸς τὸ δάπεδον ψοφεῖ* || **12** 2, 193 *ῥαιβοὺς δὲ καλοῦσιν οἷς καμπύλα εἰς τὸ ἔνδον τὰ σκέλη, βλαισοὺς δὲ οἷς τὸ ἀπὸ τῶν γονάτων εἰς τὸ ἔξω ἀπέστραπται· καὶ τὸ μὲν Ἀρχίλοχος, τὸ δὲ Ξενοφῶν λέγει* || **23** 1, 220 *ἐν τοῖς ἀντιτύποις πάσχουσιν αἱ κνῆμαι, ἃς Ξενοφῶν καλεῖ στήριγγας τοῦ σώματος* || **24** 1, 188 *ἔπαινος ἵππου . . . κνῆμαι ἄσαρκοι*

1 *εἴη* om. **ME** | *πάνυ* om. **A** || **3** [*οὐδ'*] *εἰ τὰ ⟨μὲν⟩ ἄλλα* Cobet || **8** *ἢ ταπειναὶ* del. Schneider || **9** *ἢ χαμηλαὶ* om. **A** || **10** *ταπειναὶ*] *χαμηλαὶ* Richards || **12–13** *δὲ ἔφη*] *δέ φησι* dett. || **14** *τὸ δάπεδον* **G**, Poll. 1, 188 || **24** *παχέα* Courier: *παχείαις* libb.

ἐλαύνηται, ἀνάγκη αἵματος ταῦτα πληροῦσθαι καὶ κρισ-σοὺς γίγνεσθαι, καὶ παχύνεσθαι μὲν τὰ σκέλη, ἀφίστασθαι δὲ τὸ δέρμα. χαλῶντος δὲ τούτου πολλάκις καὶ ἡ πε-ρόνη ἀποστᾶσα χωλὸν ἀπέδειξε τὸν ἵππον. τά γε μὴν 6
γόνατα ἢν βαδίζων ὁ πῶλος ὑγρῶς κάμπτῃ, εἰκάζοις ἂν καὶ ἱππεύοντα ὑγρὰ ἕξειν τὰ σκέλη· πάντες γὰρ προϊόντος τοῦ χρόνου ὑγροτέρως κάμπτουσιν ἐν τοῖς γόνασι. τὰ δὲ ὑγρὰ δικαίως εὐδοκιμεῖ· ἀπταιστότερον γὰρ καὶ ἀκοπώ-τερον τὸν ἵππον τῶν σκληρῶν σκελῶν παρέχει. μηροί γε 7
μέντοι οἱ ὑπὸ ταῖς ὠμοπλάταις ἢν παχεῖς ὦσιν, ἰσχυρότε-ροί τε καὶ εὐπρεπέστεροι ὥσπερ ἀνδρὸς φαίνονται. καὶ μὴν στέρνα πλατύτερα ὄντα καὶ πρὸς κάλλος καὶ πρὸς ἰσχὺν καὶ πρὸς τὸ μὴ ἐπαλλὰξ ἀλλὰ διὰ πολλοῦ τὰ σκέλη φέρειν εὐφυέστερα. ἀπό γε μὴν τοῦ στέρνου ὁ μὲν αὐχὴν αὐτοῦ 8
μὴ ὥσπερ κάπρου προπετὴς πεφύκοι, ἀλλ' ὥσπερ ἀλεκτρυ-όνος ὀρθὸς πρὸς τὴν κορυφὴν ἥκοι, λαγαρὸς δὲ εἴη τὰ κατὰ τὴν συγκαμπήν, ἡ δὲ κεφαλὴ ὀστώδης οὖσα μικρὰν σιαγόνα

1 Sch. Poll. 1, 187 *κατάντεσι: εἰ ἐλαύνοις, φησὶν ὁ Ξενοφῶν, ἀφίσταται τὸ δέρμα. δῆλον δ' ὅτι καὶ τὰ νεῦρα παχύνεται τῶν πρόσθεν ποδῶν τόν τε ἱππέα καὶ αὐτὸν τὸν ἵππον φερόντων. οἱ Πέρσαι δὲ καὶ 'Οδρύσαι, φησί, τοὺς ἵππους μεμελετήκασι φέρειν· τῷ γὰρ ἐπελαύνεσθαι ἐν τοῖς τραχέσιν ἀσυνήθεις ὄντας ψιλοῦνται μὲν αἱ κνῆμαι καὶ ἑλκοῦνται μάλιστα δὲ τὴν παρακερκίδα, ἣν* (2 ita: *παρακ. κερκὶς γὰρ ἡ κνήμη. τὴν δὲ παρακ. πε.*) *περόνην ὁ Ξενοφῶν καλεῖ.* | Poll. 1, 191 *ψόγος δ' ἵππου ... κυνήποδας παχεῖς, κιρσοὺς περὶ τὰς κνήμας ἔχων* || **4** 1, 188/9 *ἔπαινος ἵππου ... γόνυ λαγαρὸν πρὸς τὴν συγκαμπήν, σκέλη ὑγρά* || **9** 1, 191 *ψόγος δ' ἵππου ... σκέλη σκληρά, γόνατα δυσκαμπῆ· ὁ γὰρ ὑγρῶς κάμπτων τὰ γόνατα ἀκοπώτερον καὶ ἀπταιστότερον βαδίζει* | Hippiatr. p. 374 (= 115,5) *ἀγαθοὶ δὲ καὶ οἱ τὰ γόνατα ὑγρὰ ἔχοντες καὶ εὐκαμπῆ ἐν τῇ ἱππασίᾳ. εἰσὶ γὰρ ἀπταιστότεροι καὶ ἀκίνδυνοι τῷ ἀναβάτῃ ὑπάρχουσι, καὶ ἀκοπώτεροι δέ εἰσιν ἐν τοῖς ἔργοις τῶν σκληρὰ ἐχόντων.* || **10** Poll. 1, 193 *οἱ πρόσθεν πόδες καλοῖντ' ἂν ... οἱ ὑπὸ ταῖς ὠμοπλάταις* || **12** 1, 190 *ἔπαινος ἵππου ... στέρνα πλατέα* || **13** 1, 193 *ἀμείνων δ' ἵππος ὁ μὴ ἐναλλὰξ ἀλλὰ διὰ πολλοῦ τὰ σκέλη τιθεὶς καὶ διαφέρων* || **15** 1, 189 *τράχηλος εὐκαμπὴς ὡς ἀλεκτρυόνος, ἀλλ' οὐχ ὥσπερ κάπρου ὀρθός* || **16** 1, 188 (*γόνυ*) *λαγαρὸν πρὸς τὴν συγκαμπήν* || **17** 1, 189 *κεφαλὴ ὀστώδης* | Ath. Deipn. 3. 94e *καὶ Ξενοφῶν ἐν τῷ Περὶ Ἱππικῆς· „σιαγόνα μικράν, συνεσταλμένην"*

1 *κρισσοὺς*] *κρείσσους* dett., *κιρσοὺς* Poll. 1, 191 || **17** *συγκαπτὴν* **B**, *συγκαμπτὴν* **GIK**, *συγκαπὴν* **NV** | post *μικρὰν* add. *συνεσταλμένην* Schneider cl. Ath. Deipn. 3. 94e

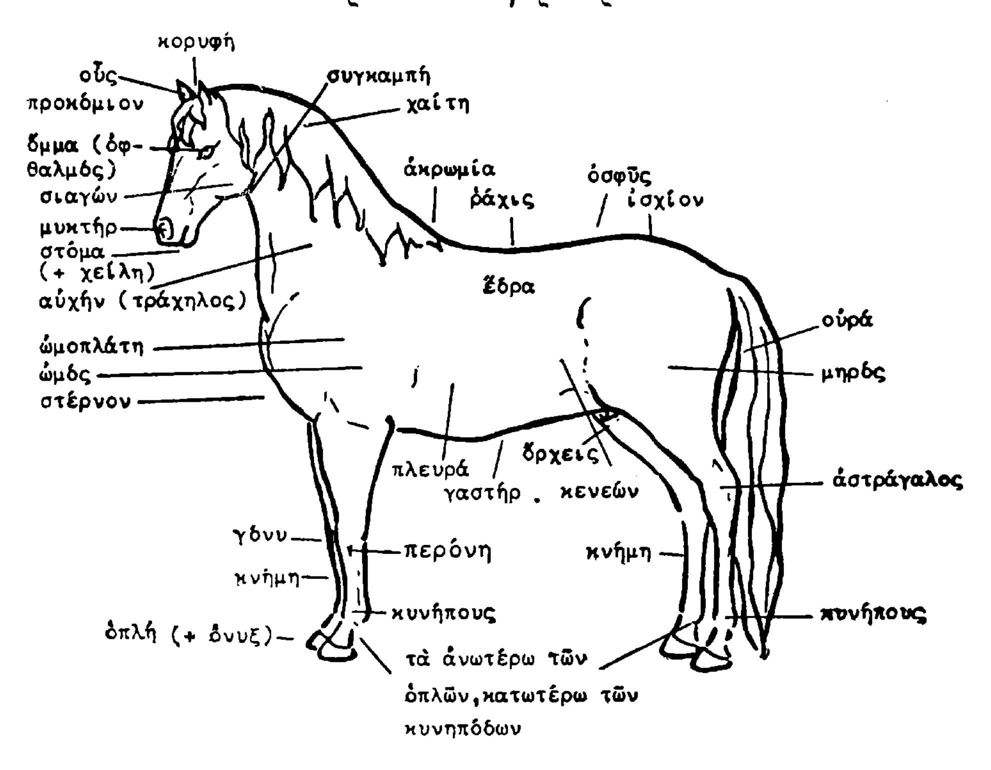
ἔχοι. οὕτως ὁ μὲν τράχηλος πρὸ τοῦ ἀναβάτου ἂν εἴη,
τὸ δὲ ὄμμα πρὸ τῶν ποδῶν ὁρῴη. καὶ βιάζεσθαι δὲ
ἥκιστ' ἂν δύναιτο ὁ τοιοῦτον σχῆμα ἔχων καὶ εἰ πάνυ
θυμοειδὴς εἴη· οὐ γὰρ ἐγκάμπτοντες ἀλλ' ἐκτείνοντες τὸν
τράχηλον καὶ τὴν κεφαλὴν βιάζεσθαι οἱ ἵπποι ἐπιχειροῦσι.
9 *σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ εἰ ἀμφότεραι μαλακαὶ αἱ γνάθοι ἢ*
σκληραὶ ἢ ἕτεραι. ἑτερόγναθοι γὰρ ὡς τὰ πολλὰ οἱ μὴ
ὁμοίας τὰς γνάθους ἔχοντες γίγνονται. καὶ μὴν τὸ ἐξ-
όφθαλμον εἶναι ἐγρηγορὸς μᾶλλον φαίνεται τοῦ κοιλοφθάλ-
10 *μου, καὶ ἐπὶ πλεῖον δ' ἂν ὁ τοιοῦτος ὁρῴη. καὶ μυκτῆρές γε*
οἱ ἀναπεπταμένοι τῶν συμπεπτωκότων εὐπνοώτεροί τε
ἅμα εἰσὶ καὶ γοργότερον τὸν ἵππον ἀποδεικνύουσι. καὶ
γὰρ ὅταν ὀργίζηται ἵππος ἵππῳ ἢ ἐν ἱππασίᾳ θυμῶται,
11 *εὐρύνει μᾶλλον τοὺς μυκτῆρας. καὶ μὴν κορυφὴ μὲν μείζων,*
ὦτα δὲ μικρότερα ἱππωδεστέραν τὴν κεφαλὴν ἀποφαίνει.
ἡ δ' αὖ ὑψηλὴ ἀκρωμία τῷ τε ἀναβάτῃ ἀσφαλεστέραν τὴν
ἕδραν καὶ τοῖς ὤμοις [καὶ τῷ σώματι] ἰσχυροτέραν τὴν
πρόσφυσιν παρέχεται. ⟨ῥάχις γε μὴν⟩ ἡ διπλῆ τῆς ἁπλῆς

6 Poll. 1, 195 *ἔπαινος ἵππου . . . δίκαιος τὴν σιαγόνα, ἴσος ἑκατέραν τὴν γνάθον* || **7** 1, 197 *ψόγος ἵππου . . . σκληρόστομος, ἄδικος τὴν σιαγόνα, ἑτερόγναθος* || **8—9** 1, 189 *ἔπαινος ἵππου . . . ὄμμα προπετὲς ὡς ἐξόφθαλμον εἶναι* | 1, 191 *ψόγος ἵππου . . . ὀφθαλμοὺς κοίλους—καλεῖται δὲ ὁ τοιοῦτος καὶ κοιλόφθαλμος* || **10** 1, 190 *ἔπαινος ἵππου . . . μυκτῆρες ἀναπεπταμένοι· εὐπνοώτεροι γὰρ τῶν συμπεπτωκότων* || **11** 1, 191 *μυκτῆρας συμπεπτωκότας* | 2, 77 *παρὰ δὲ Ξενοφῶντι μυκτῆρες εὐπνοώτεροι* | Gp. 16. 1, 9 (p. 453) *ῥῖνας μὴ συμπεπτωκυίας* || **15** Poll. 1, 190 *ὦτα βραχέα* | 1,218 . . . *καὶ τὰ ὦτα ἐλάττω τοῦ πρὸς τὴν κεφαλὴν μέτρου* || **16** Hippiatr. 1 p. 374 (= 115,5) *πάντων δὲ κρείττονες οἱ τὴν ἔκφυσιν ἔχοντες τῆς συνωμίας ὑψηλοτέραν. οὐ μόνον γὰρ τοῖς ἀναβάταις εἰσὶν ἀσφαλεῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὤμοις ἰσχυρότατοι τῶν ἄλλων* | Poll. 1,189 *ἀκρωμία ὑψηλὰ τῷ τε ἀναβάτῃ ἀσφαλεστέραν τὴν ἕδραν καὶ τοῖς ὤμοις ἰσχυροτέραν τὴν πρόσφυσιν παρέχοντα* || **18** 1,190 *ὀσφὺς διπλῆ· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ῥάχις καὶ ἕδρα, μάλιστα δὲ τὸ μέσον τῆς ῥάχεως, ᾧ ἐγκάθηται ὁ ἐπιβάτης* | Gp. 16. 1, 9 (= p. 453) *ῥάχιν μάλιστα μὲν διπλῆν, εἰ δὲ ⟨μή⟩, μή γε κυρτήν*

2 *δὲ* **A**: *δ'* **D**, om. **B** cett. | post *ὄμμα* add. *τὰ* Weiske || **4** *ἐγκάπτοντες* **ABMLV**, *συγκάμπτοντες* Cobet || **6** *εἰ* om. **A** || **7** *σκληρὰ ἢ ἑτέρα* Marchant, *σκληραὶ ἢ ἡ ἑτέρα* Schneider || **9** *ἐγρηγορότος* Ruehl || **16** *ἀνεβάτῃ* **A** || **17** *καὶ τῷ σώματι* del. Schneider cl. Hippiatr. 1 p. 374, om. Poll. 1, 189 || **18** *ῥάχις γε μὴν* add. Courier, *ἡ δε ῥάχις* add. Schenkl, *ὀσφὺς* Schneider (cf. Poll. 1, 190) | *ἢ* Zeune, Weiske

καὶ ἐγκαθῆσθαι μαλακωτέρα καὶ ἰδεῖν ἡδίων. καὶ πλευρὰ 12
δὲ ἡ βαθυτέρα καὶ πρὸς τὴν γαστέρα ὀγκωδεστέρα ἅμα εὐεδρότερόν τε καὶ ἰσχυρότερον καὶ εὐχιλότερον ὡς ἐπὶ πολὺ τὸν ἵππον παρέχεται.

Ὀσφῦς γε μὴν ὅσῳ ἂν πλατυτέρα τε καὶ βραχυτέρα ᾖ, τοσούτῳ ῥᾶον μὲν ὁ ἵππος τὰ πρόσθεν αἴρεται, ῥᾷον δὲ τὰ ὄπισθεν προσάγεται· καὶ ὁ κενεὼν δὲ οὕτω μικρότατος φαίνεται, ὅσπερ μέγας ὢν μέρος μέν τι καὶ αἰσχύνει, μέρος δέ τι καὶ ἀσθενέστερον καὶ δυσφορώτερον αὖ τὸν ἵππον

1 Poll. 1, 189 *πλευραὶ βαθεῖαι, προμήκεις καὶ πρὸς τὴν γαστέρα ὀγκωδέστεραι, γαστὴρ προσεσταλμένη* || **6** 1, 216 *εἴποις δ' ἂν ὅτι τὰ μὲν ἔμπροσθεν σκέλη αἴρει, τὰ δὲ ὄπισθεν προσάγεται*

2 *ἡ* om. **A** || **3** *εὐχιλότερον* **D**: *εὐχιλώτερον* **AB**, *εὐχειλότερον* cett. || **4** ante *πολὺ* add. *τὸ* Dindorf || **5** *τε* om. dett. || **6** *αἴρεται* **ALDI** || **8** *ὥσπερ* **ABMEGVKI** | *μέν τι*] *μὲν τοι* **A** || **9** *αὖ τὸν* Sauppe: *αὐτὸν τὸν* libb., *τὸν* Dindorf

13 παρέχεται. τά γε μὴν ἰσχία πλατέα εἶναι μὲν χρὴ καὶ
εὔσαρκα, ἵνα ἀκόλουθα ᾖ ταῖς πλευραῖς καὶ τοῖς στέρνοις·
ἢν δὲ πάντα στερεὰ ᾖ, κουφότερα ἂν τὰ πρὸς τὸν δρόμον
14 εἴη καὶ ὀξύτερον μᾶλλον αὖ τὸν ἵππον παρέχοιτο. μηρούς
γε μὴν τοὺς ὑπὸ τῇ οὐρᾷ ἢν ἅμα πλατείᾳ τῇ γραμμῇ δι-
ωρισμένους ἔχῃ, οὕτω καὶ τὰ ὄπισθεν σκέλη διὰ πολλοῦ
ὑποθήσει. τοῦτο δὲ ποιῶν ἅμα γοργοτέραν τε καὶ ἰσχυρο-
τέραν ἕξει τὴν ὑπόβασίν τε καὶ ἱππασίαν καὶ ἅπαντα βελ-
τίων ἔσται ἑαυτοῦ. τεκμήραιο δ' ἂν καὶ ἀπ' ἀνθρώπων·
ὅταν γάρ τι ἀπὸ τῆς γῆς ἄρασθαι βούλωνται, διαβαίνοντες
πάντες μᾶλλον ἢ συμβεβηκότες ἐπιχειροῦσιν αἴρεσθαι.
15 τούς γε μὴν ὄρχεις δεῖ μὴ μεγάλους τὸν ἵππον ἔχειν, ὃ οὐκ
ἔστι πώλου κατιδεῖν. περί γε μὴν τῶν κάτωθεν, ἀστραγάλων
ἢ κνημῶν καὶ κυνηπόδων καὶ ὁπλῶν, τὰ αὐτὰ λέγομεν, ἅπερ
16 περὶ τῶν ἔμπροσθεν. γράψαι δὲ βούλομαι καὶ ἐξ ὧν ἂν περὶ
μεγέθους ἥκιστα ἀποτυγχάνοι τις. ὅτου γὰρ ἂν ὦσιν αἱ
κνῆμαι εὐθὺς γιγνομένου ὑψηλόταται, οὗτος μέγιστος γί-
γνεται. προϊόντος γὰρ τοῦ χρόνου πάντων τῶν τετραπόδων
αἱ μὲν κνῆμαι εἰς μέγεθος οὐ μάλα αὔξονται, πρὸς δὲ ταύτας,
ὡς ἂν συμμέτρως ἔχῃ, συναύξεται καὶ τὸ ἄλλο σῶμα.
17 Εἶδος μὲν δὴ πώλου οὕτω δοκιμάζοντες μάλιστ' ἂν ἡμῖν
δοκοῦσι τυγχάνειν εὔποδος καὶ ἰσχυροῦ καὶ εὐσάρκου καὶ εὐ-
σχήμονος καὶ εὐμεγέθους. εἰ δέ τινες αὐξανόμενοι μεταβάλ-
λουσιν, ὅμως οὕτω θαρροῦντες δοκιμάζωμεν· πολὺ γὰρ πλεί-
ονες εὔχρηστοι ἐξ αἰσχρῶν ἢ ἐκ τοιούτων αἰσχροὶ γίγνονται.

1 1, 190 ἰσχία πλατέα καὶ εὔσαρκα || 13 1, 213 παραφυλακτέον δὲ ὅτι ὁ Ξενοφῶν οἴεται τὸν ἵππον ἀστραγάλους ἔχειν Ἀριστοτέλους τοῦ περὶ ταῦτα δεινοῦ φάσκοντος μηδὲν τῶν μωνύχων ἔχειν ἀστραγάλους μηδὲ τὸν ὄνον, μόνον δὲ τὸν Ἰνδικόν, ᾧ καὶ κέρας ἐκ τοῦ μετώπου ἐκπεφυκέναι λέγει

1 μὲν εἶναι Hermann || 3 πάντα] ταῦτα Courier, ταῦτα πάντα Ruehl || 4 αὖ τὸν] αὐτὸν B, αὐτὸν τὸν AO, ἂν τὸν Dindorf | παρέχεται AB || 5 ἅμα del. Dindorf | πλατέα B dett. || 8 βελτίω B dett. || 9 ἑαυτῶν B dett. || 14 ἢ] καὶ Christian || 15 περὶ prius om. B || 20 ἔχοι A | καὶ del. Pierleoni || 22 εὔποδος δὴ καὶ L D | ante εὔποδος add. ἵππου Herwerden || 24 θαρρῶν τις Marchant | δοκιμάζωμεν Richards: δοκιμάζοιμεν libb., δοκιμάζοιμεν ἂν Dindorf, δοκιμάζοι ἂν Marchant | πολλῷ dett. || 25 εὐχρόαστοι aut εὐχρόαστροι libb.: corr. Schneider, εὔχροι Sauppe, ἐν χρόνῳ ἄριστοι prop. Pierleoni

2

Ὅπως γε μὴν δεῖ πωλεύειν ⟨οὐ⟩ δοκεῖ ἡμῖν γραπτέον 1
εἶναι· τάττονται μὲν γὰρ δὴ ἐν ταῖς πόλεσιν ἱππεύειν οἱ τοῖς χρήμασί τε ἱκανώτατοι καὶ τῆς πόλεως οὐκ ἐλάχιστον μετέχοντες· πολὺ δὲ κρεῖττον τοῦ πωλοδάμνην εἶναι τῷ μὲν νέῳ εὐεξίας τε ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἑαυτοῦ καὶ ἱππικῆς ἢ ἐπισταμένῳ ἤδη ἱππάζεσθαι μελετᾶν, τῷ δὲ πρεσβυτέρῳ τοῦ τε οἴκου καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν πολεμικῶν μᾶλλον ἢ ἀμφὶ πώλευσιν διατρίβειν. ὁ μὲν δὴ 2
ὥσπερ ἐγὼ γιγνώσκων περὶ πωλείας δῆλον ὅτι ἐκδώσει τὸν πῶλον. χρὴ μέντοι, ὥσπερ τὸν παῖδα ὅταν ἐπὶ τέχνην ἐκδῷ συγγραψάμενον, ἃ δεήσει ἐπιστάμενον ἀποδοῦναι, οὕτως ἐκδιδόναι. ταῦτα γὰρ ὑπομνήματα ἔσται τῷ πωλοδάμνῃ, ὧν δεῖ ἐπιμεληθῆναι, εἰ μέλλει τὸν μισθὸν ἀπολήψεσθαι.

Ὅπως μέντοι πρᾶός τε καὶ χειροήθης καὶ φιλάνθρωπος 3
ὁ πῶλος ἐκδιδῶται τῷ πωλοδάμνῃ ἐπιμελητέον. τὸ γὰρ τοιοῦτον οἴκοι τε τὰ πλεῖστα καὶ διὰ τοῦ ἱπποκόμου ἀποτελεῖται, ἢν ἐπίστηται τὸ μὲν πεινῆν καὶ διψῆν καὶ μυωπίζεσθαι παρασκευάζειν μετ' ἐρημίας γίγνεσθαι τῷ πώλῳ, τὸ δὲ φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ τὸ τῶν λυπούντων ἀπαλλάττεσθαι δι' ἀνθρώπων. τούτων γὰρ γιγνομένων ἀνάγκη μὴ μόνον φιλεῖσθαι ἀλλὰ καὶ ποθεῖσθαι ὑπὸ πώλων ἀνθρώ-

1 Hippiatr. 1 p. 372 (= 115,1) *περὶ ἵππου εἴδους πολλοῖς γέγραπται καλῶς, ἄριστα δὲ πάντων Σίμωνι καὶ Ξενοφῶντι Ἀθηναίοις ἀνδράσι, πωλοδαμνίας δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους μόνῳ Ξενοφῶντι* | Phryn. p. 62 (Rutherford) *ὑπόδειγμα· οὐδὲ τοῦτο ὀρθῶς λέγεται· παράδειγμα λέγε*

1 *δεῖ* om. **AB** | *οὐ* add. Cobet, *οὐ πολλὰ* prop. Marchant cl. Hippiatr. 1 p. 372 | *γραπτέον*] *παρετέον* Pierleoni, *μὴ γραπτέον* Courier || **4** *πωλοδαμνεῖν* **A**, *πωλοδάμνειν* **B** | *εἶναι* del. Dindorf, *εἴη ἂν* prop. Schenkl | *τῷ*] *καὶ τῷ* **MEGIP** (om. iota subscr. **MG**) || **5** *ἱππικὴν ἐν* **A**, *ἱππικὴν ἐνίστασθαι* Diels, *ἱππικὴν* Marchant | *ἢ* om. **A** || **6** *δὲ* Zeune: *τε* libb. || **9** *γιγνώσκω* **BMGKIP** || **10** *τέχνῃ* Cobet || **12** *ὑπομνήματα*] *ὑποδείγματα* dett. || **16** *ἐκδιδῶται* **Ma**: *ἐκδίδοται* cett. || **16/17** *τῶν γὰρ τοιούτων* Stephanus || **17** *τοιοῦτον εἶναι* Hertlein || **18** *μυωπίζεσθαι* Courier: *μὴ ὀργίζεσθαι* (*ὀργίζεσθαι* **A**) libb., *ὀργίζεσθαι* Camerarius || **19** *ἐρημίας* Gesner: *ἠρεμίας* libb. || **20** *τὸ* alter. om. dett. || **22** *πώλῳ* **A**

4 *πους. καὶ ἅπτεσθαι δὲ χρή, ὧν ψηλαφωμένων ὁ ἵππος μά-*
λιστα ἥδεται. ταῦτα δ' ἐστὶ τά τε λασιώτατα καὶ οἷς
αὐτὸς ἥκιστ' ἂν δύναιτο ὁ ἵππος, ἤν τι λυπῇ αὐτόν, ἐπι-
5 *κουρεῖν. προστετάχθω δὲ τῷ ἱπποκόμῳ καὶ τὸ δι' ὄχλου*
διάγειν καὶ παντοδαπαῖς μὲν ὄψεσι παντοδαποῖς δὲ ψόφοις
πλησιάζειν. τούτων δέ, ὅσα ἂν ὁ πῶλος φοβῆται, οὐ χαλε-
παίνοντα δεῖ ἀλλὰ πραΰνοντα διδάσκειν, ὅτι οὐ δεινά
ἐστι.

Καὶ περὶ μὲν πωλείας ἀρκεῖν μοι δοκεῖ τῷ ἰδιώτῃ εἰπεῖν τοσαῦτα πράττειν.

3

1 *Ὅταν γε μὴν ἱππαζόμενον ὠνῆταί τις, ὑπομνήματα γρά-*
ψομεν, ἃ δεῖ καταμανθάνειν τὸν μέλλοντα μὴ ἐξαπατᾶ-
σθαι ἐν ἱππωνίᾳ. πρῶτον μὲν τοίνυν μὴ λαθέτω αὐτόν, τίς
⟨ἡ⟩ ἡλικία· ὁ γὰρ μηκέτι ἔχων γνώμονας οὔτ' ἐλπίσιν
2 *εὐφραίνει οὔτε ὁμοίως εὐαπάλλακτος γίγνεται. ὁπότε δὲ ἡ*
νεότης σαφής, δεῖ αὖ μὴ λαθεῖν, πῶς μὲν εἰς τὸ στόμα δέχε-
ται τὸν χαλινόν, πῶς δὲ περὶ τὰ ὦτα τὴν κορυφαίαν. ταῦτα
δ' ἥκιστ' ἂν λανθάνοι, εἰ ὁρῶντος μὲν τοῦ ὠνουμένου
3 *ἐμβάλλοιτο ὁ χαλινός, ὁρῶντος δ' ἐξαιροῖτο. ἔπειτα δὲ προσ-*
έχειν δεῖ τὸν νοῦν, πῶς ἐπὶ τὸν νῶτον δέχεται τὸν ἀναβάτην.
πολλοὶ γὰρ ἵπποι χαλεπῶς προσίενται, ἃ πρόδηλα αὐτοῖς

1 Poll. 1, 183 *λέγοις δ' ἂν ἐπὶ ἵππων καὶ ψηλαφᾶν, ψήχειν* . . . || **14** 1, 182 *ἱππωνῆσαι καὶ ἱππωνία* || **15** 1, 182 *γνῶμα γὰρ λέγεται ὁ ἀποπίππων ὀδούς, τῆς ἡλικίας ὢν γνωριστικός* || **21** Phryn. p. 351 *ὁ νῶτος ἀρσενικῶς λεγόμενος ἁμαρτάνεται, οὐδετέρως δὲ τὸ νῶτον καὶ τὰ νῶτα δοκίμως ἂν λέγοιτο* | Hdn. 1 p. 214/15 *ὦτος ὄνομα κύριον καὶ τὸ ὄρνεον, ᾧ ὁμοίως καὶ τὸ νῶτος ἐπὶ τῆς ψόας. καὶ γὰρ τούτου ἡ χρῆσις, καὶ τὸ μὲν οὐδέτερον „πολὺ τὸ νῶτον", ἤδη δὲ καὶ τὸ ἀρσενικόν. ἱστορεῖται δὲ παρὰ Ξενοφῶντι καὶ Ἐφόρῳ*

3 *ἥκιστ' ἂν*] *ἥκιστα* **B** dett. | *δύναιτα* **A**, *δύναιται* dett. | *τι λυπῇ*] *πλυπῇ* **A** || **4** *δι' ὄχλου* om. **A** || **5** *ψήφοις* **A** || **6** *ὅσα*] *ὁπόσα* **MEMa** || **7** *πραῦντα* **A** || **13** *ἃ*] *αἳ* **A** || **14** *ἱππωνίᾳ* Dindorf (cf. Poll. 1, 182): *ἱππωνείᾳ* libb. || **15** *ἡ* add. Castalio | *οὔτ'*] *ὅτ* **A** || **19** *ἥκιστ' ἂν*] *ἥκιστα* **L** | *λανθάνοι* corr. ex -*ει* **M**[2]: *λανθάνει* cett. || **20** *ἐξαίροιτο* **B** dett.

ἐστιν, ὅτι προσέμενοι πονεῖν ἀναγκασθήσονται. σκε- 4
πτέον δὲ καὶ τόδε, εἰ ἀναβαθεὶς ἐθέλει ἀφ' ἵππων ἀπο-
χωρεῖν ἢ εἰ παρ' ἑστηκότας ἱππεύων μὴ ἐκφέρει πρὸς τού-
τους. εἰσὶ δὲ οἳ διὰ κακὴν ἀγωγὴν καὶ πρὸς τὰς οἴκαδε
ἀφόδους φεύγουσιν ἐκ τῶν ἱππασιῶν. τούς γε μὴν ἑτερο- 5
γνάθους μηνύει μὲν καὶ ἡ πέδη καλουμένη ἱππασία, πολὺ
δὲ μᾶλλον καὶ τὸ μεταβάλλεσθαι τὴν ἱππασίαν. πολλοὶ
γὰρ οὐκ ἐγχειροῦσιν ἐκφέρειν, ἢν μὴ ἅμα συμβῇ ἥ τε ἄδι-
κος γνάθος καὶ ἡ πρὸς οἶκον ἐκφορά. δεῖ γε μὴν εἰδέναι
καὶ εἰ ἀφεθεὶς εἰς τάχος ἀναλαμβάνεται ἐν βραχεῖ καὶ εἰ
ἀποστρέφεσθαι ἐθέλει. ἀγαθὸν δὲ μὴ ἄπειρον εἶναι, εἰ καὶ 6
πληγῇ ἐγερθεὶς ἐθέλει ὁμοίως πείθεσθαι. ἄχρηστον μὲν
γὰρ δήπου καὶ οἰκέτης καὶ στράτευμα ἀπειθές· ἵππος δὲ
ἀπειθὴς οὐ μόνον ἄχρηστος, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ὅσαπερ
προδότης διαπράττεται.

Ἐπεὶ δὲ πολεμιστήριον ὑπεθέμεθα ὠνεῖσθαι, ληπτέον 7
πεῖραν ἁπάντων, ὅσωνπερ καὶ ὁ πόλεμος πεῖραν λαμβάνει.
ἔστι δὲ ταῦτα τάφρους διαπηδᾶν, τειχία ὑπερβαίνειν, ἐπ'
ὄχθους ἀνορούειν, ἀπ' ὄχθων καθάλλεσθαι· καὶ πρὸς
ἄναντες δὲ καὶ κατὰ πρανοῦς καὶ πλάγια ἐλαύνοντα πεῖραν
λαμβάνειν· πάντα γὰρ ταῦτα καὶ τὴν ψυχὴν εἰ καρτερὰ
καὶ τὸ σῶμα εἰ ὑγιὲς δοκιμάζει. οὐ μέντοι τὸν μὴ καλῶς 8
πάνυ ταῦτα ποιοῦντα ἀποδοκιμαστέον. πολλοὶ γὰρ οὐ
διὰ τὸ μὴ δύνασθαι, ἀλλὰ διὰ τὸ ἄπειροι εἶναι τούτων

5 cf. Poll. 1, 195. 1, 197 ‖ 6 1, 214 *πέδη δὲ ἱππασία ἡ κυκλοτερής, ἑτερομήκης πέδη ἡ μῆκος τῷ κύκλῳ προστιθεῖσα* | 1, 196 *μεμελετηκὼς καὶ πρὸς ἄναντες ἀναθεῖν καὶ πρὸς κάταντες καταδραμεῖν, καὶ τειχίον ὑπερακρίσαι, καὶ τάφρον διαπηδῆσαι, καὶ χαράδραν διαλέσθαι, καὶ ποταμὸν περᾶσαι, καὶ ἐπ' ὄχθους ἀνορούειν, καὶ ἀπ' ὄχθων καθάλλεσθαι*

1 *προσιέμενοι* **LD** ‖ **2** *καὶ* om. **B** | *ἐθέλοι* **MEMa** ‖ **3** *παρ' ἑστηκότας* Zeune: *παρεστηκότας* libb. | *ἐκφέροι* **B** dett. | *τούτους*] *αὐτοὺς* (sed in mg. *τούτους*) **D** ‖ 4 *οἳ . . . καὶ*] *καὶ οἳ* **N**, Schneider ‖ 5 *ἀφόδους*] *ἀμφόδους* **LD**, *ἐφόδους* **E** ‖ **9** *μὴν*] *μὴ* **N** ‖ **16** *πολεμιστήριον ἵππον* dett. ‖ **20** ante *πειρᾶν* add. *δεῖ* Marchant ‖ **21** *εἰ καρτερὰ*] *ἐγκαρτερὰν* **B** ‖ **22** *δοκιμάζει*] *βασανίζει* **B** dett., cf. praef. p. XVI ‖ **24** *ἄποροι* **V**

ἐλλείπονται. μαθόντες δὲ καὶ ἐθισθέντες καὶ μελετήσαντες καλῶς ἂν ταῦτα πάντα ποιοῖεν, εἴ γ' ἄλλως ὑγιεῖς καὶ
9 *μὴ κακοὶ εἶεν. τούς γε μέντοι ὑπόπτας φύσει φυλακτέον. οἱ γὰρ ὑπέρφοβοι βλάπτειν μὲν τοὺς πολεμίους ἀφ' ἑαυτῶν οὐκ ἐῶσι, τὸν δὲ ἀναβάτην ἔσφηλάν τε πολλάκις καὶ εἰς τὰ*
10 *χαλεπώτατα ἐνέβαλον. δεῖ δὲ καί, εἴ τινα χαλεπότητα ἔχοι ὁ ἵππος, καταμανθάνειν, εἴτε πρὸς ἵππους εἴτε πρὸς ἀνθρώπους, καὶ εἰ δυσγάργαλός γε εἴη· πάντα γὰρ ταῦτα χαλεπὰ*
11 *τοῖς κεκτημένοις γίγνεται. τὰς δέ γε τῶν χαλινώσεων καὶ ἀναβάσεων ἀποκωλύσεις καὶ τἆλλα δὴ νεύματα πολὺ ἂν ἔτι μᾶλλον καταμάθοι τις, εἰ πεπονηκότος ἤδη τοῦ ἵππου πάλιν πειρῷτο ποιεῖν ταὐτά, ὅσαπερ πρὶν ἄρξασθαι ἱππεύειν. ὅσοι δ' ἂν πεπονηκότες ἐθέλωσι πάλιν ὑποδύεσθαι πόνους, ἱκανὰ τεκμήρια παρέχονται ταῦτα ψυχῆς καρτε-*
12 *ρᾶς. ὡς δὲ συνελόντ' εἰπεῖν, ὅστις εὔπους μὲν εἴη, πρᾶος δέ, ἀρκούντως δὲ ποδώκης, ἐθέλοι δὲ καὶ δύναιτο πόνους ὑποφέρειν, πείθοιτο δὲ μάλιστα, οὗτος ἂν εἰκότως ἀλυπότατός τ' εἴη καὶ σωτηριώτατος τῷ ἀναβάτῃ ἐν τοῖς πολε-*

3 Poll. 1, 197 *φόγος ἵππου . . . ὕποπτος*. Hippiatr. 1 p. 374 (= 115, 5) *τοὺς δὲ ὑπόπτας φύσει καὶ ὑπερφόβους ἄριστον μὲν μὴ κεκτῆσθαι, ἐπισταμένους, ὅτι φέροντές τι τῶν φορτίων ἐνίοτε εἰς τὸ ἀπολέσθαι ἔρριψαν. καὶ τοῦτο μὲν ἧσσον κακόν, ῥᾳδίως δὲ σφήλαντες τὸν ἀναβάτην κακῶς διέστηκαν* | cf. sch. Th. 660 | Poll. 1, 198 *ψόγος ἵππου . . . ὑπέρφοβος* || **8** Phryn. anecd. Graec. 1. 37, 1 *δυσγάργαλος ἵππος. ἐπὶ τῶν ψήχεσθαι δυσανασχετούντων τίθεται* | Hippiatr. 1 p. 4 (= 1, 10) *ὅπως ἄν τις γνωματεύσειε τὸν ἄριστον ἵππον καὶ παρασκευάσειε μὴ δυσάγωγον εἶναι μηδὲ δύστομον καὶ δυσγάργαλον, ἀλλὰ ψάλιον ἑτοίμως δέξασθαι* . . . | Poll. 1, 197 *ψόγος δ' ἵππου . . . δυσγάργαλις* (*δυσγαργαλὴς* 2, *δυσγαργάλιστος* **A**, corr. Bethe, cl. Eq. 10, 8) Hsch. s. v. *δυσγάργαλις· . . . δυσπρόσιτος ὁτὲ δὲ δυσγαργάλιστος* | Gp. 16, 2 (= p. 455) *δεῖ δὲ αὐτὸν εἶναι . . . δυσγαγγάλιστον* (*δυσγαγάλιστον* **H** *δυσγαργάριστον* **M**). *ὀρθόν*, . . . || **10** Poll. 1, 202 *ἐργώδης γὰρ ἡ τῆς χαλινώσεως κώλυσις*

2 *εἴ γ'* Stephanus: *εἰ δ'* **B** dett., *εἰ* **A** || **3** *ὕποπτος* falso Poll. 1, 187 (cf. 2, 57, Hippiatr. 1 p. 374) || **6** *ἔχει* **A** || **8** *δυσγάργαλίς* dett., Poll. 1, 197, Hsch. s. v. (sed. cf. cett. test.) || **9** *χαλινῶν* **LFNVR** || **10** *δὴ νεύματα*] *δεινεύματα* **D**, *δινεύματα* Stephanus, *δὲ νάματα* **N**, *ἀηδῆ νεύματα* Pierleoni || **12** *ταὐτὰ* Weiske: *ταῦτα* libb. || **13/14** *πόνους ὑποδύεσθαι* dett. || **15** *συνελόντι* dett. | *εὔπνους* Weiske, *εὔνους* Zeune || **16** *δὲ καὶ*] *καὶ* **B** || **18** *ἀνατῃ* **A**, *ἀμβάτῃ* dett. exc. **LFDN**

μικοῖς. οἱ δὲ ἢ διὰ βλακείαν ἐλάσεως πολλῆς δεόμενοι ἢ διὰ τὸ ὑπέρθυμοι εἶναι πολλῆς θωπείας τε καὶ πραγματείας ἀσχολίαν μὲν ταῖς χερσὶ τοῦ ἀναβάτου παρέχουσιν, ἀθυμίαν δ' ἐν τοῖς κινδύνοις.

4

Ὅταν γε μὴν ἀγασθεὶς ἵππον πρίηταί τις καὶ οἴκαδε 1
ἀγάγηται, καλὸν μὲν ἐν τοιούτῳ τῆς οἰκίας τὸν σταθ-
μὸν εἶναι, ὅποι πλειστάκις ὁ δεσπότης ὄψεται τὸν ἵππον·
ἀγαθὸν δὲ οὕτω κατεσκευάσθαι τὸν ἱππῶνα, ὥστε μηδὲν
μᾶλλον οἷόν τ' εἶναι τὸν τοῦ ἵππου σῖτον κλαπῆναι ἐκ τῆς
φάτνης ἢ τὸν τοῦ δεσπότου ἐκ τοῦ ταμιείου. ὁ δὲ τούτου
ἀμελῶν ἐμοὶ μὲν ἑαυτοῦ δοκεῖ ἀμελεῖν· δῆλον γάρ, ὅτι ἐν
τοῖς κινδύνοις τὸ αὑτοῦ σῶμα τῷ ἵππῳ ὁ δεσπότης παρα-
κατατίθεται. ἔστι δὲ οὐ μόνον τοῦ μὴ κλέπτεσθαι ἕνεκα 2
τὸν σῖτον ἀγαθὸς ὁ ἐχυρὸς ἱππών, ἀλλ' ὅτι καί, ὅταν μὴ
ἐκκομίζῃ τὸν σῖτον ὁ ἵππος, φανερὸν γίγνεται. τούτου δ' ἄν
τις αἰσθανόμενος γιγνώσκοι, ὅτι ἢ τὸ σῶμα ὑπεραιμοῦν
δεῖται θεραπείας, ἢ κόπου ἐνόντος δεῖται ἀναπαύσεως, ἢ
κριθίασις ἢ ἄλλη τις ἀρρωστία ὑποδύεται. ἔστι δὲ ὥσπερ
ἀνθρώπῳ οὕτω καὶ ἵππῳ ἀρχόμενα πάντα εὐιατότερα ἢ
ἐπειδὰν ἐνσκιρωθῇ τε καὶ ἐξαμαρτηθῇ τὰ νοσήματα.
Ὥσπερ δὲ τοῦ ἵππου σίτου τε καὶ γυμνασιῶν ἐπιμελη- 3
τέον, ὅπως ἂν τὸ σῶμα ἰσχύῃ, οὕτω καὶ τοὺς πόδας ἀσκη-
τέον. τὰ μὲν τοίνυν ὑγρά τε καὶ λεῖα τῶν σταθμῶν λυμαί-
νεται καὶ ταῖς εὐφυέσιν ὁπλαῖς· τὰ δέ, ὡς μὲν μὴ ὑγρὰ

20 Poll. 1, 209 *ἔστι δέ τι νόσημα ἵππων κριθίασις καὶ ὑπεραίμωσις ὑπὸ πλησμονῆς, καὶ οὐκ ἐκκομίζουσι τὸν σῖτον. τότε χρὴ ὑφαιρεῖν καὶ χόρτον παραβάλλειν μόνον ἢ τι ἄλλο τῶν κουφοτέρων*

2 *πολλῇ* **A** || **8** *ὅπου* Dindorf, sed cf. Kühner-Gerth I p. 545 A 4 || **13** *αὐτοῦ* **AB** || **15** *ἐχωρὸς* **A** | *μὴ*] *πῃ* Weiske, del. Dindorf, uterque cl. Poll. 1, 209 falsa lect. usus || **16** *ἐκκομίσῃ* Schneider || **17** *αἰσθόμενος* **FNR** | *γιγνώσκει* **B** | *σῶμα* Camerarius: *στόμα* libb. | *ὑπερεμοῦ* aut *ὑπερεμοῦν* dett. || **20** *εὐιτότερα* **A**, *εὐιατώτερα* dett. || **21** *ἐνσκιρρωθῇ* **LFQODNVRZ** | *ἐξαργηθῇ* Naber, *ἐξαμαυρωθῇ* prop. Pierleoni || **22** *τῷ ἵππῳ* dett. | *γυμνασίων* **B** dett. (exc. **R**) || **24** *τὰ*] *ἄριστα* Madvig, *δεῖ* Leunclavius, Schneider || **25** *μὴ ᾖ* Weiske

εἶναι, ἀπόρρυτα, ὡς δὲ μὴ λεῖα, λίθους ἔχοντα κατορωρυγ-
μένους πρὸς ἀλλήλους, παραπλησίους ὁπλαῖς τὸ μέγεθος
– τὰ γὰρ τοιαῦτα σταθμὰ καὶ ἐφεστηκότων ἅμα στερεοῖ
4 *τοὺς πόδας. ἔπειτά γε μὴν τῷ ἱπποκόμῳ ἐξακτέον μὲν τὸν*
ἵππον, ὅπου ψήξει, μεταδετέον δὲ μετὰ τὸ ἄριστον ἀπὸ τῆς
φάτνης, ἵν' ἥδιον ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἴῃ. ὧδε δ' ἂν αὖ ὁ ἔξω
σταθμὸς βέλτιστος εἴη καὶ τοὺς πόδας καρτερύνοι, εἰ
λίθων στρογγύλων ἀμφιδόχμων ὅσον μναϊαίων ἁμάξας
τέτταρας καὶ πέντε χύδην καταβάλοι, περιχειλώσας σιδή-
ρῳ, ὡς ἂν μὴ σκεδαννύωνται· ἐπὶ γὰρ τούτων ἑστηκὼς
ὥσπερ ἐν ὁδῷ λιθώδει ἀεὶ μέρος τῆς ἡμέρας πορεύοιτο
⟨ἄν⟩· ἀνάγκη δὲ καὶ ψηχόμενον καὶ μυωπιζόμενον χρῆ-
σθαι ταῖς ὁπλαῖς καθάπερ ὅταν βαδίζῃ. καὶ τὰς χελιδόνας
δὲ τῶν ποδῶν οἱ οὕτω κεχυμένοι λίθοι στερεοῦσιν. ὡς δὲ
περὶ τῶν ὁπλῶν ὅπως στερεαὶ ἔσονται ἐπιμελητέον, οὕτω καὶ

8 Poll. 1, 200/1 *ἐνεθιζέτω δὲ τὸν πῶλον ὁδῷ λιθώδει, μὴ πάντη τραχείᾳ· εἰ δὲ καὶ ἐν τῷ σταθμῷ καταβάλλοι λίθους μναιαίους ἀμφιδόχμους, περιχειλώσας σιδήρῳ, ὡς Ξενοφῶν ἔφη, τούτῳ τῷ ἔθει τῷ πρὸς αὐτοὺς στερεοῖ καὶ καρτερύνει τοῦ ἵππου τοὺς πόδας* || 12 1, 202 *ἐπεὶ* (scripsi: *ἐπὶ* libb.) *δὲ ψηχόμενον τὸν ἵππον ἀνάγκη χρῆσθαι ταῖς ὁπλαῖς*

1 *δεῖ εἶναι* Weiske || 2 *προσαλλήλους* Schneider | post *μέγεθος* exc. *βέλτιστα* vel *ἄριστα* susp. Marchant || 3 *τὰ γὰρ*] *τά γε* Christian, *τὰ γοῦν* Courier, ⟨*οὐ*⟩. *τὰ γὰρ* Hermann, . . . *τὰ γὰρ* Tommasini, *ἄριστα* Diels | post *σταθμὰ* excid. susp. *ἵππων τῶν ἐφεστηκότων στερεοῖ τὰς ὁπλὰς καὶ ἅμα κρατύνει τοὺς πόδας* Schneider cl. Poll. 1, 200, fort. excid. *στερεά* Marchant | *καὶ* del. Schneider, Ruehl | *ἀφεστηκότων* **B** dett., *ἵππων τῶν ἐφεστ.* Schneider, ⟨*ἵππων τῶν*⟩ *ἐφεστηκότων*** ⟨*καὶ*⟩ Ruehl || 5 *δετέον δὲ* (om. *μετὰ τὸ ἄριστον*) *ἀπὸ τῆς φά* in ras. **A** || 6 *ὧδε δ'* Dindorf: *ὡς δ'* **Ma**, *ὡς δ'* cett., *ὧδ'* Courier || 7 *κρατερύνει* **A**, *καρτερύνει* aut *κρατύνει* Poll. 1, 201 (cf. X. Lac. 2, 3), *κατευρύνοι* aut *κατειρύνοι* aut *κατευρύει* dett. || 8 *ἀμφιδόχμων* cl. Poll. 1, 201 Leunclavius: *ἀμφιτόμων* libb. | *μναιαίων* scripsi: *μνααίων* Stephanus, *μναιαίους* **AB LFQOGDNVSHRZ**, *μνααίους* cett. || 9 *καὶ*] *ἢ* Schneider | *καταβάλλοι* **B** dett. (exc. **LFDV**), Poll. 1, 201 || 10 *ἑστηκὼς*** Courier, *ἑστηκὼς* ⟨*ψήχεται καὶ*⟩ Schneider || 11 *εἰ ὁδὸν λιθώδη* Schneider | *ἀεὶ*] *ἀεὶ ἂν* Dindorf, *ἂν ἀεὶ* vel *ἂν* pro *ἀεὶ* Hermann | *μέρος τι* Richards | *πορεύεται* Schneider || 12 *ἂν* add. Diels | *κεχρῆσθαι* dett. || 13 *καθάπου* **B**, *καθαπου* **A** | *βαδίζει* **A** || 15 – p. 13, 1 *ὅπως – ὅπως* om. **B** || 15 *ὅπως ὡς* **A** | *στερεαὶ*] *καρτεραὶ* dett. | *ἐπιμελητέον* om. dett.

τὰ περὶ τὸ στόμα αὖ, ὅπως μαλακὰ ἔσται, ἐπιμελεῖσθαι δεῖ. τὰ δ' αὐτὰ ἀνθρώπου τε σάρκα καὶ ἵππου στόμα ἀπαλύνει.

5

Ἱππικοῦ δὲ ἀνδρὸς ἡμῖν δοκεῖ εἶναι καὶ τὸν ἱπποκόμον 1
πεπαιδευκέναι, ἃ δεῖ περὶ τὸν ἵππον πράττειν. πρῶτον
μὲν τοίνυν τῆς ἐπιφατνιδίας φορβειᾶς ἐπίστασθαι αὐτὸν
δεῖ μήποτε τὸ ἅμμα ποιεῖσθαι, ἔνθαπερ ἡ κορυφαία περι-
τίθεται. πολλάκις γὰρ κνῶν ὁ ἵππος ἐπὶ τῇ φάτνῃ τὴν
κεφαλήν, εἰ μὴ ἀσινὴς ἡ φορβειὰ περὶ τὰ ὦτα ἔσται, πολ-
λάκις ἂν ἕλκη ποιοίη. ἑλκουμένων γε μὴν τούτων ἀνάγκη
τὸν ἵππον καὶ περὶ τὸ χαλινοῦσθαι καὶ περὶ τὸ ψήχεσθαι
δυσκολώτερον εἶναι. ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸ τετάχθαι τῷ ἱππο- 2
κόμῳ καθ' ἡμέραν τὴν κόπρον καὶ τὰ ὑποστρώματα τοῦ
ἵππου ἐκφέρειν εἰς ἓν χωρίον. τοῦτο γὰρ ποιῶν αὐτός τ'
ἂν ῥᾷστα ἀπαλλάττοι καὶ ἅμα τὸν ἵππον ὠφελοίη. εἰδέναι 3
δὲ χρὴ τὸν ἱπποκόμον καὶ τὸν κημὸν περιτιθέναι τῷ
ἵππῳ, καὶ ὅταν ἐπὶ ψῆξιν καὶ ὅταν ἐπὶ κυλίστραν ἐξάγῃ.

2 Poll. 1, 201 *τὰ μέντοι χείλη αὐτοῦ ἀπαλυνέτω, ὅπως τοῦ χαλινοῦ συνιῇ· ἀπαλύνει δὲ τὰ χείλη χειρῶν τριβὴ καὶ ὕδατος χλιαροῦ προσβολὴ καὶ ἐλαίου ποτὲ ἀλοιφή* || **6** 1, 201 *τῆς δὲ ἐπιφατνιδίας φορβειᾶς μὴ ποιείτω τὸ ἅμμα ἔνθα ἡ κορυφαία περιτίθεται, ὡς μὴ ἑλκουμένων τούτων καὶ περὶ τὸ χαλινοῦσθαι δυσκολαίνῃ* | 1, 147 *ὁ δὲ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ἵππου ἐκτεταμένος ἱμὰς ἐπὶ τὸν χαλινὸν κορυφαία* || **13** 1, 183 . . . *ἐκφέρειν τὴν κόπρον, ψύχειν τὰ στρώματα τοῦ ἵππου* || **16** Sch. Ar. Eq. 1150 (p. 71 Dübner) *καὶ ὁ τοῖς ἵπποις δὲ περιτιθέμενος οὕτως ἐκαλεῖτο κημός, ὁ καλούμενος φιμός, ὡς Ξενοφῶν ἐν τοῖς Περὶ ἱππικῆς. πλέγμα τι ἐκ σχοινίων γινόμενον ὅμοιον ἠθμῷ, ᾧ τὰς πορφύρας λαμβάνουσιν, εἰς ὃ αἱ πορφύραι καὶ τὰ κογχύλια εἰσέρπουσιν* . . . || **17** Poll. 1, 183 *τὸ δὲ κυλῖσαι καὶ ἀλῖσαι ἐρεῖς καὶ ἐξαλῖσαι, καὶ τὸ χωρίον ἀλίστρα καὶ ἐξαλίστρα καὶ κυλίστρα* | 1, 202 *ἢν μὲν γὰρ κεχαλινωμένον ἄγῃ, οὐδὲν αὐτῷ παραινῶ, ἢν δὲ ἀχαλίνωτον, κημοῦν τὸν ἵππον· ὁ γὰρ κημὸς δάκνειν μὲν οὐκ ἐᾷ, ἐκπνεῖν δὲ οὐ κωλύει*

1 *τὰ περὶ τὸ στόμα αὖ*] *περὶ τῶν στομάτων* dett. | *ὅπως*] *ὡς* **A** || **5** *πεπαιδεῦσθαι* **B** dett. || **6** *φορβειᾶς* Poll. 1, 201, Hsch. s. v.: om. **A**, *φορβιᾶς* **B** dett. || **8** *κνῶν* Courier: *κινῶν* libb. || **9** *φορβιὰ* **B** dett. || **11** *καὶ περὶ τὸ χαλινοῦσθαι* om. **A** || **12** *δυσκολώτερον*] *δυσκαλώτερον* **A** || **17** *καλίστραν* libb., correxi cl. Poll. 1, 183, Hippiatr. 1 p. 41 (= 5,2), Sch. Ar. Ra. 935 (cf. Liddell-Scott s. v. *καλίστρα* et *κυλίστρα*)

*καὶ ἀεὶ δέ, ὅποι ἂν ἀχαλίνωτον ἄγῃ, κημοῦν δεῖ. ὁ γὰρ κημὸς
ἀναπνεῖν μὲν οὐ κωλύει, δάκνειν δὲ οὐκ ἐᾷ· καὶ τὸ ἐπιβου-*
4 *λεύειν δὲ περικείμενος μᾶλλον ἐξαιρεῖ τῶν ἵππων. καὶ μὴν
δεσμεύειν τὸν ἵππον ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς δεῖ· πάντα γάρ,
ὁπόσα ἂν δύσκολ' ᾖ περὶ τὸ πρόσωπον, ὁ ἵππος ἐκνεύειν
πέφυκεν ἄνω. ἐκνεύων γε μὴν οὕτω δεδεμένος χαλᾷ μᾶλλον*
5 *ἢ διασπᾷ τὰ δεσμά. ἐπειδὰν δὲ ψήχῃ, ἄρχεσθαι μὲν ἀπὸ
τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς χαίτης· μὴ γὰρ καθαρῶν τῶν ἄνω
ὄντων μάταιον τὰ κάτω καθαίρειν. ἔπειτα δὲ κατὰ μὲν τὸ
ἄλλο σῶμα πᾶσι τοῖς τῆς καθάρσεως ὀργάνοις ἀνιστάντα
δεῖ τὴν τρίχα σοβεῖν τὴν κόνιν κατὰ φύσιν τῆς τριχός· τῶν
δ' ἐν τῇ ῥάχει τριχῶν ἄλλῳ μὲν ὀργάνῳ οὐδενὶ δεῖ ἅπτε-
σθαι, ταῖς δὲ χερσὶ τρίβειν καὶ ἁπαλύνειν, ᾗπερ φύσει κέ-
κλινται· ἥκιστα γὰρ ἂν βλάπτοι τὴν ἕδραν τοῦ ἵππου.*
6 *ὕδατι δὲ καταπλύνειν τὴν κεφαλὴν χρή· ὀστώδης γὰρ
οὖσα, εἰ σιδήρῳ ἢ ξύλῳ καθαίροιτο, λυποῖ ἂν τὸν ἵππον.
καὶ τὸ προκόμιον δὲ χρὴ βρέχειν· καὶ γὰρ αὗται εὐμήκεις
οὖσαι αἱ τρίχες ὁρᾶν μὲν οὐ κωλύουσι τὸν ἵππον, ἀποσο-
βοῦσι δὲ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ λυποῦντα. καὶ τὸν θεὸν δὲ
οἴεσθαι χρὴ δεδωκέναι ταύτας τὰς τρίχας ἵππῳ ἀντὶ μεγά-*

7 Poll. 1, 202 *ὁπόταν δὲ ψήχῃ τὸν ἵππον, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μὲν αὐτῷ ἀρκτέον, ἵνα τῶν ἄνωθεν καθαρθέντων ἐπικατίῃ τοῖς ὑπ' αὐτά* || **9** 1, 199-200 *καὶ πρὸς μὲν τὸ ἄλλο σῶμα χρήσθω πᾶσι τοῖς τῆς καθάρσεως ὀργάνοις, τὴν δὲ κεφαλὴν καταπλύνειν δεῖ μᾶλλον ἢ καθαίρειν. τῶν δ' ἐν τῇ ῥάχει τριχῶν ἄλλῳ μὲν ὀργάνῳ μὴ προσαπτέσθω, ταῖς δὲ χερσὶ τρίβων καὶ ἁπαλύνων, ᾗπερ φύσει κέκλινται, ἥκιστ' ἂν βλάπτοι τὴν ἕδραν τοῦ ἵππου* || **10** 1, 183 *λέγοις δ' ἂν ἐπὶ ἵππων καὶ . . . ἐκκαθαίρειν, ἀποσοβεῖν τὴν κόνιν ἀνιστάντα τὴν τρίχα* || **11** 1, 199 *. . . τριβέτω κατὰ τὴν φύσιν τῆς τριχός* | 1, 199 *ῥᾷον ἂν ἐκσοβοῖ τὴν κόνιν* || **15** 1, 183 *καταπλύνειν δὲ δεῖ λέγειν τὴν κεφαλήν, οὐ καθαίρειν* | Sch. Il. Ψ 282 *λοέσσας] ἐντεῦθεν Ξενοφῶν τὴν κεφαλὴν τοῦ ἵππου καταπλύνειν ὕδατι ἀξιοῖ καὶ τὸ προκόμιον* || **17** Poll. 1, 189/90 *χαίτη εὔθριξ, προκόμιον εὐπρεπές, . . . οὐρὰ προμήκης, . . . χρήσιμον δὲ τὸ μῆκος οὐ μόνον εἰς ἀγλαίαν, ἀλλ' ὅπως καὶ μυωπιζόμενος ἀπελαύνοι τὰ λυποῦντα*

2 *οὐ] οὖν οὐ* **B** | *ἐπιβαιλλεύειν* **A** || **5** *δύσκολ' ᾖ* Zeune: *δυσκολῇ* libb., *δυσκαλαίνῃ* Weiske || **11** *ἐκσοβεῖν* Poll. 1, 199, *ἀποσοβεῖν* Schneider cl. Poll. 1, 183 | *κατὰ] οὐ κατὰ* Gesner, *κατὰ δὲ τὴν κνήμην κατὰ* cl. Poll. 1, 199 Diels || **14** *βλάττοι* **A** || **19** *τοὺς θεοὺς* **LFQODNVS** || **20** *τῶν μεγάλων* dett.

λων ὤτων, ἃ ὄνοις τε καὶ ἡμιόνοις ἔδοσεν ἀλεξητήρια πρὸ
τῶν ὀμμάτων. καὶ οὐρὰν δὲ καὶ χαίτην πλύνειν χρή, ἐπεί- 7
περ αὔξειν δεῖ τὰς τρίχας, τὰς μὲν ἐν τῇ οὐρᾷ, ὅπως ἐπὶ
πλεῖστον ἐξικνούμενος ἀποσοβῆται ὁ ἵππος τὰ λυποῦντα,
τὰς δὲ ἐν τῷ τραχήλῳ, ὅπως τῷ ἀναβάτῃ ὡς ἀφθονωτάτη
ἀντίληψις ᾖ. δέδοται δὲ παρὰ θεοῦ καὶ ἀγλαΐας ἕνεκεν 8
ἵππῳ χαίτη καὶ προκόμιόν τε καὶ οὐρά. τεκμήριον δέ· αἱ
γὰρ ἀγελαῖαι τῶν ἵππων οὐχ ὁμοίως ὑπομένουσι τοὺς
ὄνους ἐπὶ τῇ ὀχείᾳ, ἕως ἂν κομῶσιν· οὗ ἕνεκα καὶ ἀποκεί-
ρουσι πρὸς τὴν ὀχείαν τὰς ἵππους ἅπαντες οἱ ὀνοβατοῦν-
τες. τήν γε μὴν τῶν σκελῶν κατάπλυσιν ἀφαιροῦμεν· 9
ὠφελεῖ μὲν γὰρ οὐδέν, βλάπτει δὲ τὰς ὁπλὰς ἡ καθ' ἑκά-
στην ἡμέραν βρέξις· καὶ τὴν ὑπὸ γαστέρα δὲ ἄγαν κάθαρ-
σιν μειοῦν χρή· αὕτη γὰρ λυπεῖ μὲν μάλιστα τὸν ἵππον,
ὅσῳ δ' ἂν καθαρώτερα ταῦτα γένηται, τοσούτῳ πλείονα τὰ
λυποῦντα ἀθροίζει ὑπὸ τὴν γαστέρα· ἢν δὲ διαπονήσηταί 10
τις ταῦτα, οὐ φθάνει τ' ἐξαγόμενος ὁ ἵππος καὶ εὐθὺς
ὅμοιός ἐστι τοῖς ἀκαθάρτοις. ταῦτα μὲν οὖν ἐᾶν χρή· ἀρκεῖ
δὲ καὶ ἡ τῶν σκελῶν ψῆξις αὐταῖς ταῖς χερσὶ γιγνομένη.

6

Δηλώσομεν δὲ καὶ τοῦτο, ὡς ἂν ἀβλαβέστατα μέν τις 1
ἑαυτῷ, τῷ δ' ἵππῳ ὠφελιμώτατα ψήχοι. ἢν μὲν γὰρ ἐς τὸ

6 Poll. 1, 217 *ἀμείνων δὲ ἡ ὁμόχρως χαίτη καὶ εὔθριξ· ἀγλαία γὰρ χαίτη τοῖς ἵπποις, καὶ καλλωπίζονται καὶ γαυριῶσιν ἐπ' αὐτῇ· ὁπότε καὶ οἱ ὀνοβατοῦντες, ἐπειδὰν αἱ ἵπποι τῶν ὄνων τὴν μῖξιν ἀτιμάζωσι καὶ ἀφυβρίζωσιν εἰς αὐτούς, ἀποκείραντες τὰς ἵππους ἐπὶ πηγὰς ἄγουσιν· αἱ δ' ὥσπερ ἐν κατόπτρῳ θεασάμεναι τὴν αἰσχύνην τοῦ σώματος ἀπηγλαϊσμένης τῆς κόμης, ἀνέχονται τότε τὴν πρὸς τὸ χεῖρον ὁμιλίαν* || **21** 1, 202/3 *ἐπεὶ* (scripsi: *ἐπὶ* libb.) *δὲ ψηχόμενον τὸν ἵππον ἀνάγκη χρῆσθαι ταῖς ὁπλαῖς, τοὺς μὲν πρόσθεν πόδας*

1 *τε καὶ ἡμιόνοις* om. **A** | *ἔδοσεν* scripsi: *ἔδοσαν* libb. || **4** *ἐξικνούμεναι* aut *ἐξικνουμέναις* dett. | *λυποῦντα* om. **A** || **5** *ἀμβάτῃ* dett. || **6** *θεοῦ* scripsi: *θεῶν* libb. (*τῶν* ante *θεῶν* add. **FNR**) | *ἕνεκα* dett. || **7** *προκόμιοι* dett. | *τε*] *δὲ* Weiske post *χαίτη* interp. || **16** *διαπονήσηταί*] *καὶ πάνυ διαπονήσηταί* dett. || **17** *τ'*] *τε* dett., *γε* Richards, *τι* prop. Weiske, del. Zeune || **21** *ψήζοι* **B**, *ψήζει* **A**, ante *ψήχοι* add. *τὰ πρόσθεν* falso cl. Poll. 1, 202 Marchant, *ταῦτα* add. Pierleoni | *εἰς* **A**

αὐτὸ βλέπων τῷ ἵππῳ καθαίρῃ, κίνδυνος καὶ τῷ γόνατι
2 καὶ τῇ ὁπλῇ ἐς τὸ πρόσωπον πληγῆναι· ἢν δὲ ἀντία τῷ
ἵππῳ ὁρῶν καὶ ἔξω τοῦ σκέλους, ὅταν καθαίρῃ, κατὰ τὴν
ὠμοπλάτην καθίζων ἀποτρίβῃ, οὕτω πάθοι μὲν ἂν οὐ-
δέν, δύναιτο δ' ἂν καὶ τὴν χελιδόνα τοῦ ἵππου θερα-
πεύειν ἀναπτύσσων τὴν ὁπλήν. ὡς δ' αὔτως καὶ τὰ
3 ὄπισθεν σκέλη καθαιρέτω. εἰδέναι δὲ χρὴ τὸν περὶ τὸν
ἵππον, ὅτι καὶ ταῦτα καὶ τἆλλα πάντα, ὅσα πράττειν δεῖ,
ὡς ἥκιστα χρὴ κατὰ τὸ πρόσωπόν τε καὶ οὐρὰν ἀντίον
ἑαυτὸν ποιήσαντα προσιέναι· ἢν γὰρ ἐπιχειρῇ ἀδικεῖν,
κατ' ἀμφότερα ταῦτα κρείττων ὁ ἵππος ἀνθρώπου. ἐκ
πλαγίου δ' ἄν τις προσιὼν ἀβλαβέστατα μὲν ἑαυτῷ, πλεῖ-
4 στα δ' ἂν ἵππῳ δύναιτο χρῆσθαι. ἐπειδὰν δὲ ἄγειν δέῃ τὸν
ἵππον, τὴν μὲν ὄπισθεν ἀγωγὴν διὰ τάδε οὐκ ἐπαινοῦμεν,
ὅτι τῷ μὲν ἄγοντι οὕτως ἥκιστα ἔστι φυλάξασθαι, τῷ δὲ
5 ἵππῳ οὕτω μάλιστα ἔξεστι ποιῆσαι, ὅ τι ἂν βούληται. τὸ
δ' αὖ ἔμπροσθεν μακρῷ τῷ ἀγωγεῖ προϊόντα διδάσκειν
ὑφηγεῖσθαι τὸν ἵππον διὰ τάδε αὖ ψέγομεν· ἔξεστι μὲν
γὰρ τῷ ἵππῳ καὶ καθ' ὁπότερ' ἂν βούληται τῶν πλαγίων
κακουργεῖν, ἔξεστι δὲ ἀναστρεφόμενον ἀντίον γίγνεσθαι
6 τῷ ἄγοντι. ἀθρόοι δὲ δὴ ἵπποι πῶς ἄν ποτε ἀλλήλων
δύναιντο ἀπέχεσθαι οὕτως ἀγόμενοι; ἐκ πλαγίου δὲ ἵππος

ψήχων, κατόπιν παρελθὼν βλεπέτω ἵνα περ καὶ ὁ ἵππος, ὡς μηδὲ βουλόμενος αὐτὸν κρούειν δύνηται· ἐπὶ δὲ τοὺς κατόπιν μετιὼν ἀντιμεταστρέψας ἑαυτὸν βλεπέτω ἀντία τοῖς ποσίν, οὓς καθαίρει, τρέψας τὸ πρόσωπον, ἵνα ὁ ἵππος παύηται

5 Poll. 1, 199 καθαιρέτω τὴν χελιδόνα, καὶ τὴν κοιλότητα τῆς ὁπλῆς θεραπευέτω

2 εἰς O || 3 ὅταν] ὃ ἂν Pierleoni || 4 καθίζων] κατιὼν Schneider, κλίνων Diels || 7 τὸν prius om. A || 9 τὸ om. E, del. Cobet | τὴν οὐρὰν Tommasini || 9/10 ἀντίον ἑαυτὸν om. B dett. || 12 πλεῖστα] λῷστα Madvig, κάλλιστα Herwerden, ῥᾷστα Richards || 13 τῷ ἵππῳ Richards | δύναιτ' ἂν LFNVR | δὲ] γε dett. (exc. Ma), γε μὴν Stephanus | δέῃ Stephanus: δεῖ (δὴ G) libb. || 14–18 οὐκ—| τάδε om. A || 16 τὸ] τῷ B MLGKR || 17 μακρῷ] μικρῷ B | τῷ del. Schneider | ἀγωγεῖ] ῥυταγωγεῖ Castalio || 18 αὖ] οὐ B ἔξεστι μὲν om. A || 19 γὰρ] καὶ B | καὶ om. B dett. | ὁπότερ' ἂν] ὁποτέραν B dett., ὁπότερον Zeune || 22 δύναιτο A, δύναιντ' ἂν N

*ἐθισθεὶς παράγεσθαι ἥκιστα μὲν ἂν καὶ ἵππους καὶ ἀνθρώ-
πους δύναιτ' ἂν κακουργεῖν, κάλλιστα δ' ἂν παρεσκευασ-
μένος τῷ ἀναβάτῃ εἴη, καὶ εἴ ποτε ἐν τάχει ἀναβῆναι δεή-
σειεν. ἵνα δὲ ὁ ἱπποκόμος καὶ τὸν χαλινὸν ὀρθῶς ἐμβάλῃ,* 7
*πρῶτον μὲν προσίτω κατὰ τὰ ἀριστερὰ τοῦ ἵππου· ἔπειτα
τὰς μὲν ἡνίας περιβαλὼν περὶ τὴν κεφαλὴν καθέτω ἐπὶ τῇ
ἀκρωμίᾳ, τὴν δὲ κορυφαίαν τῇ δεξιᾷ αἱρέτω, τὸ δὲ στόμιον
τῇ ἀριστερᾷ προσφερέτω. κἂν μὲν δέχηται, δῆλον ὅτι περι-* 8
*τιθέναι δεῖ τὸν κεκρύφαλον· ἐὰν δὲ μὴ ὑποχάσκῃ, ἔχοντα
δεῖ πρὸς τοῖς ὀδοῦσι τὸν χαλινὸν τὸν μέγαν δάκτυλον τῆς
ἀριστερᾶς χειρὸς εἴσω τῆς γνάθου τῷ ἵππῳ ποιῆσαι. οἱ
γὰρ πολλοὶ τούτου γιγνομένου χαλῶσι τὸ στόμα. ἢν δὲ
μηδ' οὕτω δέχηται, πιεσάτω τὸ χεῖλος περὶ τῷ κυνόδοντι·
καὶ πάνυ τινὲς ὀλίγοι οὐ δέχονται τοῦτο πάσχοντες. δε-* 9
*διδάχθω δὲ καὶ τάδε ὁ ἱπποκόμος, πρῶτον μὲν μήποτε
ἄγειν τῆς ἡνίας τὸν ἵππον· τοῦτο γὰρ ἑτερογνάθους ποιεῖ·
ἔπειτα δὲ ὅσον δεῖ ἀπέχειν τὸν χαλινὸν τῶν γνάθων. ὁ μὲν
γὰρ ἄγαν πρὸς αὐταῖς τυλοῖ τὸ στόμα, ὥστε μὴ εὐαίσθη-
τον εἶναι, ὁ δὲ ἄγαν εἰς ἄκρον τὸ στόμα καθιέμενος ἐξου-
σίαν παρέχει συνδάκνοντι τὸ στόμιον μὴ πείθεσθαι. χρὴ* 10
*δὲ τὸν ἱπποκόμον καὶ τὰ τοιάδε παρατηρεῖν, εἰ μὴ ῥᾳδίως
τὸν χαλινὸν ὁ ἵππος δέχεται αἰσθανόμενος, ὅτι δεῖ πονεῖν.
οὕτω γὰρ δὴ μέγα ἐστὶ τὸ λαμβάνειν ἐθέλειν τὸν ἵππον τὸν
χαλινόν, ὡς ὁ μὴ δεχόμενος παντάπασιν ἄχρηστος. ἢν δὲ* 11
*μὴ μόνον, ὅταν πονεῖν μέλλῃ, χαλινῶται, ἀλλὰ καὶ ὅταν
ἐπὶ τὸν σῖτον καὶ ὅταν ἐξ ἱππασίας εἰς οἶκον ἀπάγηται,*

7 Poll. 2, 100 *στόμιον δὲ καὶ χαλινοῦ τι μέρος* || 9 Hsch. s. v. *κεκρυφάλους· τοὺς τῶν ἵππων κορυφαστῆρας καὶ κορυφάντους*

4 *ἐμβάλλῃ* **A**, *ἐκβάλῃ* **B** || **6** *καταθέτω* **B** dett. || **11** *ποιῆσαι*] *πιέσαι* Pierleoni || **15** *δὲ* om. **AB** || **16** *τῆς ἡνίας*] *ἐκ μιᾶς τῆς ἡνίας* Schneider || **18** *εὐαίσθητον* Courier: *εὐάιστητον* **A**, *ἀναίσθητον* **B** dett. || **21** *παρατηρεῖν*] *παρωξύνθαι* aut *παροξύνθαι* aut *παροξύνεσθαι* aut *παροξυνθύναι* dett. (cf. praef. p. XVIII || **21–22** *μὴ— αἰσθανόμενος ὅ* om. **B** dett. || **22** *ὅτι*] *τι* **B** dett. | *πονεῖν*] *πνεῖν* **MGMaKIP** || **26** *ἐξ ἱππασίας* vix genuinum put. Pierleoni | *ἀπάγηται*] *ὅταν ἀπάγηται* **B**

οὐδὲν ἂν εἴη θαυμαστόν, εἰ ἁρπάζοι τὸν χαλινὸν αὐτόματος
12 *προτεινόμενον. ἀγαθὸν δὲ τὸν ἱπποκόμον καὶ ἀναβάλλειν*
ἐπίστασθαι τὸν Περσικὸν τρόπον, ὅπως αὐτός τε ὁ δε-
σπότης, ἤν ποτε ἀρρωστήσῃ ἢ πρεσβύτερος γίγνηται, ἔχῃ
τὸν εὐπετῶς ἀναβιβάσοντα καὶ ἄλλῳ, ἤν τινι βούληται,
τὸν ἀναβαλοῦντα ἐπιχαρίσηται.

13 *Τὸ δὲ μήποτε σὺν ὀργῇ τῷ ἵππῳ προσφέρεσθαι, ἓν*
τοῦτο καὶ δίδαγμα καὶ ἔθισμα πρὸς ἵππον ἄριστον. ἀπρο-
νόητον γὰρ ἡ ὀργή, ὥστε πολλάκις ἐξεργάζεται, ὧν μετα-
14 *μέλειν ἀνάγκη. καὶ ὅταν δὲ ὑποπτεύσας τι ὁ ἵππος μὴ*
θέλῃ πρὸς τοῦτο προσιέναι, διδάσκειν δεῖ, ὅτι οὐ δεινόν
ἐστι, μάλιστα μὲν οὖν ἵππῳ εὐκαρδίῳ, εἰ δὲ μή, ἁπτόμενον
αὐτὸν τοῦ δεινοῦ δοκοῦντος εἶναι καὶ τὸν ἵππον πρᾴως
15 *προσάγοντα. οἱ δὲ πληγαῖς ἀναγκάζοντες ἔτι πλείω φόβον*
παρέχουσιν· οἴονται γὰρ οἱ ἵπποι, ὅταν τι χαλεπὸν πάσχω-
σιν ἐν τῷ τοιούτῳ, καὶ τούτου τὰ ὑποπτευόμενα αἴτια
16 *εἶναι. ἐπειδάν γε μὴν ὁ ἱπποκόμος τὸν ἵππον παραδιδῷ τῷ*
ἀναβάτῃ, τὸ μὲν ἐπίστασθαι ὑποβιβάζεσθαι τὸν ἵππον,
ὥστε εὐπετὲς εἶναι ἀναβῆναι, οὐ μεμφόμεθα· τόν γε μέντοι
ἱππέα νομίζομεν χρῆναι μελετᾶν καὶ μὴ παρέχοντος ἵππου
δύνασθαι ἀναβαίνειν. ἄλλοτε μὲν γὰρ ἀλλοῖος ἵππος παρα-
πίπτει, ἄλλοτε δ' ἄλλως ὁ αὐτὸς ὑπηρετεῖ.

7

1 *Ὅταν γε μὴν παραδέξηται τὸν ἵππον ὡς ἀναβησόμενος,*
νῦν αὖ γράψομεν, ὅσα ποιῶν ὁ ἱππεὺς καὶ ἑαυτῷ καὶ τῷ

18 Poll. 1, 213 *διδακτέον δὲ τὸν ἵππον καὶ ὑποβιβάζεσθαι· ἔστι δὲ τοῦτο διιστάντα τὰ σκέλη ἐγκαθίζειν τε καὶ ταπεινοῦν ἑαυτόν, ὥστε εὐπετῶς ἀναβαίνειν τὸν ἱππέα*

1 *ἁρπάζει* **B** dett. || **2–6** § 12 post § 16 transp. Pollack || **4** *γένηται* **FNR** || **5** *ἀναβιβάζοντα* **B** dett. | *ἤν*] *ἢ* **A** || **7** *τῷ* om. **A** || **11/12** *δεινόν ἐστι* Schneider: *δεινά ἐστι* libb., *δεινά ἐστι τὰ τοιαῦτα* Richards || **12** *μάλιστα*] *πρᾴως προσάγοντα, μάλιστα* **A** | *μάλιστα–εὐκαρδίῳ* transp. Ruehl post *παρέχουσιν* (15) | *οὖν*] *σὺν* prop. Marchant || **13** *αὑτου* **D** || **13/14** *πρᾴως προσάγοντα* del. Ruehl, post *ἵππον* lac. suspic. || **17** *παραδῷ* Weiske || **19** *γε*] *δὲ* Ruehl || **22** *ἄλλως* Dindorf: *ἄλλω* libb. || **23** *ἵππον ὡς ἀναβησόμενος* Camerarius: *ἱππέα ὡς ἀναβησόμενον* libb.

ἵππῳ ὠφελιμώτατος ἂν ἐν τῇ ἱππικῇ εἴη. πρῶτον μὲν τοίνυν τὸν ῥυταγωγέα χρὴ ἐκ τῆς ὑποχαλινιδίας ἢ ἐκ τοῦ ψαλίου ἠρτημένον εὐτρεπῆ εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα λαβεῖν, καὶ οὕτω χαλαρόν, ὡς μήτ' ἂν [ἀνιὼν] τῶν τριχῶν παρὰ τὰ ὦτα λαβόμενος μέλλῃ ἀναβήσεσθαι μήτ' ἂν ἀπὸ δόρατος ἀναπηδᾷ, σπᾶν τὸν ἵππον. τῇ δεξιᾷ δὲ τὰς ἡνίας παρὰ τὴν ἀκρωμίαν λαμβανέτω ὁμοῦ τῇ χαίτῃ, ὅπως μηδὲ καθ' ἕνα τρόπον ἀναβαίνων σπάσῃ τῷ χαλινῷ τὸ στόμα τοῦ ἵππου. 2 *ἐπειδὰν δὲ ἀνακουφίσῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀνάβασιν, τῇ μὲν ἀριστερᾷ ἀνιμάτω τὸ σῶμα, τὴν δὲ δεξιὰν ἐκτείνων συνεπαιρέτω ἑαυτὸν — οὕτω γὰρ ἀναβαίνων οὐδὲ ὄπισθεν αἰσχρὰν θέαν παρέξει — συγκεκαμμένῳ δὲ τῷ σκέλει, καὶ μηδὲ τὸ γόνυ ἐπὶ τὴν ῥάχιν τιθέτω τοῦ ἵππου, ἀλλ' ὑπερβησάτω ἐπὶ τὰς δεξιὰς πλευρὰς τὴν κνήμην. ὅταν δὲ περιενέγκῃ τὸν πόδα, τότε καὶ τὼ γλουτὼ καθέτω ἐπὶ τὸν ἵππον.* 3 *ἢν δὲ τύχῃ ὁ ἱππεὺς τῇ μὲν ἀριστερᾷ ἄγων τὸν ἵππον, τῇ δὲ δεξιᾷ τὸ δόρυ ἔχων, ἀγαθὸν μὲν ἡμῖν δοκεῖ εἶναι τὸ καὶ ἐκ τῶν δεξιῶν μελετῆσαι ἀναπηδᾶν. μαθεῖν δ' οὐδὲν δεῖ ἄλλο ἤ, ἃ μὲν τότε τοῖς δεξιοῖς τοῦ σώματος ἐποίει, τοῖς ἀριστεροῖς ποιεῖν, ἃ δὲ τότε τοῖς ἀριστεροῖς, τοῖς δεξιοῖς.* 4 *τούτου δ' ἕνεκεν καὶ ταύτην ἐπαινοῦμεν τὴν ἀνάβασιν, ὅτι ἅμα τε ἀναβεβηκὼς ἂν εἴη καὶ κατεσκευασμένος πάντα, εἴ τι δέοι ἐξαίφνης πρὸς πολεμίους ἀγωνίζεσθαι.* 5 *ἐπειδάν γε μὴν καθέζηται ἐάν τε ἐπὶ ψιλοῦ ἐάν τε ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου, οὐ τὴν ὥσπερ ἐπὶ τοῦ δίφρου ἕδραν ἐπαι-*

2 Poll. 1, 216 *ἔστι δὲ καὶ τάδε ἱππικὰ ὄργανα· σειραγωγεύς, ῥυταγωγεύς, κέντρον, μύωψ, ὑποχαλινίδια, ἡνία* || **25** 1, 215 *εἰ δ' ἐγκαθίζεις ἵππῳ, μὴ πάνυ τοὺς μηροὺς πιέζειν, ἀλλ' αἰωρεῖν ὑγροὺς τοὺς πόδας, καὶ παραπλήσιον εἶναι ἑστηκότι· καὶ γὰρ ἡ ἰσχὺς πλέον ἐπὶ τῶν ἑστηκότων ἢ ἐπὶ τῶν ἐγκαθεζομένων. πειρῶ δὲ τῷ σώματι μηδενὸς τῶν ἐργαζομένων τοῦ ἵππου προσάπτεσθαι, οἷον ποδῶν ἢ πλευρᾶς*

1–2 *πρῶτον–ὑποχαλινιδίας* om. **A** || **4** *ἀνιῶν* **MLFEDNVR**, *ἀνιμῶν* Stephanus, *αὐτῶν* Pollack, del. Courier || **12** *παρέξ* **A** | *δὲ* om. **AB** || **13** *μηδὲ* Hermann: *μήτε* libb. | *τοῦ ἵππου τιθέτω* dett. || **15** *τὼ γλουτὼ* **B**, Stephanus: *τῷ γλουτῷ* cett. | *καταθέτω* Stephanus || **19** *οὐδὲν* **D**: *οὐθὲν* (*οὐθ' ἓν* **B**) cett. || **21** *ἕνεκα* dett. || **22** *ὅτι* om. **V** | *κατασκευασμένως* **B** || **24** *καθῆται* **N**, *καθίζηται* **B** dett., *κάθηται* Dindorf || **25** *ἐφιππίου* **GDK** (*ἐφ' ἱππίου* **E**): *ἐφιππείου* cett. | *τὴν*] *μὴν* **B** | *τοῦ* del. Cobet

νοῦμεν, ἀλλὰ τὴν ὥσπερ εἰ ὀρθὸς ἂν διαβεβηκὼς εἴη τοῖν
σκελοῖν. τοῖν τε γὰρ μηροῖν οὕτως ἂν ἔχοιτο μᾶλλον τοῦ
ἵππου, καὶ ὀρθὸς ὢν ἐρρωμενεστέρως ἂν δύναιτο καὶ ἀκον-
6 *τίσαι καὶ πατάξαι ἀπὸ τοῦ ἵππου, εἰ δέοι. χρὴ δὲ καὶ χαλα-*
ρὰν ἀπὸ τοῦ γόνατος ἀφεῖσθαι τὴν κνήμην σὺν τῷ ποδί.
σκληρὸν μὲν γὰρ ἔχων τὸ σκέλος, εἰ προσκόψειέ τῳ, προσ-
κεκλασμένος ἂν εἴη· ὑγρὰ δὲ οὖσα ἡ κνήμη, εἴ τι καὶ
προσπίπτοι αὐτῇ, ὑπείκοι ἂν καὶ τὸν μηρὸν οὐδὲν μετακι-
7 *νοίη. δεῖ δὲ τὸν ἱππέα καὶ τὸ ἄνωθεν τῶν ἑαυτοῦ ἰσχίων*
σῶμα ὡς ὑγρότατον ἐθίζειν εἶναι. οὕτω γὰρ ἂν πονεῖν τε
ἔτι μᾶλλον δύναιτο καί, εἰ ἕλκοι τις αὐτὸν ἢ ὠθοίη, ἧττον
8 *ἂν σφάλλοιτο. ἐπειδάν γε μὴν καθίζηται, πρῶτον μὲν ἠρε-*
μεῖν δεῖ διδάσκειν τὸν ἵππον, ἕως ἂν καὶ ὑποσπάσηται, ἤν
τι δέηται, καὶ ἡνίας ἰσώσηται καὶ δόρυ λάβῃ, ὡς ἂν εὐφο-
ρώτατον εἴη. ἔπειτα δὲ ἐχέτω τὸν ἀριστερὸν βραχίονα
πρὸς ταῖς πλευραῖς· οὕτω γὰρ εὐσταλέστατός τε ὁ ἱππεὺς
9 *ἔσται καὶ ἡ χεὶρ ἐγκρατεστάτη. ἡνίας γε μὴν ἐπαινοῦμεν,*
ὁποῖαι ἴσαι τέ εἰσι καὶ μὴ ἀσθενεῖς μηδὲ ὀλισθηραὶ μηδὲ
παχεῖαι, ἵνα καὶ τὸ δόρυ, ὅταν δέῃ, δέχεσθαι ἡ χεὶρ δύνη-
ται.

10 *Ὅταν δὲ προχωρεῖν σημήνῃ τῷ ἵππῳ, βάδην μὲν ἀρ-*
χέσθω· τοῦτο γὰρ ἀταρακτότατον. ἡνιοχείτω δέ, ἢν μὲν
κυφαγωγότερος ᾖ ὁ ἵππος, ἀνωτέρω ταῖς χερσίν, ἢν δὲ
μᾶλλον ἀνακεκυφώς, κατωτέρω· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα
11 *κοσμοίη τὸ σχῆμα. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν αὐτοφυῆ διατρο-*
χάζων διαχαλῴη τ' ἂν ἀλυπότατα τὸ σῶμα καὶ εἰς τὸ ἐπι-

23 Poll. 1, 197 *ψόγος ἵππου . . . κυφαγωγότερος*

1 *εἰ* om. **B** dett. | *ὀρθῶς* dett. (exc. **D**) || **2** *οὕτως*] *οὕτωγ'* **D** || **6** *προκεκλασμένος* Pollack, *κεκλασμένος* Dindorf, *κατακεκλασμένος* Cobet, *προσκείμενος* Ruehl || **10** *πονεῖν*] *ποιεῖν* **B** dett. | *τε* om. **B** dett. || **12** *σφάλλοιτο* Stephanus: *ἀφαλλοιτο* **A**, *ἐφάλλοιτο* **B** dett. | *καθέζηται* Marchant, *κάθηται* Dindorf || **14** *δέῃ* Camerarius | *λάβῃ* Castalio: *λαβεῖν* libb. | *ὡς*] *ἕως* **B** dett | *ἂν* om. **A** || **16** *εὐτελέστατος* **V** || **21** *σημαίνῃ* **A** || **23** *κυφαγωγότερος* Poll. 1, 197: *κουφαγωγότερος* (*κουφαγότερος* **A**) aut *κουφαγωγότατος* libb. | *ταῖς χερσίν* del. Herwerden || **25** *αὐτοφυᾶ* Dindorf || **26** et p. 21, 4 *ἐπιρραβδοφορεῖν* Dindorf

ῥαβδοφορεῖν ἥδιστ' ἂν ἀφικνοῖτο. ἐπειδήπερ καὶ ἀπὸ τῶν
ἀριστερῶν ἄρχεσθαι εὐδοκιμώτερον, ὧδ' ἂν μάλιστα ἀπὸ
τούτων ἄρχοιτο, εἰ διατροχάζοντος μέν, ὁπότε ἀναβαίνοι
τῷ δεξιῷ, τότε σημαίνοι τῷ ἵππῳ τὸ ἐπιραβδοφορεῖν. τὸ 12
γὰρ ἀριστερὸν μέλλων αἴρειν ἐκ τούτου ἂν ἄρχοιτο, καὶ
ὁπότε ἐπὶ τὰ εὐώνυμα ἀναστρέφοι, τότε καὶ τῆς ἐπισκελί-
σεως ἄρχοιτο. καὶ γὰρ πέφυκεν ὁ ἵππος εἰς μὲν τὰ δεξιὰ
στρεφόμενος τοῖς δεξιοῖς ἀφηγεῖσθαι, εἰς εὐώνυμα δέ, τοῖς
ἀριστεροῖς.

Ἱππασίαν δ' ἐπαινοῦμεν τὴν πέδην καλουμένην· ἐπ' ἀμ- 13
φοτέρας γὰρ τὰς γνάθους στρέφεσθαι ἐθίζει. καὶ τὸ μετα-
βάλλεσθαι δὲ τὴν ἱππασίαν ἀγαθόν, ἵνα ἀμφότεραι αἱ
γνάθοι καθ' ἑκάτερον τῆς ἱππασίας ἰσάζωνται. ἐπαινοῦ- 14
μεν δὲ καὶ τὴν ἑτερομήκη πέδην μᾶλλον τῆς κυκλοτεροῦς.
ἥδιον μὲν γὰρ οὕτως ⟨ἂν⟩ ἀναστρέφοιτο ὁ ἵππος ἤδη πλή-
ρης ὢν τοῦ εὐθέος, καὶ τό τε ὀρθοδρομεῖν καὶ τὸ ἀποκάμ-
πτειν ἅμα μελετῴη ἄν. δεῖ δὲ καὶ ὑπολαμβάνειν ἐν ταῖς 15
στροφαῖς· οὐ γὰρ ῥᾴδιον τῷ ἵππῳ οὐδ' ἀσφαλὲς ἐν τῷ
τάχει ὄντα κάμπτειν ἐν μικρῷ, ἄλλως τε κἂν ἀπόκροτον
ἢ ὀλισθηρὸν ᾖ τὸ χωρίον. ὅταν γε μὴν ὑπολαμβάνῃ, ὡς 16

4 Poll. 1, 220 *τὸ δὲ ἐπιραβδοφορεῖν τὸν ἵππον, ὅπερ γίνεται, εἴ τις εἰς δρόμον ἐξελαύνει, οὐ πάνυ ἐπαινοῦσιν οἱ ἱππικοί* || **6** 1, 213/4 *στηρικτέον δὲ αὐτόν, ὅταν ὁ ἵππος ἄρξηται τῆς ἐπισκελίσεως· ἐπισκέλισιν δ' ὁ Ξενοφῶν καλεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς τῶν ποδῶν κινήσεως* || **10** 1, 214 *πέδη δὲ ἱππασία ἡ κυκλοτερής, ἑτερομήκης πέδη ἡ μῆκος τῷ κύκλῳ προστιθεῖσα* || **16** 1, 205 *ἡ γὰρ ἐπ' εὐθέος κατὰ μῆκος ἔλασις κοπωδεστέρα· καλεῖται δ' αὕτη ὀρθοδρομεῖν, ὥσπερ τὸ ἐναντίον ἀποκάμπτειν* || **18** 1, 204/5 *καμπὰς δὲ χρὴ ποιεῖσθαι καὶ ὑποστροφὰς καὶ στροφάς. ἐν δὲ ταῖς στροφαῖς οὐ δεῖ ἐξελαύνειν τὸν ἵππον ἀλλ' ἀναλαμβάνειν, ὅπερ καὶ ὑπολαμβάνειν καλεῖται, καὶ κατέχειν καὶ ἠρεμίζειν καὶ ἀνέχειν, οὐδὲ πλαγιοῦν οὔτε ἑαυτὸν οὔτε τὸν ἵππον· τάχιστα γὰρ ἂν ἐν τούτῳ κατενεχθεῖεν ἀμφότεροι*

1 *ἐπειδήπερ* **MaK**: *ἐπεὶ δέ περ* cett., *ἐπείπερ δὲ* Hermann, *ἐπειδὴ γὰρ* Leunclavius || **2** *ὧδ' ἂν*] *ὧν δ' ἂν* **B** || **3** *ἐμβαίνοι* Hermann || **4** *τὸ ἐπιραβδοφορεῖν* Zeune: *ἐπὶ τῷ ῥαβδοφορεῖν* aut *ἐπὶ τὸ ῥαβδοφορεῖν* libb. || **6** *στρέφοιτο* Schneider | *ἐπισκελίσεως* Poll. 1, 214: *ἐπικλίσεως* (*ἐπικλήσεως* **K**, *ἐπὶ τῆς κλίσεως* **N**) libb. || **7** *ἄρχοιτο*] *ἂν ἄρχοιτο* **FEVI** || **12** *αἱ* om. **FNR** || **15** *ἂν ἀναστρέφοιτο* Dindorf: *ἀναστρέφοιτο* libb., *ἂν στρέφοιτο* Schneider || **19** *ὄντι* **D**

ἥκιστα μὲν χρὴ τὸν ἵππον πλαγιοῦν τῷ χαλινῷ, ὡς ἥκιστα
δ' αὑτὸν πλαγιοῦσθαι. εἰ δὲ μή, εὖ χρὴ εἰδέναι, ὅτι μικρὰ
17 πρόφασις ἀρκέσει κεῖσθαι καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἵππον. ἐπει-
δάν γε μὴν ἐκ τῆς στροφῆς εἰς τὸ εὐθὺ βλέπῃ ὁ ἵππος, ἐν
τούτῳ πρὸς τὸ θᾶττον αὐτὸν ὁρμάτω. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ
ἐν τοῖς πολέμοις αἱ στροφαί εἰσιν τοῦ διώκειν ἢ τοῦ ἀποχω-
ρεῖν ἕνεκα. ἀγαθὸν οὖν τὸ στραφέντα ταχύνειν μελετᾶν.
18 ὅταν δὲ ἱκανῶς ἤδη δοκῇ τὸ γυμνάσιον τῷ ἵππῳ ἔχειν,
ἀγαθὸν καὶ διαναπαύσαντα ὁρμῆσαι αὖθις εἰς τὸ τάχιστον,
καὶ ἀφ' ἵππων μέντοι, μὴ πρὸς ἵππους· καὶ ἐκ τοῦ ταχέος
αὖ ὡς ἐγγυτάτω ἠρεμίζειν, καὶ ἐκ τοῦ ἑστάναι δὲ στρέψαν-
τα δεῖ πάλιν ὁρμᾶν· πρόδηλον γὰρ ὅτι ἔσται ποτὲ ὅτε
ἑκάστου τούτων δεήσει.
19 Ὅταν γε μὴν καταβαίνειν ἤδη καιρὸς ᾖ, μήτε ἐν ἵπποις
ποτὲ καταβαίνειν μήτε παρὰ σύστασιν ἀνθρώπων μήτ'
ἔξω τῆς ἱππασίας, ἀλλ' ὅπουπερ καὶ πονεῖν ἀναγκάζεται
ὁ ἵππος, ἐνταῦθα καὶ τῆς ῥᾳστώνης τυγχανέτω.

8

1 Ἐπειδήπερ ἔστιν ὅπου τρέχειν δεήσει τὸν ἵππον καὶ
πρανῆ καὶ ὄρθια καὶ πλάγια, ἔστι δ' ὅπου διαπηδᾶν, ἔστι
δ' ὅπου καὶ ἐκπηδᾶν, ἔνθα δὲ καθάλλεσθαι, καὶ ταῦτα
πάντα διδάσκειν τε δεῖ καὶ μελετᾶν καὶ αὐτὸν καὶ τὸν
ἵππον. οὕτω γὰρ ἂν σωτήριοί τε εἶεν ἀλλήλοις καὶ καθ-
2 όλου χρησιμώτεροι ἂν δοκοῖεν εἶναι. εἰ δέ τις διλογεῖν
ἡμᾶς οἴεται, ὅτι περὶ τῶν αὐτῶν λέγομεν νῦν τε καὶ πρό-

2 *αὑτὸν* scripsi cl. Poll. 1, 205: *αὐτὸν* libb. || **4** *εὐθὺς* **B** dett. || **6** *πολέμοις* **AM**: *πολεμίοις* cett., *πολεμικοῖς* Weiske | *τοῦ*] *αἱ τοῦ* (*αἱ* (sscr. *ἢ*) *τοῦ* man. sec. **M**) **B** dett. || **9** *αὖθις*] *ἐξαίφνης* **B** dett., *αὖθις ἐξαίφνης* Tommasini || **10** *μὴ πρὸς*] *καὶ πρὸς* Camerarius | *ταχέως* dett. || **11** *ὡς ἐγγυτάτω*] *ὡς ἐν βραχυτάτῳ* **K** || **12** *δεῖ* del. Leunclavius | *πρόδηλον γὰρ*] *καὶ γὰρ πρόδηλον* **D** || **13** *ἑκάστου*] *ἑκατέρου* **B** dett. | *τούτω* **A** || **15** *καταβαίνειν δεῖ* Dörner || **18** *ἐπειδήπερ δ'* Richards, *ἐπείπερ δὲ* Marchant || **19** *ὄρθια* Courier: *ὄρεια* aut *ὀρεια* libb. || **20** *δὲ*] *δὲ καὶ* dett. || **21** *αὐτὸν* **MEMa**: *αὑτὸν* cett. | *καθόλου καὶ τὸν* libb., *καθόλου* del. Dindorf, transp. Pollack ante *χρησιμώτεροι* (23)

*σθεν, οὐ διλογία ταῦτ᾽ ἐστιν. ὅτε μὲν γὰρ ἐωνεῖτο, πει-
ρᾶσθαι ἐκελεύομεν, εἰ δύναιτο ὁ ἵππος ταῦτα ποιεῖν· νῦν
δὲ διδάσκειν φαμὲν χρῆναι τὸν ἑαυτοῦ καὶ γράψομεν, ὡς
δεῖ διδάσκειν. τὸν μὲν γὰρ παντάπασιν ἄπειρον τοῦ δια-* 3
*πηδᾶν λαβόντα δεῖ τοῦ ἀγωγέως καταβεβλημένου προ-
διαβῆναι αὐτὸν τὴν τάφρον, ἔπειτα δὲ ἐντείνειν δεῖ τῷ
ἀγωγεῖ, ὡς διάλληται. ἢν δὲ μὴ ἐθέλῃ, ἔχων τις μάστιγα ἢ* 4
*ῥάβδον ἐμβαλέτω ὡς ἰσχυρότατα· καὶ οὕτως ὑπεραλεῖται
οὐ τὸ μέτρον, ἀλλὰ πολὺ πλεῖον τοῦ καιροῦ· καὶ τὸ λοιπὸν
οὐδὲν δεήσει παίειν, ἀλλ᾽ ἢν μόνον ἴδῃ ὄπισθέν τινα ἐπ-
ελθόντα, ἁλεῖται. ἐπειδὰν δὲ οὕτω διαπηδᾶν ἐθισθῇ, καὶ* 5
*ἀναβεβηκὼς ἐπαγέτω τὸ μὲν πρῶτον ⟨ἐπὶ⟩ μικρὰς ἔπειτα
δὲ καὶ ⟨ἐπὶ⟩ μείζους. ὅταν δὲ μέλλῃ πηδᾶν, παισάτω
αὐτὸν τῷ μύωπι. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἀναπηδᾶν καὶ κατα-
πηδᾶν διδάσκειν ⟨δεῖ⟩ παίσαντα τῷ μύωπι. ἀθρόῳ γὰρ
τῷ σώματι ταῦτα πάντα ποιῶν καὶ ἑαυτῷ ὁ ἵππος καὶ
τῷ ἀναβάτῃ ἀσφαλέστερον ποιήσει μᾶλλον ἢ ἂν ἐλλείπῃ
τὰ ὄπισθεν ἢ διαπηδῶν ἢ ἀνορούων ἢ καθαλλόμενος. εἴς* 6
*γε μὴν τὸ κάταντες πρῶτον χρὴ ἐν μαλακῷ χωρίῳ διδά-
σκειν, καὶ τελευτῶν, ἐπειδὰν τοῦτο ἐθισθῇ, πολὺ ἥδιον τὸ
πρανὲς τοῦ ὀρθίου δραμεῖται. ἃ δὲ φοβοῦνταί τινες, μὴ
ἀπορρηγνύωνται τοὺς ὤμους κατὰ τὰ πρανῆ ἐλαυνόμενοι,
μαθέτωσαν, ὅτι Πέρσαι καὶ Ὀδρύσαι ἅπαντες τὰ κατάντη*

23 Sch. Poll. 1, 187 *οἱ Πέρσαι δὲ καὶ Ὀδρύσαι, φησί, τοὺς ἵππους μεμελετήκασι φέρειν· τῷ γὰρ ἐπελαύνεσθαι ἐν τοῖς τραχέσιν ἀσυνήθεις ὄντας ψιλοῦνται μὲν αἱ κνῆμαι καὶ ἑλκοῦνται, μάλιστα δὲ τὴν παρακερκίδα, ἣν περόνην ὁ Ξενοφῶν* (3, 3) *καλεῖ*

3 *ἑαυτοῦ καὶ* om. **A** || 5 *καταβεβλημένου* man. sec. **Ma** (Stephanus): *καταβεβλημένον* cett. || 9 *πλέον* Marchant | *καιρίου* **A** || 12 *ἀναβεβικὸς* **A**, *ἀναβεβηκὸς* **N** || 12/13 *ἐπαγέτω–ἐπὶ μικρὰς–καὶ ἐπὶ μείζους* scripsi: *ἐπαγέτω ἐπὶ μικρὰς – καὶ μείζους* Leunclavius, *ἀγέτω – ἐπὶ μικρὰς – καὶ ἐπὶ μείζους* Schneider || 13 *μέλη* **A** || 14 *δὲ δεῖ* prop. Pierleoni || 14 *τὸ καταπηδᾶν* dett. || 15 *διδάσκει* **A**, *διδάσκων* **FDNR** | *δεῖ* add. Tommasini | *παισάτω* dett. || 17/18 *μᾶλλον – ὄπισθεν* om. **A** || 17 *ἂν ἐλλείπῃ* m. rec. in mg. **E** (Leunclavius): *ἀνενα εἴ* (*εἰ* **ME**) *πη* (*πῇ* **ME**) **B**, *ἀνεναεὶ πῇ* **LFVR**, *ἀν ἐναειπῇ* **G**, *ἀνεναειπῇ* **K**, *ἂν* lac., sed in mg. *ἀνεναεὶ* **D** || 18 *εἴ γε μὴν* **A** || 23 *μαθέτωσαν*] *θαρρούντων μαθόντες* dett. | *τὰ*] *εἰς τὰ* Stephanus

ἁμιλλώμενοι οὐδὲν ἧττον τῶν Ἑλλήνων ὑγιεῖς τοὺς ἵππους ἔχουσι.

7 *Παρήσομεν δὲ οὐδέ, ὅπως τὸν ἀναβάτην ὑπηρετεῖν δεῖ*
πρὸς ἕκαστα τούτων. χρὴ γὰρ ὁρμῶντος μὲν ἐξαίφνης τοῦ
ἵππου προνεύειν· ἧττον γὰρ ἂν καὶ ὑποδύοι ὁ ἵππος καὶ
ἀναβάλλοι τὸν ἀναβάτην· ἐν μικρῷ δὲ ἀναλαμβανομένου
8 *ἀναπίπτειν· ἧττον γὰρ ἂν αὐτὸς κόπτοιτο. τάφρον δὲ διαλ-*
λομένου καὶ πρὸς ὄρθιον ἱεμένου καλὸν χαίτης ἐπιλαμβά-
νεσθαι, ὡς μὴ ὁ ἵππος τῷ τε χωρίῳ ἅμα καὶ τῷ χαλινῷ
βαρύνηται. εἴς γε μὴν τὸ πρανὲς καὶ ἑαυτὸν ὑπτιώτερον
ποιητέον καὶ τοῦ ἵππου ἀντιληπτέον τῷ χαλινῷ, ὡς μὴ
προπετῶς εἰς τὸ κάταντες μήτε αὐτὸς μήτε ὁ ἵππος φέρηται.
9 *Ὀρθῶς δ᾽ ἔχει καὶ τὸ ἄλλοτε μὲν ἐν ἄλλοις τόποις, ἄλ-*
λοτε δὲ μακράς, ἄλλοτε δὲ βραχείας τὰς ἱππασίας ποιεῖ-
σθαι. ἀμισέστερα γὰρ καὶ ταῦτα τῷ ἵππῳ τοῦ ἀεὶ ἐν τοῖς
10 *αὐτοῖς τόποις καὶ ὁμοίας τὰς ἱππασίας ποιεῖσθαι. ἐπεὶ δὲ*
δεῖ ἐν παντοίοις τε χωρίοις τὸν ἱππότην ἀνὰ κράτος ἐλαύ-
νοντα ἔποχον εἶναι καὶ ἀπὸ τοῦ ἵππου τοῖς ὅπλοις καλῶς
δύνασθαι χρῆσθαι, ὅπου μέν ἐστι χωρία ἐπιτήδεια καὶ
θηρία, ἄμεμπτος ἡ ἐν θήραις μελέτη τῆς ἱππικῆς· ὅπου δὲ
ταῦτα μὴ ὑπάρχει, ἀγαθὴ ἄσκησις καὶ ἢν δύο ἱππότα συν-
τιθεμένω ὁ μὲν φεύγῃ ἐπὶ τοῦ ἵππου παντοῖα χωρία καὶ τὸ
δόρυ εἰς τοὔπισθεν μεταβαλλόμενος ὑποχωρῇ, ὁ δὲ διώκῃ
ἐσφαιρωμένα τε ἔχων ἀκόντια καὶ δόρυ ὡσαύτως πεπραγ-
ματευμένον, καὶ ὅπου μὲν ἂν εἰς ἀκόντιον ἀφικνῆται,

13 Poll. 1, 206 *εἰ δὲ καὶ τὰ χωρία ὑπαλλάττοι τις, ἐν χάριτι μᾶλλόν ἐστι τῷ ἵππῳ· ἀμισέστερα γὰρ αὐτῷ τὰ καινὰ χωρία, ἀπαγορεύει δὲ τοῖς συνήθεσιν* || **23** Poll. 1, 212 *ἐὰν μελετᾷς ἀφ᾽ ἵππου τὰ στρατιωτικὰ ἀνθιππεύων ἑτέροις, ἀκοντίοις ἐσφαιρωμένοις κέχρησο καὶ δόρατι ὁμοίως πεπραγματευμένῳ σφαιρωτῷ, ὥστε εἶναι τὴν πληγὴν ἀσινῆ*

4 *τοῦ* om. **B** dett. || **6** *ἀναβάλοι* Cobet || **7** *ἧσσον* **B** dett. || **8** *ἱεμένου* **BVKR** | *καλὸν*] *κακὸν* **MODVKI**, *οὐ κακὸν* **LE** || **11** *ποιητέον* om. **B** dett. || **15** *καὶ ταῦτα τῷ ἵππῳ*] *τῷ ἵππῳ καὶ ταῦτα* **DL** || **16** *ὁμοίως* dett. || **17** *ἱππότην* Schenkl: *ἵππον* libb., *ἱππέα* Hartman | *ἐλαύνοντ᾽* **B** || **21** *ὑπάρχειν* **A**, *ὑπάρχῃ* **MEGKI** | *ἱππόται* (*ἱππόται/τε* **G**) dett. | *συνθεμένω* Dindorf || **22** *φεύγῃ* **FDNR**: *φεύγει* cett. || **23** *μεταβαλόμενος* **NR**

*ἀκοντίζῃ τὸν φεύγοντα τοῖς σφαιρωτοῖς, ὅπου δ' ἂν εἰς δό-
ρατος πληγήν, τῷ δόρατι παίῃ τὸν ἁλισκόμενον. ἀγαθὸν* 11
*δὲ κἄν ποτε συμπέσωσιν, ἑλκύσαντας ἐφ' ἑαυτὸν τὸν πο-
λέμιον ἐξαίφνης ἀπῶσαι· τοῦτο γὰρ καταβλητικόν. ὀρθῶς
δὲ ἔχει καὶ τῷ ἑλκομένῳ ἐπελαύνειν τὸν ἵππον· τοῦτο γὰρ
ποιῶν ὁ ἑλκόμενος καταβάλοι ἂν μᾶλλον τὸν ἕλκοντα ἢ
καταπέσοι. ἢν δέ ποτε καὶ στρατοπέδου ἀντικαθημένου* 12
*ἀνθιππεύωσιν ἀλλήλοις καὶ διώκωσι μὲν μέχρι τῆς πολε-
μίας φάλαγγος τοὺς ἀντίους, φεύγωσι δὲ μέχρι τῆς φιλίας,
ἀγαθὸν καὶ ἐνταῦθα ἐπίστασθαι, ὅτι, ἕως μὲν ἂν παρὰ
τοὺς φίλους τις ᾖ, καλὸν καὶ ἀσφαλὲς τὸ ἐν πρώτοις ἀνα-
στρέψαντα ἀνὰ κράτος ἐπικεῖσθαι, ὅταν δ' ἐγγὺς τῶν
ἐναντίων γίγνηται, ὑποχείριον τὸν ἵππον ἔχειν. οὕτω γὰρ
ἂν ὡς τὸ εἰκὸς μάλιστα δύναιτο βλάπτων τοὺς ἐναντίους
μὴ βλάπτεσθαι ὑπ' αὐτῶν. ἀνθρώποις μὲν οὖν ἄνθρωπον* 13
*ἔδοσαν οἱ θεοὶ λόγῳ διδάσκειν, ἃ δεῖ ποιεῖν, ἵππον δὲ δῆλον
ὅτι λόγῳ μὲν οὐδὲν ἂν διδάξαις· ἢν δέ, ὅταν μὲν ποιήσῃ,
ὡς ἂν βούλοιο, ἀντιχαρίσῃ τι αὐτῷ, ὅταν δὲ ἀπειθῇ, κολά-
σῃς, οὕτω μάλιστ' ἂν μάθοι τὸ δέον ὑπηρετεῖν. καὶ ἔστι* 14
*μὲν τοῦτο ἐν βραχεῖ εἰπεῖν δι' ὅλης τῆς ἱππικῆς παρακολου-
θοῦν. καὶ γὰρ χαλινὸν μᾶλλον ἂν λαμβάνοι, εἰ, ὁπότε δέ-
ξαιτο, ἀγαθόν τι αὐτῷ ἀποβαίνοι· καὶ διαπηδῴη δ' ἂν καὶ
ἐξάλλοιτο καὶ τἄλλα πάντα ὑπηρετοίη ἄν, εἰ προσδοκῴη,
ὁπότε τὰ σημαινόμενα πράξοι, ῥᾳστώνην τινά.*

3 Poll. 1, 212 *καλὸν δὲ λαβόμενον τοῦ ἀντιπάλου καὶ ἑλκύσαντα ἐφ' ἑαυτὸν ἄφνω ἀφεῖναι· τὸ γὰρ τοιοῦτον καταβλητικόν*

2 *τῷ δόρατι* om. **B** dett. || 3 *ἐλαύσαντας* **A**, *ἑλκύσαντα* **FNR**, *ἑλκύσαντες* cett. | *πόλεμον* **B** || 6 *καταβάλλοι* **D** | *ἕλκοντα*] *ἕκοντα* **A** || 9 *ἐναντίους* **FDN** || 11 *φιλίους* **A** | *ἀναστρέψαντα*] *ἐπιστρέψαντα* dett. || 16 *ἔδοσαν οἱ θεοὶ*] *θεοὶ ἔδοσαν* dett., *ἔδοσαν* **B** || 18 *ὡς*] *ὅσ'* Schneider | *βούλοιο* **A**: *βούλῃ* (*βούλῃ* **F**) **NR**, *βούληται* cett. | *ἀντιχαρίσῃ τι*] *ἀντιχαρίσηται* **BMG**, *ἀντιχαρίσῃ* **FD** | *κολάσῃς* Bornemann: *κολάζῃς* **FENR**, *κολάζοις* cett. || 19 *μάλιστ' ἂν*] *μάλιστα* **B** dett. || 20 *ὅλης δὲ* dett. | *παρακολουθεῖ* **B** dett. (cf. praef. p. XVIII) || 21 *δέξοιτο* **B** dett. || 22 *ἀποβαίνῃ* **B MEGKI**, *ἀποβαίνει* **LODV** || 23 *προσδοκοίη* **B** dett. || 24 *πράξει* **B** dett., *πράξειε* Zeune

9

1 *Καὶ τὰ μὲν δὴ εἰρημένα ταῦτ᾽ ἐστιν, ὡς ἂν ἥκιστα μὲν
ἐξαπατῷτο καὶ πῶλον καὶ ἵππον ὠνούμενος, ἥκιστα δ᾽ ἂν
διαφθείραι χρώμενος, μάλιστα δ᾽ ἂν ἵππον ἀποδεικνύοι,
εἰ δέοι, ἔχοντα, ὧν ἱππεὺς δεῖται εἰς πόλεμον.*
*Καιρὸς δ᾽ ἴσως γράψαι καί, εἴ ποτε συμβαίη θυμοει-
δεστέρῳ ἵππῳ τοῦ καιροῦ χρῆσθαι ἢ βλακωδεστέρῳ, ὡς
ἂν ὀρθότατα ἑκατέρῳ χρῷτο. πρῶτον μὲν τοίνυν χρὴ τοῦ-
το γνῶναι, ὅτι ἐστὶ θυμὸς ἵππῳ, ὅπερ ὀργὴ ἀνθρώπῳ.*
2 *ὥσπερ οὖν καὶ ἄνθρωπον ἥκιστ᾽ ἂν ὀργίζοι τις [ὁ] μήτε
λέγων χαλεπὸν μηδὲν μήτε ποιῶν, οὕτω καὶ ἵππον θυμοει-*
3 *δῆ ὁ μὴ ἀνιῶν ἥκιστ᾽ ἂν ἐξοργίζοι. εὐθὺς μὲν οὖν χρὴ ἐν
τῇ ἀναβάσει ἐπιμελεῖσθαι, ὡς ἂν ἥκιστ᾽ ἀναβαίνων λυποῖ.
ἐπειδὰν δὲ ἀναβῇ, ἠρεμήσαντα πλείω χρόνον ἢ τὸν ἐπιτυ-
χόντα οὕτω προκινεῖν αὐτὸν ὡς πρᾳοτάτοις σημείοις·
ἔπειτα δ᾽ ἐκ τοῦ βραδυτάτου ἀρχόμενον οὕτως αὖ εἰς τὸ
θᾶττον προάγειν, ὡς ἂν μάλιστα λανθάνοι αὐτὸν ὁ ἵππος*
4 *εἰς τὸ ταχὺ ἀφικνούμενος. ὅ τι δ᾽ ἂν ἐξαίφνης σημήνῃ,
θυμοειδῆ ἵππον ὥσπερ ἄνθρωπον ταράττει τὰ ἐξαπίναια
καὶ ὁράματα καὶ ἀκούσματα καὶ παθήματα. εἰδέναι δὲ*
5 *χρή, ὅτι καὶ ἵππῳ τὰ ἐξαπίναια τάραχον ἐξεργάζεται. ἢν*

1 *ταῦτά* dett. || **1—2** *μὲν* alt. — *ἥκιστα* om. **A** || **2** *καὶ πῶλον καὶ ὄνον* **B**, *καὶ ἵππον καὶ πῶλον* **LD** || **3** *διαφθεῖραι* **AB MLEGVKI**, *διαφθείροι* Dindorf | *ἵππον* **FNVR**: *ἵππον εἰ* cett. || **3/4** *ἀποδεικνύοι, εἰ δέοι, ἔχοντα* Bornemann: *ἀποδεικνύει δέοι ἔχοντα* **A**, *ἀποδεικνύειν* (*ἀποδακνύειν* **MGKI**) *δέοι ἔχοντα* cett., *ἀποδεικνύειν δέοι, ⟨ἀποδεικνύοι⟩ ἔχοντα* Pierleoni, *⟨ὑπηρετοίη⟩ εἰ ἀποδεικνύειν δέοι* Haase || **6** *ἵππου* **B** | *καιρίου* **A** || **7** *μὲν* om. dett. || **8** *ὅπερ*] *ὥσπερ* **AV** || **9** *καὶ* om. **A** | *ἥκιστ᾽ ἂν*] *ἥκιστα* **LFDNVR** | *ἐξοργίζοι* **E** | post *τις* lac. esse susp. Courier | *ὁ* del. Schneider || **10** *χαλεπὸν* om. **A** | *μηδὲν*] *οὐδὲν* **LD** || **11** *ἐξοργίζοιτο* **MEGKIP**, *ὀργίζοι* **S** | *εὐθὺ* **B** dett. || **12** *ἂν* om. **A** | *λυπῇ* (corr. ex *λυποῖ* **F**) **NR**, *λυποίη* Iacobs || **13** *ἐπεὶ* **A** | *δὲ—ἐπιτυχόντα* om. **A** || **15** *βραδυτάτου* Brodaeus: *βραχυτάτου* libb. | *αὖ*] *ἂν* **LDI** | *εἰς*] *εἰ* **A** || **16** *αὑτὸν* **AB MLGVKI** || **17** post *σημήνῃ* add. *ἔμηνε* Pierleoni cl. X. Hell. 3, 4, 8 || **18** post *ὥσπερ* add. *γὰρ* Pierleoni || **19/20** *εἰδέναι —ἐξεργάζεται* del. Cobet || **19** *δὲ* om. **A**, *δὴ* Courier, *οὖν* Leunclavius || **20** *καὶ*] *ἐν* **B** dett. *καὶ ἐν* Tommasini, *ἐν παντὶ* Weiske | *ἐξεργάζεται*] *ἐργάζεται* **A**, inc. **H**

δὲ καὶ εἰς τὸ θᾶττον ὁρμώμενον τοῦ καιροῦ ὑπολαμβάνειν
βούλῃ τὸν θυμοειδῆ, οὐ δεῖ ἐξαπιναίως σπᾶν, ἀλλ' ἠρε-
μαίως προσάγεσθαι τῷ χαλινῷ, πραΰνοντα, οὐ βιαζόμενον
ἠρεμεῖν. καὶ αἵ τε μακραὶ ἐλάσεις μᾶλλον ἢ αἱ πυκναὶ 6
ἀποστροφαὶ πραΰνουσι τοὺς ἵππους,καὶ αἱ ἡσυχαῖαι μέν,
πολὺν δὲ χρόνον καθέψουσι καὶ πραΰνουσι καὶ οὐκ ἀνεγεί-
ρουσι τὸν θυμοειδῆ. εἰ δέ τις οἴεται, ἢν ταχὺ καὶ πολλὰ 7
ἐλαύνηται, ἀπειπεῖν ποιήσας τὸν ἵππον πραϋνεῖν, τἀναντία
γιγνώσκει τοῦ γιγνομένου. ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις ὁ θυμοει-
δὴς καὶ ἄγειν βίᾳ μάλιστα ἐπιχειρεῖ καὶ σὺν τῇ ὀργῇ,
ὥσπερ ἄνθρωπος ὀργίλος, πολλάκις καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸν
ἀναβάτην πολλὰ ἀνήκεστα ἐποίησεν. ἐπιλαμβάνειν δὲ 8
χρὴ ἵππον θυμοειδῆ καὶ τοῦ εἰς τὸ τάχιστον ὁρμᾶν, τοῦ
δὲ δὴ παραβάλλειν ἵππῳ καὶ παντάπασιν ἀπέχεσθαι· σχε-
δὸν γὰρ οἱ θυμοειδέστατοι καὶ φιλονικότατοι τῶν ἵππων
γίγνονται. καὶ χαλινοὶ δὲ οἱ λεῖοι ἐπιτηδειότεροι τῶν 9
τραχέων. ἐὰν δὲ καὶ τραχὺς ἐμβληθῇ, τῇ χαλαρότητι
λείῳ δεῖ αὐτὸν ἀφομοιοῦν. ἀγαθὸν δὲ ἐθίζειν αὐτὸν
καὶ τὸ ἠρεμεῖν, μάλιστα ἐπὶ θυμοειδοῦς ἵππου, καὶ τὸ
ὡς ἥκιστα ἄλλῳ τινὶ ἅπτεσθαι ἢ οἷς τοῦ καθῆσθαι
ἀσφαλῶς ἕνεκα ἁπτόμεθα.

Εἰδέναι δὲ χρή, ὅτι δίδαγμά τί ἐστι καὶ τὸ ποππυσμῷ 10

22 Hsch. s. v. *ποπ(π)ύσματα· κολακεύματα.* | Phot. (= Sud. 2059) s. v. *ποππύσματα· κολακεῖαι εἰς τους ἀδαμάστους ἵππους* | Eust. ad Il E 408 *ὠνοματοπεποίηται δὲ τὸ παππάζειν, ὡς καὶ τὸ ποππύζειν, καὶ δηλοῖ τὸ βρεφικῶς προσφθέγγεσθαι . . . καὶ ὅτι παππάζειν μὲν ἐπὶ μόνων ἀνθρώπων, ποππύζειν δὲ καὶ ἐπὶ ἀλό-*

1 *τοῦ καιροῦ* Leunclavius: *καὶ τοῦ ῥοῦ* (aut *ῥοῦ*) libb. || **2** *βούλῃ* **FNVR**: *βούλει* cett. || **4** *τε* del. Dindorf, locum corruptum put. Tommasini || **6** *πολὺν δὲ χρόνον*] *πολὺν χρόνον* **B** dett., *πολυχρόνιοι δὲ* Madvig, *πολὺν χρόνον γιγνόμεναι* vel *ἐκτεινόμεναι* Weiske | *καθεψοῦσι* dett., *καθέψουσαι* Pierleoni || **8** *πραυνεῖν* Stephanus: *πραΰνειν* libb. || **12** *ὑπολαμβάνειν* Courier || **13** *τοῦ* prius **F**: *τότε* **A**, *τοῦτο* **BMGIH**, *τοῦτον* cett., *τότε τοῦ* Pollack | *τάχιστα* **B** dett. || **14** *δὴ*] *δεῖ* **LFDNVR** || **15** *φιλονεικότατοι* (*φιλονικότατοι* **N**) *καὶ θυμοειδέστατοι* dett. | *φιλονεικότατοι* **B** dett. || **18** *λείῳ δεῖ* Leunclavius: *λειώδει* aut *λειώδῃ* libb., *τῷ λείῳ δεῖ* Weiske | *αὑτὸν* Dindorf: *αὐτὸν* libb. || **22** *τί* om. dett. (ras. inter *δίδαγμά* et *ἐστι* **F**) | *τὸ* **ABD**: *τῷ* (*τὸ* sscr. *ῶ* m. ead. **F**, *τὸ* corr. in *τῷ* **G**) cett.

*μὲν πραῢνεσθαι, κλωγμῷ δὲ ἐγείρεσθαι. καὶ εἴ τις ἐξ
ἀρχῆς ἐπὶ μὲν κλωγμῷ τὰ πραέα, ἐπὶ δὲ ποππυσμῷ τὰ
χαλεπὰ προσφέροι, μάθοι ἂν ὁ ἵππος ποππυσμῷ μὲν*
11 *ἐγείρεσθαι, κλωγμῷ δὲ πραῢνεσθαι. οὕτως οὖν δεῖ καὶ
παρὰ κραυγὴν καὶ παρὰ σάλπιγγα μήτ' αὐτὸν φαίνεσθαι
τεθορυβημένον τῷ ἵππῳ μήτε μὴν ἐκείνῳ θορυβῶδες μη-
δὲν προσφέρειν, ἀλλ' εἰς τὸ δυνατὸν καὶ ἀναπαύειν ἐν τῷ
τοιούτῳ καὶ ἄριστα καὶ δεῖπνα, εἰ ἐγχωροίη, προσφέρειν.*
12 *κάλλιστον δὲ συμβούλευμα τὸ ἄγαν θυμοειδῆ ἵππον μὴ
κτᾶσθαι εἰς πόλεμον. βλακί γε μὴν ἵππῳ ἀρκεῖν μοι δοκεῖ
γράψαι πάντα τἀναντία ποιεῖν, ὅσα τῷ θυμοειδεῖ χρῆσθαι
συμβουλεύομεν.*

10

1 *Ἢν δέ τίς ποτε βουληθῇ χρῆσθαι τῷ χρησίμῳ εἰς πό-
λεμον ἵππῳ ὡς μεγαλοπρεπεστέρῳ τε καὶ περιβλεπτοτέρῳ
ἱππάζεσθαι, τοῦ μὲν ἕλκειν τε τὸ στόμα τῷ χαλινῷ καὶ
μυωπίζειν τε καὶ μαστιγοῦν τὸν ἵππον, ἃ οἱ πολλοὶ
ποιοῦντες λαμπρύνειν οἴονται, ἀπέχεσθαι δεῖ· πάντα γὰρ*
2 *τἀναντία οὗτοί γε ποιοῦσιν, ὧν βούλονται. τά τε γὰρ στό-
ματα ἕλκοντες ἄνω, ἀντὶ τοῦ προορᾶν ⟨ἐᾶν⟩, τυφλοῦσι*

γων· ... καὶ ὅτι τὸ ποππύζειν ... λέγεται Δωρικῶς ... καὶ ὅτι κολακεύειν τί ἐστι τὸ ποππύζειν καὶ πόππυσμα κολακεία ἵππων ἀδαμάστων | Sch. Pl. Ax. 368d *ποππυσθείη· κολακευθείη, ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἐπὶ τοῖς ἵπποις ποππυσμάτων ἐν τῷ δαμάζεσθαι*
1 Poll. 1, 210 *καὶ κλωγμῷ μὲν ἐξεγείρειν τὸν ἵππον ἐρεῖς καὶ ῥοίζῳ—ταῦτα δὲ καὶ ὁρμητήρια σημαῖα ὀνομάζεται—, ποππυσμῷ δὲ παριστάναι καὶ καθιστάναι* | Hsch. s. v. *κλωγμός· ὁ διὰ τῆς γλώττης περὶ τὸν οὐρανίσκον ψόφος*

1 et **2** et **4** *κλωγμῷ* Castalio coll. Poll. 1, 210 (cf. et Hsch.): *κλωσμῷ* libb. || **3** *προσφέρει* **KI** || **4** *ἀγείρεσθαι* **M** || **5** *φαίνεσθαι*] *προσιέναι* **LFNVSKRZ**, *προσίεσθαι* **Q**, *φαίνεσθαι προσιέναι* Stephanus || **8** *ἐγχωροίη* Leunclavius: *ἐγχωροίην* **A**, *συγχωροίη* **B** dett. || **9** *θυμοειδεῖ ἵππῳ μὴ χρῇ* (sscr. *κτα*)*σθαι* **D** || **10** *πολέμους* dett. | *βλᾶκα — ἵππον* Marchant || **11** *ὅσων* Marchant, *ἢ ὅσα* Courier || **13** *χρῆσθαι τῷ* del. Courier || **14** *ὡς* om. **B** dett. || **15** *ἱππάζεσθαι* del. Iacobs | *τε* del. Schneider || **18** *τε*] *γε* **MEGVKI** | *στόματα* Leunclavius: *σχήματα* libb. || **19** *ἀντὶ* del. Pierleoni | *προορᾶν ⟨ἐᾶν⟩ τυφλοῦσι* scripsi: *προορᾶν ἐκτυφλοῦσι* libb., *προορᾶν ἐᾶν ἐκτυφλοῦσι* Pollack | *προορμᾶν* Cobet

τοὺς ἵππους, καὶ μυωπίζοντες καὶ παίοντες ἐκπλήττουσιν,
ὡς τεταράχθαι καὶ κινδυνεύειν. ταῦτα δ᾽ ἐστὶν ἵππων ἔργα
τῶν μάλιστα ἀχθομένων ἱππασίᾳ καὶ αἰσχρὰ καὶ οὐ καλὰ
ποιούντων. ἐὰν δέ τις διδάξῃ τὸν ἵππον ἐν χαλαρῷ μὲν τῷ 3
χαλινῷ ἱππεύειν, ἄνω δὲ τὸν αὐχένα διαίρειν, ἀπὸ δὲ τῆς
κεφαλῆς κυρτοῦσθαι, οὕτος ἂν ἀπεργάζοιτο ποιεῖν τὸν
ἵππον, οἷοισπερ καὶ αὐτὸς ἥδεταί τε καὶ ἀγάλλεται. τεκμή- 4
ριον δέ, ὅτι τούτοις ἥδεται· ὅταν γὰρ αὐτὸς σχηματοποιεῖ-
σθαι θέλῃ παρ᾽ ἵππους, μάλιστα δὲ ὅταν παρὰ θηλείας,
τότε αἴρει τε τὸν αὐχένα ἄνω καὶ κυρτοῖ μάλιστα τὴν
κεφαλὴν γοργούμενος, καὶ τὰ μὲν σκέλη ὑγρὰ μετεωρίζει,
τὴν δὲ οὐρὰν ἄνω ἀνατείνει. ὅταν οὖν τις αὐτὸν εἰς ταῦτα 5
προάγῃ, ἅπερ αὐτὸς σχηματοποιεῖται, ὅταν μάλιστα καλ-
λωπίζηται, οὕτως ἡδόμενόν τε τῇ ἱππασίᾳ καὶ μεγαλοπρε-
πῆ καὶ γοργὸν καὶ περίβλεπτον ἀποφαίνει τὸν ἵππον. ὡς
οὖν ἡγούμεθα ταῦτ᾽ ἂν ἀπεργασθῆναι νῦν αὖ πειρασόμεθα
διηγεῖσθαι.

Πρῶτον μὲν τοίνυν χρὴ οὐ μεῖον δυοῖν χαλινοῖν κεκτῆ- 6
σθαι. τούτων δὲ ἔστω ὁ μὲν λεῖος, τοὺς τροχοὺς εὐμεγέ-
θεις ἔχων, ὁ δ᾽ ἕτερος τοὺς μὲν τροχοὺς καὶ βαρεῖς καὶ τα-
πεινούς, τοὺς δ᾽ ἐχίνους ὀξεῖς, ἵνα, ὁπόταν μὲν τοῦτον

6 Poll. 1, 211 οὐ δεῖ δὲ αὐτὸν μυωπίζειν, ἀλλὰ μᾶλλον καταψᾶν καὶ ἐγκελεύεσθαι, καὶ διδάσκειν κυρτοῦσθαι τὴν κεφαλήν, ὡς καὶ αὐτὸς σχηματοποιεῖται κατὰ τὸν πρὸς θηλείας καλλωπισμόν || 8 1, 218 ἵππος μέντοι πρὸς θήλειαν καλλωπιζόμενος ὀρθὸν αἴρει τὸν αὐχένα καὶ κυδροῦται καὶ σοβαρός ἐστιν ἐν τῷ δρόμῳ || 21 1, 148 τὸ δὲ εἰς τὸ στόμα ἐμβαλλόμενον χαλινός, οὗ τὸ μὲν μέσον ἀξόνιον, τὰ δὲ περὶ αὐτὸ δακτύλιοι ἐχῖνοι τρίβολοι, οὓς μασᾶται ὁ ἵππος. | 1, 184 τοῦ δὲ χαλινοῦ τὰ σιδήρια ὑποστόμια, καὶ τῶν ὑποστομίων τὰ μὲν κοῖλα ἐχῖνοι, τὰ δὲ περιφερῆ καὶ πριονωτὰ τροχοί, τὰ δὲ στερεὰ καὶ προμήκη καὶ ἀλλήλοις ἀντεμπλεκόμενα ἁλύσεως εἴδει δακτύλιοι καὶ δάκτυλοι

2 ὡς] ὥστε dett. | δινεύειν prop. Marchant, ἰδίειν Madvig || 5 διαίρειν] αἴρειν Herwerden || 6 οὕτως dett. (fort. recte) || 8 αὐτὸς] αὖθις B dett. | σχηματοποιεῖσθαι om. B dett. || 10 ἀνωτάτω dett. | 11 γουμενος (post κεφαλὴν spat. trium circ. litt. relicto A) || 12 ταὐτὰ Pierleoni || 13 μάλιστα om. A || 15 ἀποφανεῖ Cobet || 16 οὖν om. A || 21 δ᾽ ἐχίνους B (Poll. 1, 207): δ᾽ἐχίνους A, δὲ χιτίνους aut δ᾽ ἐχιτίνους cett.

λάβῃ, ἀσχάλλων τῇ τραχύτητι διὰ τοῦτο ἀφίῃ, ὅταν δὲ τὸν
λεῖον μεταλάβῃ, τῇ μὲν λειότητι αὐτοῦ ἡσθῇ, ἃ δ' ἂν ὑπὸ
7 *τοῦ τραχέος παιδευθῇ, ταῦτα δὲ καὶ ἐν τῷ λείῳ ποιῇ. ἢν*
δ' αὖ καταφρονήσας τῆς λειότητος θαμινὰ ἀπερείδηται ἐν
αὐτῷ, τούτου ἕνεκα τοὺς τροχοὺς μεγάλους τῷ λείῳ προσ-
τίθεμεν, ἵνα χάσκειν ἀναγκαζόμενος ὑπ' αὐτῶν ἀφίῃ τὸ
στόμιον. οἷόν τε δὲ καὶ τὸν τραχὺν κατακηροῦν καὶ κατει-
8 *λεῖν τὰ κατατείνοντα. ὁποῖοι δ' ἂν ὦσι χαλινοί, πάντες*
ὑγροὶ ἔστωσαν. τὸν μὲν γὰρ σκληρόν, ὅπῃ ἂν ὁ ἵππος λάβῃ,
ὅλον ἔχει πρὸς ταῖς γνάθοις· ὥσπερ καὶ ὀβελίσκον, ὁπόθεν
9 *ἄν τις λάβῃ, ὅλον αἴρει. ὁ δὲ ἕτερος ὥσπερ ἡ ἅλυσις ποιεῖ·*
ὃ γὰρ ἂν ἔχῃ τις αὐτοῦ, τοῦτο μόνον ἄκαμπτον μένει, τὸ δὲ
ἄλλο ἀπήρτηται. τὸ δὲ φεῦγον ἐν τῷ στόματι ἀεὶ θηρεύων
ἀφίησιν ἀπὸ τῶν γνάθων τὸ στόμιον· τούτου ἕνεκα καὶ οἱ
κατὰ μέσον ἐκ τῶν ἀξόνων δακτύλιοι κρεμάννυνται, ὅπως
τούτους διώκων τῇ τε γλώττῃ καὶ τοῖς ὀδοῦσιν ἀμελῇ τοῦ
10 *ἀναλαμβάνειν πρὸς τὰς γνάθους τὸν χαλινόν. εἰ δέ τις*
ἀγνοεῖ, τί τὸ ὑγρὸν τοῦ χαλινοῦ καὶ τί τὸ σκληρόν, γράψο-
μεν καὶ τοῦτο. ὑγρὸν μὲν γάρ ἐστιν, ὅταν οἱ ἄξονες εὐρείας
καὶ λείας ἔχωσι τὰς συμβολάς, ὥστε ῥᾳδίως κάμπτεσθαι·

9 Poll. 1, 207/8 *παραφυλακτέον δὲ ὅτι τοὺς τραχεῖς χαλινοὺς οὐκ ἐῶσιν οἱ ἵπποι κατὰ χώραν, ἀλλὰ μεταβάλλουσιν ἐλπίδι τοῦ πρὸς τὸ ῥᾷον μεταστήσειν. διὰ τοῦτο τοῖς θυμοειδέσιν οὐκ ἐμβλητέον σκληροὺς χαλινούς—ἀναλαμβάνουσι γὰρ αὐτοὺς εἰς τὸ στόμα ὥσπερ ὀβελίσκους εὐπαγεῖς ὄντας—ἀλλὰ ὑγρούς, ἵνα οὗ ἂν ὁ ἵππος προσάπτηται, τὸ λοιπὸν κάμπτηται ὥσπερ ἅλυσις. εἰσὶ δὲ σκληροὶ χαλινοὶ οἱ ἔχοντες τροχοὺς ταπεινοὺς καὶ ἐχίνους ὀξεῖς· ἔστι δὲ καὶ τούτους ἐμπραΰνειν κατειλοῦντα καὶ κατακηροῦντα* || **15** Poll. 1, 147 *οἱ δὲ σιδηροῖ κύκλοι δι' ὧν διείρονται αἱ ἡνίαι, δακτύλιοι* | 1, 148 . . . *οὗ τὸ μὲν μέσον ἀξόνιον, τὰ δὲ περὶ αὐτὸ δακτύλιοι ἐχῖνοι τρίβολοι, οὓς μασᾶται ὁ ἵππος.*

2 *ἃ δ' ἂν* **A**, *τὰ δὲ* (*τὰ δ'* **K**) cett. || **3** *ταὐτὰ* **B** | *δὲ* om. dett. | *ποιῇ* **A**, *ποιεῖν* **D**, *ποίει* cett. || **4** *θαμινὰ* **D**: *θαμμεινὰ* **A**, *θαμεινὰ* cett. | *ἐπερείδηται* Leunclavius || **7** *κατακηροῦν* cl. Poll. 1, 208 scripsi (cf. annot. 88 diss. meae): *παντοδαπὸν ποιεῖν* libb. | *κατειλεῖν τὰ* correxi: *κατειλοῦν τὰ* **AB**, *κατειλοῦντα* dett., *καταλειοῦντα* Sauppe || **8** *κατατείνοντα*] *καὶ κατατείνοντα* dett. | *ὁποῖοι* Weiske: *ὁπόσοι* libb. || **11** *ἢ*] *εἰ* Courier || **20** *ὥστε*] *ὥσπερ* **B** dett.

καὶ πάντα δέ, ὁπόσα περιτίθεται περὶ τοὺς ἄξονας, ἢν εὐρύ-
στομα ᾖ καὶ μὴ σύμπυκνα, ὑγρότερά ἐστιν. ἢν δὲ χαλεπῶς 11
ἕκαστα τοῦ χαλινοῦ διατρέχῃ καὶ συνθέῃ, τοῦτ' ἐστὶ τὸ
σκληρὸν εἶναι. ὁποῖος δ' ἂν τις ᾖ, τούτῳ τάδε γε πάντα
ταὐτὰ ποιητέον, ἤνπερ γε βούληται ἀποδείξασθαι τὸν
ἵππον, οἷονπερ εἴρηται. ἀνακρουστέον μὲν τὸ στόμα τοῦ 12
ἵππου οὔτε ἄγαν χαλεπῶς, ὥστ' ἐκνεύειν, οὔτε ἄγαν ἡσύ-
χως, ὡς μὴ αἰσθάνεσθαι. ἐπειδὰν δὲ ἀνακρουόμενος αἴρῃ
τὸν αὐχένα, δοτέον εὐθὺς τὸν χαλινόν. καὶ τἆλλα δὲ δεῖ,
ὥσπερ οὐ παυόμεθα λέγοντες, ἐν ᾧ ἂν καλῶς ὑπηρετῇ,
χαρίζεσθαι τῷ ἵππῳ. καὶ ὅταν δ' αἴσθηται ἡδόμενον τὸν 13
ἵππον τῇ τε ὑψηλαυχενίᾳ καὶ τῇ χαλαρότητι, ἐν τούτῳ
οὐδὲν δεῖ χαλεπὸν προσφέρειν ὡς πονεῖν ἀναγκάζοντα,
ἀλλὰ θωπεύειν ὡς παύσασθαι βουλόμενον· οὕτω γὰρ μάλι-
στα θαρρῶν πρόεισιν εἰς τὴν ταχεῖαν ἱππασίαν. ὡς δὲ καὶ 14
τῷ ταχὺ θεῖν ἵππος ἥδεται, τεκμήριον· ἐκφυγὼν γὰρ
οὐδεὶς βάδην πορεύεται, ἀλλὰ θεῖ. τούτῳ γὰρ πέφυκεν
ἥδεσθαι, ἢν μή τις πλείω τοῦ καιροῦ θεῖν ἀναγκάζῃ·
ὑπερβάλλον δὲ τὸν καιρὸν οὐδὲν τῶν πάντων ἡδὺ οὔτε
ἵππῳ οὔτε ἀνθρώπῳ.

Ὅταν γε μὴν εἰς τὸ ἱππάζεσθαι μετὰ τοῦ κυδροῦ ἀφ- 15
ιγμένος ᾖ, εἰθισμένος μὲν δήπου ἡμῖν ἦν ἐν τῇ πρώτῃ
ἱππασίᾳ ἐκ τῶν στροφῶν εἰς τὸ θᾶττον ὁρμᾶσθαι. ἢν δέ
τις τοῦτο μὲν μεμαθηκότος αὐτοῦ ἅμα ἀντιλαμβάνηταί τε

2 Poll. 1, 208 ἀλλὰ μᾶλλον ὑγρούς· οὗτοι δὲ εὐρείας καὶ λείας ἔχουσι τὰς συμβολὰς ὡς ῥᾳδίως κάμπτεσθαι. καὶ πάντα ὅσα περιτίθεται περὶ τοὺς ἄξονας, εὐρύστομα καὶ οὐ σύμπυκνα || **6** 1, 211 ἐξέγειρε δὲ αὐτὸν τοῖς ὁρμητηρίοις σημείοις, καὶ ἀνάκρουε τῷ χαλινῷ, καὶ ἐνδίδου αὐτῷ τὸ στόμιον, ἵνα χαίρῃ τῇ χαλαρότητι καὶ φέρηται κυδρῷ τῷ σχήματι || **12** 2, 135 ὀνόματα . . . ἐκ δὲ αὐχένος ὑψαύχην καὶ ὑψαυχενεῖν

1 εὐρύστομα] εὐρύτερα Gesner, † praem. Ruehl || **3** συνθέῃ Weiske: συνθῇ libb. | τὸ om. **B** dett. || **4/5** πάντα ταὐτὰ Weiske: πάτα **A**, πάντα ταῦτα **B MEGKIP**, ταῦτα πάντα cett. || **5** ἀποδεῖξαι Schneider || **12** ὑψαυχενίᾳ Dindorf cl. Poll. 2, 135 || **14** παύσασθαι] ἱππάσασθαι **A** || **17** τοῦτο **A** || **19** οὐδὲν τῶν] οὐδὲ τὸ **B** dett. | ἡδὺ **L**: ἥδιον cett. || **22** μὲν om. **LFQODNVSRZ** | ἢν **B ME KIP** || **24** μὲν om. **N**, del. Dindorf

τῷ χαλινῷ καὶ σημήνῃ τῶν ὁρμητηρίων τι, οὕτως ὑπὸ μὲν
τοῦ χαλινοῦ πιεσθείς, ὑπὸ δὲ τοῦ ὁρμᾶν σημανθῆναι
† ἐγείρεται καὶ προβάλλεται μὲν τὰ στέρνα, αἴρει δὲ ἄνω
τὰ σκέλη ὀργιζόμενος, οὐ μέντοι ὑγρά γε· οὐ γὰρ μᾶλλον,
16 *ὅταν λυπῶνται, ὑγρῶς τοῖς σκέλεσιν ἵπποι χρῶνται. ἢν δέ*
τις οὕτως ἀνεζωπυρημένῳ αὐτῷ δῷ τὸν χαλινόν, ἐνταῦθ'
ὑφ' ἡδονῆς τῷ διὰ τὴν χαλαρότητα τοῦ στομίου λελύσθαι
νομίζειν, κυδρῷ μὲν τῷ σχήματι, ὑγροῖν δὲ τοῖν σκελοῖν
γαυριώμενος φέρεται, παντάπασιν ἐκμιμούμενος τὸν πρὸς
ἵππους καλλωπισμόν.
17 *Καὶ οἱ θεώμενοι τὸν ἵππον τοιοῦτον ἀποκαλοῦσιν ἐλευ-*
θέριόν τε καὶ ἐθελουργὸν καὶ ἱππαστὴν καὶ θυμοειδῆ καὶ
σοβαρὸν καὶ ἅμα ἡδύν τε καὶ γοργὸν ἰδεῖν. καὶ ταῦτα μὲν
δή, ἢν τούτων τις ἐπιθυμήσῃ, μέχρι τούτων ἡμῖν γεγράφθω.

11

1 *Ἢν δέ τις ἄρα βουληθῇ καὶ πομπικῷ καὶ μετεώρῳ καὶ λαμπρῷ ἵππῳ χρήσασθαι, οὐ μάλα μὲν τὰ τοιαῦτα ἐκ παντὸς ἵππου γίγνεται, ἀλλὰ δεῖ ὑπάρξαι αὐτῷ καὶ τὴν ψυχὴν*

1 Poll. 1, 210 *ταῦτα δὲ καὶ ὁρμητήρια σημεῖα ὀνομάζεται* | 1, 211 *ἐξέγειρε δὲ αὐτὸν τοῖς ὁρμητηρίοις σημείοις, καὶ ἀνάκρουε τῷ χαλινῷ καὶ ἐνδίδου αὐτῷ τὸ στόμιον, ἵνα χαίρῃ τῇ χαλαρότητι καὶ φέρηται κυδρῷ τῷ σχήματι* || **11** 1, 194/5 *ἔπαινος ἵππου . . . θυμοειδής, . . . ἐλευθέριος, ἐθελουργός, ἱππαστής.* || **13** 1, 192 *ἐπαινέσαις δ' ἂν βλέμμα ἵππου γοργόν* || **17** 1, 211 *ὁ πομπικὸς ἵππος ἐχέτω ψυχὴν μεγαλόφρονα, σῶμα εὔρωστον, ὀσφῦν ὑγρὰν καὶ βραχεῖαν καὶ ἰσχυράν, οὐ τὴν κατ' οὐρὰν ἀλλὰ τὴν μεταξὺ τῶν πλευρῶν καὶ τῶν ἰσχίων, ὡς δύνασθαι ὑποτιθέναι τὰ ὀπίσθια σκέλη ὑπὸ τὰ ἐμπρόσθια . . . καὶ ἀνάκρουε τῷ χαλινῷ*

1 *οὕτως*] *τούτω* (*τούτῳ* **O**) **B** dett. || **2** *πεισθεὶς* **B** dett., post *πιεσθεὶς* lac. ind. Richards, *πιέζεται* vel *πιεσθεὶς λυπεῖται* Leunclavius, *πιεσθεὶς πείθεται* Pierleoni | *ὁρμῶν* Schneider || **3** *ἐγείρεται*] *ἐγερθεὶς* Weiske, crucem posui, an corrigendum *σημανθεὶς συναγείρεται*? | *καὶ* del. Courier | *ἀνωτέρω* dett. || **4** *ὀργιζόμενος* fort. post *σημανθῆναι* (3) ponend. put. Marchant | *μάλα* Courier || **5** *ὑγροῖς* Brodaeus || **6** *ἐνταῦθ'* **BGK** (*ἐν ταῦθ'* **AI**): *ἐνταῦθα* cett. || **7** *λελῦσθαι* **AB** || **11** *ἐπικαλοῦσιν* Herwerden || **13** *ἅμα γοργὸν* **B** dett.

μεγαλόφρονα καὶ τὸ σῶμα εὔρωστον. οὐ μέντοι, ὅ 2
γε οἴονταί τινες, τὸν τὰ σκέλη ὑγρὰ ἔχοντα καὶ τὸ
σῶμα αἴρειν δυνήσεσθαι, οὕτως ἔχει· ἀλλὰ μᾶλλον, ὃς ἂν
τὴν ὀσφῦν ὑγράν τε καὶ βραχεῖαν καὶ ἰσχυρὰν ἔχῃ — καὶ οὐ
τὴν κατ᾽ οὐρὰν λέγομεν, ἀλλ᾽ ᾗ πέφυκε μεταξὺ τῶν πλευ-
ρῶν καὶ τῶν ἰσχίων κατὰ τὸν κενεῶνα –, οὗτος δυνήσεται
πόρρω ὑποτιθέναι τὰ ὀπίσθια σκέλη ὑπὲρ τὰ ἐμπρόσθια.
ἢν οὖν τις ὑποτιθέντος αὐτοῦ ἀνακρούῃ τῷ χαλινῷ, ὀκλά- 3
ζει μὲν τὰ ὀπίσθια ἐν τοῖς ἀστραγάλοις, αἴρει δὲ τὸ πρό-
σθεν σῶμα, ὥστε τοῖς ἐξ ἐναντίας φαίνεσθαι τὴν γαστέρα
καὶ τὰ αἰδοῖα. δεῖ δὲ καί, ὅταν ταῦτα ποιῇ, διδόναι αὐτῷ
τὸν χαλινόν, ὅπως τὰ κάλλιστα ἵππου ἑκών τε ποιῇ καὶ
δοκῇ τοῖς ὁρῶσιν. εἰσὶ μέντοι οἳ καὶ ταῦτα διδάσκουσιν οἱ 4
μὲν ῥάβδῳ ὑπὸ τοὺς ἀστραγάλους κρούοντες, οἱ δὲ καὶ
βακτηρίᾳ παρατρέχοντά τινα κελεύοντες ὑπὸ τὰς μηριαίας
παίειν. ἡμεῖς γε μέντοι τὸ κράτιστον τῶν διδασκαλίων 5
νομίζομεν, ὥσπερ ἀεὶ λέγομεν, ἢν ἐν παντὶ παρέπηται
τὸ ἐν ᾧ ἂν ποιήσῃ τῷ ἀναβάτῃ κατὰ γνώμην τυγχάνειν
ῥᾳστώνης παρ᾽ αὐτοῦ. ἃ μὲν γὰρ ὁ ἵππος ἀναγκαζόμενος 6
ποιεῖ, ὥσπερ καὶ Σίμων λέγει, οὔτ᾽ ἐπίσταται οὔτε καλά
ἐστιν οὐδὲν μᾶλλον ἢ εἴ τις ὀρχηστὴν μαστιγῶν καὶ κεν-
τρίζων ⟨ἀναγκάζοι⟩· πολὺ γὰρ ἂν πλείω ἀσχημονοίη ἢ
καλὰ ποιοίη ὁ τοιαῦτα πάσχων καὶ ἵππος καὶ ἄνθρωπος.
ἀλλὰ δεῖ ἀπὸ σημείων ἑκόντα πάντα τὰ κάλλιστα καὶ
λαμπρότατα ἐπιδείκνυσθαι. ἢν δὲ καί, ὅταν μὲν ἱππάζηται, 7
μέχρι πολλοῦ ἱδρῶτος ἐλαύνηται, ὅταν δὲ καλῶς μετεωρίζῃ
ἑαυτόν, ταχύ τε καταβαίνηται καὶ ἀποχαλινῶται, εὖ χρὴ

1 *εὔρωστον* om. **A** || **3** *δυνῆσθαι* **A** | *οὕτως*] *οὐχ οὕτως* **B** dett. || **4** *καὶ* prius om. **A** || **5** *τῶν τε πλευρῶν* dett. || **7** *ὑπὸ* **B** dett. || **8** *αὐτοῦ* Brodaeus: *αὐτῷ* libb. | *ὀκλάζει* **ABN**: *ὀκλάζειν* cett. || **9** *αἴρειν* dett. | *τὸ*] *τὰ* Pierleoni || **10** *σῶμα* om. **A**, del. Pierleoni || **12** *ἑκών τε ποιῇ καὶ*] *ἑκόντα ποιῆσαι* Courier || **16** *διδασκαλίων* Stephanus: *διδασκαλιῶν* libb. || **18** *γνώμης* **MLQOEGVKI** || **20** *σίμον* **A** || **21** *μαστιγῶν καὶ κεντρίζων ἀναγκάζοι* Pollack: *μαστιγῶν καὶ κεντρίζων* libb., *μαστιγῴη* (*μαστιγοίη* Cobet) *καὶ κεντρίζοι* Stephanus, lac. post *κεντρίζων* ind. Dindorf, *μαστιγῶν καὶ κεντρίζων ῥυθμίζοι* Marchant || **24** *ἑκόντα* Gesner: *ἔχοντα* libb. | *τὰ* om. **AB** || **26** *μετεωρίζει* **ABGNKIH** || **27** *καταβαίνεται* **A**

8 εἰδέναι, ὅτι ἑκὼν εἶσιν εἰς τὸ μετεωρίζειν ἑαυτόν. ἐπὶ τῷ
τοιούτῳ εἴδει ἱππαζομένων ἵππων καὶ θεοὶ καὶ ἥρωες γρά-
φονται, καὶ ἄνδρες οἱ καλῶς χρώμενοι αὐτοῖς μεγαλοπρε-
9 πεῖς φαίνονται. οὕτω δὲ καὶ ἔστιν ὁ μετεωρίζων ἑαυτὸν
ἵππος σφόδρα ἢ καλὸν ἢ δεινὸν ἢ ἀγαστὸν ἢ θαυμαστόν,
ὡς πάντων τῶν ὁρώντων καὶ νέων καὶ γεραιτέρων τὰ
ὄμματα κατέχειν. οὐδεὶς γοῦν οὔτε ἀπολείπει αὐτὸν οὔτε
ἀπαγορεύει θεώμενος, ἔστ' ἂν περ ἐπιδεικνύηται τὴν
10 λαμπρότητα. ἤν γε μήν ποτε συμβῇ τινι τῶν τοιοῦτον
ἵππον κεκτημένων ἢ φυλαρχῆσαι ἢ ἱππαρχῆσαι, οὐ δεῖ
αὐτὸν τοῦτο σπουδάζειν, ὅπως αὐτὸς μόνος λαμπρὸς ἔσται,
ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, ὅπως ὅλον τὸ ἑπόμενον ἀξιοθέατον
11 φανεῖται. ἢν μὲν οὖν ἡγῆται - ὡς μάλιστα ἐπαινοῦσι τοὺς
τοιούτους ἵππους -, ὃς ἂν ἀνωτάτω αἰρόμενος καὶ πυκνό-
τατα τὸ σῶμα βραχύτατον προβαίνῃ, δῆλον ὅτι καὶ βάδην
ἕποιντ' ἂν οἱ ἄλλοι ἵπποι αὐτῷ. ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὄψεως τί
12 ἂν καὶ λαμπρὸν γένοιτ' ἄν; ἢν δὲ ἐξεγείρας τὸν ἵππον ἡγῆ-
ται μήτε τῷ ἄγαν τάχει μήτε τῷ ἄγαν βράδει, ὡς δ' εὐθυ-
μότατοι ἵπποι καὶ γοργότατοι καὶ πονεῖν εὐσχημονέστα-
τοι γίγνονται, — ἐὰν ἡγῇ αὐτοῖς οὕτως, ἀθρόος μὲν ⟨ἂν⟩ ὁ
κτύπος, ἀθρόον δὲ τὸ φρύαγμα καὶ τὸ φύσημα τῶν ἵππων
συμπαρέποιτο, ὥστε οὐ μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ
συμπαρεπόμενοι ἀξιοθέατοι ἂν φαίνοιντο.
13 Ἢν γε μήν τις καλῶς μὲν ἱππωνήσῃ, τρέφῃ δὲ ὡς πό-
νους δύνασθαι ὑποφέρειν, ὀρθῶς δὲ χρῆται καὶ ἐν τοῖς

1—2 τῷ τοιούτῳ εἴδει] τῶν τοιούτων ἤδη δὲ **B** dett., τῶν τοιούτων δὲ Diels, τῶν τοιούτων δὲ ἤδη Leunclavius, τῷ τοιούτῳ δὴ εἴδει Pierleoni || 2 ἱππαζόμενοι Leunclavius | ἵππῳ **A** || 5 δεινὸν] θαυμαστὸν dett. | ἀγαστὸν Stephanus: ἀγαθὸν libb. | ἢ θαυμαστόν om. dett | ἢ καλὸν ἢ δεινὸν ἢ ἀγαστὸν ἢ θαυμαστὸν] [ἢ] καλὸν καὶ δεινὸν καὶ ἀγαστὸν [ἢ θαυμαστόν] Ruehl, [ἢ καλὸν ἢ θαυμαστὸν ἢ] ἀγαστόν Cobet || 7 κατέχειν **ADK**: κατέχει cett. || 11 αὐτὸν om. **A** (sic, cf. praef. p. XXIII) || 13 φανεῖνται **A** | ἢν] ἢ **A** || 13-14 ὡς— ἵππους del. Schneider || 14 ὃς] ὃ **A** || 15 καὶ om. **A** || 17 ἂν prius om. **A** | ἢν om. **A** | ἡγῇ Weiske || 18 ταχεῖ Marchant | βραδεῖ **AD** || 19 πονεῖν del. Weiske || 20 οὗτος **B** | ἀθρόως **DN** | ἂν add. Courier || 21 τύπος **B** dett. || 22 συμπαρέσοιτο dett., συμπαρέσοιτο ἂν Iacobs | οἱ] ὅσοι **B** dett. || 23 φαίνω (sscr. οι)νται **B** || 24 μήν τις] μέν τις **B**, μέντοι τις dett. | μὲν om. **B** dett.

πρὸς πόλεμον μελετήμασι καὶ ἐν ταῖς πρὸς ἐπίδειξιν ἱππασίαις καὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἀγωνίσμασι, τί ἔτι ἐμποδὼν τούτῳ, μὴ οὐχὶ πλείονός τε ἀξίους ἵππους ποιεῖν ἢ οἵους ἂν παραλαμβάνῃ, καὶ εὐδοκίμους μὲν ἵππους ἔχειν, εὐδοκιμεῖν δὲ αὐτὸν ἐν τῇ ἱππικῇ, ἢν μή τι δαιμόνιον κωλύῃ;

12

Γράψαι δὲ βουλόμεθα, καὶ ὡς δεῖ ὡπλίσθαι τὸν μέλλον- 1
τα ἐφ' ἵππου κινδυνεύειν. πρῶτον μὲν τοίνυν φαμὲν χρῆναι
πρὸς τὸ σῶμα τὸν θώρακα πεποιῆσθαι. τὸν μὲν γὰρ καλῶς
ἁρμόζοντα, ἐκεῖνον φέρει τὸ σῶμα, τὸν δὲ ἄγαν χαλαρὸν
οἱ ὦμοι μόνοι φέρουσιν. ὅ γε μὴν λίαν στενὸς δεσμός, οὐχ
ὅπλον ἐστίν. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ αὐχήν ἐστι τῶν καιρίων, φαμὲν 2
χρῆναι καὶ τούτῳ ἐξ αὐτοῦ τοῦ θώρακος ὅμοιον τῷ αὐχένι
στέγασμα πεποιῆσθαι. τοῦτο γὰρ ἅμα κόσμον τε παρέξει
καί, ἢν οἷον δεῖ εἰργασμένον ᾖ, δέξεται, ὅταν βούληται, τῷ
ἀναβάτῃ τὸ πρόσωπον μέχρι τῆς ῥινός. κράνος γε μὴν 3
κράτιστον εἶναι νομίζομεν τὸ Βοιωτιουργές· τοῦτο γὰρ
αὖ στεγάζει μάλιστα πάντα τὰ ὑπερέχοντα τοῦ θώρακος,
ὁρᾶν δὲ οὐ κωλύει. ὁ δ' αὖ θώραξ οὕτως εἰργάσθω, ὡς μὴ
κωλύειν μήτε καθίζειν μήτ' ἐπικύπτειν. τὰ δὲ περὶ τὸ 4
ἦτρον καὶ τὰ αἰδοῖα καὶ τὰ κύκλῳ αἱ πτέρυγες τοσαῦται

17 Poll. 1, 149 *εὐδόκιμα δὲ θώραξ Ἀττιουργής, κράνος Βοιωτιουργές* | Ael. V. H. 3, 24 *λέγεται οὖν ὁ τοῦ Γρύλλου τὴν μὲν ἀσπίδα Ἀργολικὴν ἔχειν, τὸν δὲ θώρακα Ἀττικόν, τὸ δὲ κράνος Βοιωτιουργές, τὸν δὲ ἵππον Ἐπιδαύριον* || **21** Poll. 1, 134 *θώραξ καὶ τὰ μέρη τοῦ θώρακος πτέρυγες, καὶ τὸ μέσον αὐτοῦ γύαλον*

1 *τὸν πόλεμον* **D** || **4** *οἵους*] *οὓς* **B** dett. | *παραλαμβάνει* **B** || **7** *μέλοντα* **A** || **9** *τὸν θώρακα πρὸς τὸ σῶμα* dett. | *γὰρ* **AFR**: om. cett. || **10** *ἁρμόττοντα* Dindorf | *ἐκεῖνον*] *ἔοικε πᾶν* Diels, *ὅλον* Castalio, *ἐκεῖνον ὅλον* Ruehl, *ἱκανὸν* (*φέρειν*) Erbse (sed non necess, cf. Kühner-Gerth I p. 660, cf. X. Rep. Lac. 10, 4), del. Marchant | *φέρει* **FNR**: *φέρειν* cett., *φέρει ἅπαν* prop. Marchant | *χαλερὸν* **A** || **12** *καὶ* om. **B** || **20** *κωλύειν* **A**: *κωλύει* **GK**, *κωλύεις* **EP**, *κωλύῃ* cett. | *τὰ*] *τὸ* **B** dett. || **21** *καὶ τὰ* del. Castalio || **21/36, 1** *τοιαῦται καὶ τοσαῦται* dett.

5 *καὶ τοιαῦται ἔστωσαν, ὥστε στέγειν τὰ βέλη. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ
ἀριστερὰ χείρ, ἤν τι πάθῃ, καταλύει τὸν ἱππέα, καὶ ταύτῃ
ἐπαινοῦμεν τὸ εὑρημένον ὅπλον τὴν χεῖρα καλουμένην. τόν
τε γὰρ ὦμον σκεπάζει καὶ τὸν βραχίονα καὶ τὸν πῆχυν καὶ
τὸ ἐχόμενον τῶν ἡνιῶν, καὶ ἐκτείνεται δὲ καὶ συγκάμπτε-
ται· πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ διαλεῖπον τοῦ θώρακος ὑπὸ τῇ*
6 *μασχάλῃ καλύπτει. τήν γε μὴν δεξιὰν ἐπαίρειν δεῖ, ἤν τε
ἀκοντίσαι ἤν τε πατάξαι βουληθῇ. τοῦ μὲν δὴ θώρακος τὸ
κωλῦον ταύτῃ ἀφαιρετέον· ἀντὶ δὲ τούτου πτέρυγας ἐν
τοῖς γιγγλύμοις προσθετέον, ὅπως, ὅταν μὲν διαίρηται,
ὁμοίως ἀναπτύσσωνται, ὅταν δὲ καταίρηται, ἐπικλείων-*
7 *ται. τῷ γε μὴν βραχίονι τὸ ὥσπερ κνημὶς παρατιθέμενον
βέλτιον ἡμῖν δοκεῖ εἶναι ἢ συνδεθὲν ὅπλῳ. τό γε μὴν ψι-
λούμενον αἰρομένης τῆς δεξιᾶς στεγαστέον ἐγγὺς τοῦ
θώρακος ἢ μοσχείῳ ἢ χαλκείῳ· εἰ δὲ μή, ἐν τῷ ἐπικαιρο-
τάτῳ ἀφύλακτον ἔσται.*
8 *Ἐπεὶ δ' ἤνπερ τι πάσχῃ ὁ ἵππος, ἐν παντὶ κινδύνου καὶ
ὁ ἀναβάτης γίγνεται, ὁπλίζειν δεῖ καὶ τὸν ἵππον προ-
μετωπιδίῳ καὶ προστερνιδίῳ καὶ παραπλευριδίοις· ταῦτα*

4 Poll. 1, 135 *τὰ δὲ περὶ ταῖς χερσὶ προβλήματα ὁμωνύμως τῷ μέρει χεῖρες καλοῦνται, κνημῖδες δὲ ποδῶν* || **18** X. Cyr. 6. 4, 1 *ὥπλιζον δὲ καὶ ἵππους προμετωπιδίοις καὶ προστερνιδίοις, καὶ τοὺς μὲν μονίππους παραμηριδίοις, τοὺς δ' ὑπὸ τοῖς ἅρμασιν ὄντας παραπλευριδίοις.* | Arr. Tact. 4, 1 *τοὺς ἵππους δὲ παραπλευριδίοις καὶ προμετωπιδίοις* | Poll. 1, 140 *φράττονται δὲ καὶ οἱ ἵπποι ὅπλοις, προμετωπιδίοις, παρωπίοις, παρηίοις, προστερνιδίοις, παραπλευριδίοις, παραμηριδίοις, περικνημιδίοις* | 2, 46 *τὸ δὲ ὑπὲρ τῇ κεφαλῇ μέτωπον καὶ μετώπιον, ἀφ οὗ καὶ ἐν ἵπποις τὸ προμετωπίδιον* || **19** 2, 162 *τὸ δὲ ἀπὸ θυμοῦ καταβαῖνον στέρνον, ὅθεν*

1 *στέγειν*] *ἄγειν* dett. | *βέλη*] *μέλη* **I** | *ἡ* om. dett. || **3** *ηὑρημένον* Marchant || **7** *ἐπαίρειν*] *ἐπεὶ αἴρειν* Pierleoni || **8** *δὴ* om. **B** dett. || **9** *πτέρυγες ὦσι* (*ὦσι* in ras. (sic!) **B**) **B** dett. || **10** *προσθεταὶ* dett., *προσθεταὶ* ex *προσθετέον* (sic!) **B** | *ὅπως* om. **B** dett. || **11** *καταίρηται* Schneider: *καθαίρηται* libb., *καθαιρῆται* Stephanus, *καθιῆται* Weiske || **13** *βέλτιον*] *ἀρκεῖν βέλτιον* **B** dett., *ἀρκεῖν καὶ βέλτιον* Schneider | *τῷ ὅπλῳ* Schneider || **14** *στεγατέον* **B** || **15** *χαλκίῳ* **B GKIP** || **16** *ἀφύλακτον* **AD**: *ἀφυλακτέον* cett. || **17** *ἐπεὶ δ' ἤνπερ* **A**: *ἐπείπερ δὲ ἢν* **D**, *ἐπείπερ ἢν* cett. | *πάσχοι* **A** | *κινδύνου* Anonymus in Hallesche Lit. Zeit. 1826 p. 729, Dindorf: *κινδύνῳ* (*κηνδύνω* **A**) libb. || **18** *δὲ δεῖ* **FNR** || **19** *παραπλευριδίοις*] *παραμηριδίοις* Weiske

γὰρ ἅμα καὶ τῷ ἀναβάτῃ παραμηρίδια γίγνεται. πάντων
δὲ μάλιστα τοῦ ἵππου τὸν κενεῶνα δεῖ σκεπάζειν· και-
ριώτατον γὰρ ὂν καὶ ἀφαυρότατόν ἐστι· δυνατὸν δὲ σὺν
τῷ ἐφιππίῳ καὶ αὐτὸν σκεπάσαι. χρὴ δὲ καὶ τὸ ἔποχον 9
τοιοῦτον ἐρράφθαι, ὡς ἀσφαλέστερόν τε τὸν ἱππέα καθῆ-
σθαι καὶ τὴν ἕδραν τοῦ ἵππου μὴ σίνεσθαι. καὶ τὰ μὲν δὴ
ἄλλα οὕτω καὶ ὁ ἵππος καὶ ὁ ἱππεὺς ὡπλισμένοι ἂν εἶεν.
κνῆμαι δὲ καὶ πόδες ὑπερέχοιεν μὲν ἂν εἰκότως τῶν παρα- 10
μηριδίων, ὁπλισθείη δ' ἂν καὶ ταῦτα, εἰ ἐμβάδες γένοιντο
σκύτους, ἐξ οὗπερ αἱ κρηπῖδες ποιοῦνται· οὕτω γὰρ ἂν
ἅμα ὅπλον τε κνήμαις καὶ ποσὶν ὑποδήματ' ἂν εἴη.
Ὡς μὲν δὴ μὴ βλάπτεσθαι θεῶν ἵλεων ὄντων, ταῦτα 11
ὅπλα. ὡς δὲ τοὺς ἐναντίους βλάπτειν, μάχαιραν μὲν μᾶλ-
λον ἢ ξίφος ἐπαινοῦμεν· ἐφ' ὑψηλοῦ γὰρ ὄντι τῷ ἱππεῖ
κοπίδος μᾶλλον ἡ πληγὴ ἢ ξίφους ἀρκέσει. ἀντί γε μὴν 12
δόρατος καμακίνου, ἐπειδὴ καὶ ἀσθενὲς καὶ δύσφορόν

εὐρύστερνος καὶ εὔστερνος, καὶ προστερνίσασθαι καὶ προστερνίδια | 2, 167 καὶ παραπλευρίδια τὰ παρὰ ταῖς τῶν ἵππων πλευραῖς ὅπλα **1** 2, 187 μηρὸς δὲ τὸ ἀπὸ τούτου μέχρι γονάτων μέρος, ἀφ' οὗ εὔμηρος καλλίμηρος, μηριαῖα, παραμηριαῖα καὶ παραμηρίδια || **4** 1, 185 ἔτι δὲ ἔποχα, ἐφίππια, σάγη | 10, 54 ἐπὶ δὲ τοῖς μονίπποις δέοιτ' ἄν τις ἔχειν σάγην, ἔποχον, ἔφιππον, . . . || **9** Hsch. s. v. ἐμβάς· εἶδος ὑποδήματος . . . | Poll. 7, 85 ἐμβάδες. εὐτελὲς μὲν τὸ ὑπόδημα, Θρᾴκιον δὲ τὸ εὕρημα, τὴν δὲ ἰδέαν καθόρνοις ταπεινοῖς ἔοικεν | 4, 115 καὶ τὰ ὑποδήματα κόθορνοι μὲν τὰ τραγικὰ καὶ ἐμβάδες, ἐμβάται δὲ τὰ κωμικά | Sud. s. v. ἐμβάς· τὰ ὑποδήματα ἀνδρεῖα. παρὰ τὸ ἐμβαίνειν || **10** Hsch. s. v. κρηπίς· ὑποβάθρα, θεμελίωσις, ὑπόδημα | Poll. 7, 85 κρηπῖδες· τὸ μὲν φόρημα στρατιωτικόν || **13** Hsch. s. v. μάχαιρα· ξίφος | Poll. 6, 89 τὰ δὲ μαγείρου σκεύη . . . κοπίδας μαχαίρας, δορίδας | 1, 136 ξίφος, μάχαιρα, ἐγχειρίδιον, . . . κοπίς | 1, 33 τὰ δὲ πρὸς θυσίαν σχίζαι, σφαγίδες, κοπίδες, πελέκεις, ὀβελοί . . . | 10, 97 τῶν δὲ μαγείρου σκευῶν καὶ κοπίδες καὶ σφαγίδες . . ., 10, 104 μαγειρικὰ δὲ καὶ κοπίδες καὶ δορίδες καὶ μαχαιρίδες | Sud s. v. κοπίς· ἡ μάχαιρα || **16** Hsch. s. v. δόρυ· ὅπλον, λόγχη ἀκόντιον | s. v. κάμακες· δοράτια ἱππικά | Phot. s. v. κάμαξ· χάραξ· ὀρθὸν ξύλον

1 ἅμα om. **L** | ἀναβάτῃ **ABD**: ἀμβάτῃ cett. || **2** τὸν κενεῶνα τοῦ ἵππου **D** || **3** post σὺν lac. stat. verbis ταῖς πλευραῖς fort. explendam Tommasini || **4** ἐφιππίῳ **D**: ἐφιππείῳ cett. | καὶ om. dett., del. Ruehl || **5** ἐρράφται **A** | ὥς **A** || **7** ἄλλα] ἄλλα τοῦ ἵππου **B** dett. || **9** ὁπλισθεὶς **B** | δ' ἂν] δὲ **B** dett. | ἐμβάται **B** dett. || **10** οἷουπερ dett.

ἐστι, τὰ κρανάινα δύο παλτὰ μᾶλλον ἐπαινοῦμεν. καὶ γὰρ ἐξαφεῖναι τὸ ἕτερον δυνατὸν τῷ ἐπισταμένῳ, καὶ τῷ λειπομένῳ οἷόν τε χρῆσθαι καὶ εἰς τὸ ἀντίον καὶ εἰς τὰ πλάγια καὶ εἰς τοὔπισθεν· καὶ ἅμα ἰσχυρότερά τε τοῦ δόρατος καὶ εὐφορώτερά ἐστιν.

13 *Ἀκόντισμά γε μὴν τὸ μακρότατον ἐπαινοῦμεν· καὶ γὰρ ἀποστρέψαι καὶ μεταλαβεῖν παλτὸν οὕτω μᾶλλον ὁ χρόνος ἐγχωρεῖ. γράψομεν δὲ ἐν βραχεῖ, καὶ ὡς ἄν τις κράτιστα ἀκοντίζοι. ἢν γὰρ προβαλλόμενος μὲν τὰ ἀριστερά, ἐπανάγων δὲ τὰ δεξιά, ἐξανιστάμενος δὲ ἐκ τῶν μηρῶν, μικρὸν ἐπανακύπτουσαν τὴν λόγχην ἀφῇ, οὕτω σφοδρότατόν τε καὶ μακρότατον οἴσεται τὸ ἀκόντιον, εὐστοχώτατον μέντοι, ἐὰν κατὰ τὸν σκοπὸν ἀφιεμένη ἀεὶ ὁρᾷ ἡ λόγχη.*

14 *Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ἰδιώτῃ καὶ ὑπομνήματα καὶ μαθήματα καὶ μελετήματα γεγράφθω ἡμῖν. ἃ δὲ ἱππάρχῳ προσῆκεν εἰδέναι τε καὶ πράττειν, ἐν ἑτέρῳ λόγῳ δεδήλωται.*

1 Hsch. s. v. *παλτά· ἀκόντια, λόγχαι* | Sud s. v. *παλτά· τὰ δόρατα. ὁ δὲ Κῦρος ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ ἐπὶ τὰς χεῖρας ἔλαβε* | Poll. 10, 143 *καὶ ξυστὰ δ' εἴποις ἂν καὶ κάμακας καὶ παλτὰ καὶ σαρίσσας καὶ σαυνία* | 1, 138 *προσαριθμητέον τούτοις καὶ τὰ βαρβαρικά, σάρισσαν Μακεδονικὴν τὸ δόρυ, καὶ παλτὸν Μηδικὸν τὸ ἀκόντιον . . .* | Sud. s. v. *κράνεια· ἐκ κρανείας δόρυ* | Poll. 5, 20 *αἱ δὲ λόγχαι αὐτῶν εὐπλατεῖς καὶ ξυρήκεις· τὰ δὲ προβόλια ἔστω μὲν κρανείας, στερεὰ δὲ καὶ δορατοπαχῆ, φησὶν ὁ Ξενοφῶν* (Cyn. 10, 3) || **13** Poll. 1, 215 *εἰ μέντοι οὕτω καθίζεις καὶ ἀκοντιεῖς ἐπισκοπώτατα σὺν ῥώμῃ ἐπερείδοντος τοῦ ἵππου τὴν ἄφεσιν τοῦ δόρατος· καὶ γὰρ αὐτὸς συμβάλλεται τῇ φορᾷ, ῥύμῃ συμπροχωρῶν. συστήσας δὲ τὰς ἡνίας, καὶ ἠρέμα πλάγιος γενόμενος καὶ μηκύνας τὴν χεῖρα τὴν χαλιναγωγοῦσαν, οὕτως ἀκόντιζε*

1 *κρανάηνα* **A**, *κρανέϊνα* Leunclavius | *δύο παλτὰ*] *εὖ παλτὰ* aut *εὔπαλτα* **B** dett. || **2** *ἐξαφιέναι* Leunclavius | *ἀδύνατον* **B** dett. || **3** *ἐναντίον* **V** || **4** *τοὔπισθεν*] *τοὔμπροσθεν* **B** dett. | *ἅμα τε* **B** || **8–9** *δὲ–μὲν* om. **A**. || **11** *ἐπανακάμπτουσαν* **A**, *ἐπανακόπτουσαν* **B** || **12** *μακρότατον*] *μαλακότατον* **D** || **14–16** *καὶ–δεδήλωται* om. **A** del. Wilamowitz (Hermes 40 (1905) p. 146sq.) || **16** *προσήκει* Dindorf. | *πράττειν* Marchant: *πράσσειν* libb.

ΣΙΜΩΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΕΙΔΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΙΠΠΩΝ

SIGLA

C = Cantabrigiensis 3, 19 bibl. coll. Emmanuel., s. XII
L = Londinensis 745 Mus. Britann. bibl. Sloan., s. XIV

Editiones virorum clarorum Fr. Blass (miscell. Bonn 1864), L. Dindorf (Xen. Opusc. polit., equestr., venat., Oxford 1866 p. XX), E. Oder (Rhein. Mus. LI, 1896, p. 67 sqq. et p. 311 sqq.), J. Soukup (Comment. Aenipont. VI, 1911), Fr. Ruehl (Xen. Scripta Min., Leipzig 1912), G. Pierleoni (Xen. Opusc., Rom [2]1954) contuli.

1 *Δοκεῖ μοι περὶ ἰδέας ἱππικῆς δεῖν πρῶτον εἰδέναι καλῶς τοῦτο τὸ μάθημα, τὴν πατρίδα γιγνώσκειν ὡς ἔστιν κατά γε τὴν Ἑλλάδα χώραν κρατίστη ἡ Θετταλία.*

2 *Τὸ δὲ μέγεθος τρία τῶν ὀνομάτων ἐπιδέχεται· μέγα, μικρόν, εὐμέγεθες, ἢ εἰ βούλει σύμμετρον, καὶ δῆλον ἐφ᾽ οὗ τῶν ὀνομάτων ἁρμόσει ἕκαστον· κράτιστον δὲ ἐν παντὶ ζῴῳ ἡ συμμετρία.*

3 *Χρόαν δὲ οὐκ ἔχω ἵππων ἀρίστην ὁρίσαι· δοκεῖ δέ μοι ὅμως, ἥ τις ὁμόχρους ἐστὶν αὐτὴ ἑαυτῇ ὅλῃ καὶ εὔθριξ μάλιστα, ἀρίστη εἶναι ὡς ἐπὶ πολὺ ἢ ἡ πορρωτάτω ὄνου καὶ ἡμιόνου.*

4 *Ὁ δὲ οὐδενὸς εἰς διάσκεψιν ἔλαττον, δεῖ τὸν ἵππον ἄνω μὲν εἶναι βραχύν, κάτωθεν δὲ μακρόν, οἷον ἀπὸ μὲν τῆς ἀκρωμίας ἐπὶ τὰ ἰσχία βραχὺ τὸ χωρίον ἔχειν, ἀπὸ δὲ τῶν*

Suprascriptiones in cod. C:

4 *ἐπιδέχεται* sscr. *λαμβάνει* || 5 *σύμμετρον* sscr. *ἶἄν* || 7 *συμμετρία* sscr. *ἡ ἰσότης* || 8 *δοκεῖ* sscr. *φαίνεται* || 9 *εὔθριξ* sscr. *καλλίθριξ* | *μάλιστα* sscr. *πλέον καθὲν κάλλιστον* || 14 *ἀκρομίας* sscr. *τοῦ ἄκρου ὤμου*

1 post *δοκεῖ* add. *δὲ* Blaß (lac. ante *δοκεῖ* esse susp. post *ἱππικῆς* add. *ἐπισκεπτέον εἶναι* Blaß | *δεῖν πρῶτον*] *ἐπιθυμεῖ πρῶτον* C, *πρῶτον εἴ τις ἐπιθυμεῖ* Blaß || 2 post *μάθημα* add. *πρῶτον μὲν οὖν χρὴ* Blaß | *γιγνώσκειν* Oder: *γινώσκειν* libb., *διαγνώσκειν* Daremberg, *διαγιγνώσκειν* Blaß, *γιγνώσκειν δεῖν* Ruehl | post *ἔστιν* lac. esse susp. Ruehl || 3 *γε* Blaß: *τε* libb. | post *χώραν* interp. L | *Θεσσαλία* C || 6 *ὀνομάτων ἀρμωσει* C || 7 *ζῶο* C || 8 *χρόα* C, *χαίτῃ* Soukup | *ἵππων*] *εἰπεῖν* L | *ἀρίστην*] *ἀρετὴν* L || 9 post *ὅμως* add. *χαίτῃ* Blaß cl. Poll. 1, 216 | *ὁμόχρως* Dindorf cl. Poll. 1, 217 | *αὐτὴ* Blaß: *αὐτῇ* libb., *χαίτῃ* Pierleoni | *ὅλῃ* Oder: *ὅλη* libb. | *εὐθριξ* C || 10 *εἶναι* C | *πολλῶ* C, *τὸ πολὺ* Blaß | *ἢ ἡ* Soukup: *ἡ* L, *ἢ* C, *καὶ ἡ* Ruehl, *ἔτι δὲ ἡ* Blaß, *ἤπερ ἡ*. Pierleoni || 12 *οὐδενὸς* *ου* C (*ου* minio corr. esse ind. Oder — fort. ex *εἰς* —) || 13 *βραχὴ* C | *μακρὸν* Blaß: *μικρὸν* libb. || 14 *ἀκρομίας* C | *βραχὲς* C | *ἔχειν* Blaß: *ἔχει* libb.

ὀπισθίων μηρῶν ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν μακρὸν ὡς πλεῖστον, εἶτα εὔποδα εἶναι.

5 *Ὁπλὴ μὲν οὖν ἀγαθὴ ἵππῳ ἀγαθὸν καὶ τὰ τοῦ ἵππου σκέλη ἐλαφρὰ καὶ εὔφορα καὶ μήτε πλατέα μήτε ὑψηλὰ ἄγαν, ὀλίγον δὲ τὸν ὄνυχα παχὺν ἔχει. ἔστι δὲ αὐτῇ τεκμήριον καὶ ὁ ψόφος τῆς ὁπλῆς τῆς ἀγαθῆς· κυμβαλίζει γὰρ ἡ κοίλη μᾶλλον ἢ ἡ πλήρης καὶ σαρκώδης. τὸ δὲ μετακύνιον ἐχέτω ὑγρόν, κυνοβάτης δὲ μὴ ἔστω· δασέα δὲ καὶ παρὰ τὰς κνήμας ἐχέτω τὰ περὶ τὴν περόνην [ἰσχία] καὶ τὴν κνήμην καὶ νευρώδη καὶ ἄσαρκα ὡς μάλιστα ἄχρι τοῦ γόνατος, τὰ δὲ ἄνωθεν τούτου καὶ σαρκωδέστερα καὶ ἰσχυρότερα.*

6 *Τὴν δὲ διάστασιν τοῖν σκελοῖν ἐχέτω ὡς μεγίστην. τὰ δὲ στήθη μὴ στενὰ ἔχων λίαν μηδὲ πλατέα ἄγαν καὶ τὴν ὠμοπλάτην ὡς μεγίστην καὶ πλατυτάτην, τὴν δὲ μασχάλην*

Suprascriptiones in codd. **C**:

3 *ὁπλὴ* sscr. *ὄνυξ* || **4** *εὔφορος* sscr. *εὐκόλως κινούμενα* || **6** *κυμβαλίζει* sscr. *τυμπανίζει* || **10** *ἄσαρκα* sscr. *οὐ πολυσάρκης* || **13** *διάστασιν* sscr. *τὴν ἀποχώρησιν τῶν σκελῶν* | *μεγίστην* sscr. *οἱ δὲ εὐρεῖαν πλατεῖαν* || **14** *ἄγαν* sscr. *ἀλλὰ σύμμετρα*

1 *μηρῶν* Soukup: *μερῶν* libb., *σκελῶν* **Blaß** | *τὰ*] *τοὺς* Pierleoni | *μακρὸν* **Blaß**: *μικρὸν* libb. || **2** post *εὔποδα* excid. *δεῖ* vel *χρὴ* put. Oder || 3 *ἀγαθὸν*] *ἀγαθῶ* **C**, del. **Blaß** (sed grav. corrupt. latere susp.) | *καὶ τὰ*] *ἢ τὸ* **C** | *ἵππου δὲ* **L** || 4 *σκέλλη* **C** | *τὰ—σκέλη* del. **Blaß** (*ἡ ἐλαφρὰ* leg.) | post *ἐλαφρὰ* lac. susp. Daremberg | *εὔφορος* **C** | *πλατεῖα* **C** | *ὑψηλὴ* **Blaß** || **5** ante *ὀλίγον* add. *ἔτι δὲ ἢ σαρκὸς μὲν* **Blaß**, *καὶ ἔτι δὲ ἢ σαρκὸς μὲν* Ruehl | *δὲ τὸν*] *τὸν δὲ* **Blaß** | *ἔχειν* **L**, *ἔχουσα* Daremberg | *ἔστι*] *ἔτι* **L** | *αὐτῇ*] *ἑαυτῶ* **L**, *αὐτὸς* Daremberg, *αὐτῷ* Oder || **6** *τῆς* prius—*ἀγαθῆς* del. Oder | *κοίλη* Daremberg: *κοιλία* libb. | *μᾶλλον*, *μᾶλλσν* **C** || **7** *πλήρις* **C** || **8** *κυνοβάτις* **C** | *δασέα*] *ὀστώδεις* Oder-Hoppe | *καὶ παρὰ*] *τὰ παρὰ* **Blaß**, del. Oder-Hoppe || 9 *ἐχέτω* om. Daremberg | ante *τὰ* add. *καὶ* **Blaß** | *περὶ τὴν περὶ τὴν* **C** | *ἰσχία* del. **Blaß**, *ἰσχία καὶ τὴν κνήμην* del. Pierleoni | *κνήμην ἰσχνὰ* Oder | *νευρώδ* **C** || **11** *γόνατος* **Blaß**: *γονάτου* libb. || **13** *σκέλην* **C** | post *μεγίστην* add. *ὑπάρξει γὰρ αὐτῷ διὰ πλείστου τὰ σκέλη ῥίπτειν* cl. Poll. 1, 193 **Blaß**, prop. add. *εὔδρομος ὁ* (vel *δὲ*) *ἵππος ὁ ὀλίγον αἴρων ἀπὸ τῆς γῆς ἐν τῷ τρέχειν τὰ σκέλη* cl. Poll. 1, 194 Oder | *ἐχέτω* Oder-Hoppe || **14** *πλατέα* **Blaß**: *πλατεία* **C**, *πλατεῖα* **L** | *ἄγαν ἄριστος ἂν εἴη* **Blaß** || **15** *ὁμοπλάτην* **C**

μικράν, τὸν αὐχένα καὶ τὴν προτομὴν ὀρθὸν ἐχέτω, μὴ τὴν ἔκφυσιν ἀνάσιμον εἰς τὴν ἀκρωμίαν ὡς παχυτάτην καὶ πλατυτάτην. παρὰ δὲ τὴν σιαγόνα ὁ αὐχὴν ἔστω λεπτός, ὑγρός, ἀνάσιμος εἰς τοὔπιθεν, πάλιν δὲ ἐκ τοῦ λεπτοτάτου εἰς τὰ πρόσθεν κατακαμπτέσθω.

7 *Καὶ τὴν κεφαλὴν προαγέτω δὴ καὶ μὴ βραχὺς ἔστω ὁ αὐχήν, τὴν δὲ κορυφὴν ὑψηλὴν ἐχέτω, ἡ δὲ κεφαλὴ ἐπισημότατ' ἐλαφρά· τὼ δὲ μυκτῆρε ὡς μεγίστω, τὼ δὲ γνάθω μὴ παχείας καὶ ὁμαλὰς πρὸς ἀλλήλας, τὼ δὲ ὀφθαλμὼ μεγάλω, ἔξω δὲ ὡς μάλιστα καὶ ἰδεῖν λαμπρώ, τὰ δὲ ὦτα μικρὰ καὶ τοὺς ὀδόντας, τὴν δὲ σιαγόνα ὡς μικροτάτην, τὰ δὲ μεταξὺ τοῦ αὐχένος καὶ τῆς σιαγόνος ὡς λαγαρώτατα.*

8 *Τὴν δὲ ἀκρωμίαν ὡς μεγίστην καὶ τὴν ῥάχιν, τὰς δὲ πλευρὰς πλατυτάτας καὶ καθειμένας κάτω, τὴν δὲ ὀσφὺν ἐχέτω ὑγράν - γνοίη δ' ἄν τις τὴν ὑγράν, εἰ μὴ ἐν ἀμφοῖν*

Suprascriptiones in cod. C:

3 *σιαγόνα* sscr. *τὸ κάτω μάγουλον* | *αὐχὴν* sscr. *ὁ τράχηλος* || 8 *τὰς δὲ γνάθους* sscr. *τὰ δὲ μάγουλα* || 14 *ὑγρὰν* sscr. *ἤγουν ἄγετον καὶ ἐλαφρὰν ὥστε προβαίνειν τοὺς ὀπισθίους πόδας τῶν ἔμπροσθεν ἴχνων τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν καταπολ*

1 *μικρὰν ἄριστος ἂν εἴη* Oder | *τὸν δὲ αὐχένα* Oder | *προνομὴν* L | *ὀρθὰ* L | *καὶ τὴν προτομὴν* transp. post *ἐχέτω* Soukup || **2** *τῆς ἐκφὺς* C, *ἐπὶ τῆς ἐκφύσεως* Oder | *ἄσιμον* L | *εἰς δὲ τὴν* Oder | *χῶς* Soukup, *ἀλλ' ὡς* Pierleoni | *παχύττ' καὶ πλατύττ'* C || **3** *αὐχὴν* corr. pr. m. ex *αὐχμὴν* C || **4** *ὑγρὸν* C | *εἰς*] *εἰ* C | *τοῦ πτίσθεν* C | *λεπτότατον* C || **5** *τὰ*] *τὸ* Blaß | *κατακαμπτέσθην* C || **6** *δὴ* Blaß: *δὲ* libb., del. Dindorf | *ἔστω* Daremberg: *ἐστιν* libb. || **7** *τὴν δὲ–ἐχέτω* transp. post *ἐλαφρὰ* (8) Soukup | *ἔστω δὲ ἡ κεφαλὴ* Oder-Hoppe | *ἐπισημότατ'* scripsi: *ἐπισημόττ'* C, *ἐπισημοτάτη* L, *ἐπίσιμος* Blaß, del. Soukup | *ἔστω ἐλαφρά* Blaß, *ἔστω καὶ ἐλαφρά* Oder || **8** *μυκτῆρε* corr. Dindorf: *μυκτῆρι* libb., *μυκτῆρας* Blaß | post *μεγίστω* add. *ἐχέτω* Pierleoni, *ἔστων* Oder | post *μυκτῆρε* add. *δεῖ εἶναι* Blaß | *μεγίστους* Blaß | *τὰς δὲ γνάθους* corr. pr. m. ex *τῶ δε γνάτω* C || **9** *παχεία* Oder-Hoppe | *ὁμαλὰ* Oder-Hoppe | *τὼ δὲ ὀφθαλμὼ* Dindorf: *τῶ δὲ ὀφθαλμῶ* C, *τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς* L || **10** *μεγάλους* L | post *μεγάλω* add. *ἐχέτω* Oder-Hoppe | *μάλιστα κειμένω* Daremberg, *μάλιστα κειμένους* Blaß | *λαμπρώ* Dindorf: *λαμπρῶ* C, *λαμπροὺς* L || **11** post *ὀδάντας* exc. adv. (ut *ὡσαύτως*) vel adiect. put. Oder | *σιαγόνα* C | *τὰ* Daremberg: *τὸ* libb. || **12** *λαγαρότατα* C || **13** *ἀκρομίαν* C | *μεγίστην ἐχέτω* Blaß | *ῥάχην* C | post *ῥάχιν* verb. exc. ut *διπλῆν* put. Oder || **14** *καθειμένας* Daremberg: *καθημένας* libb. | *δὲ* om. C | *ὀσφὺν* pr. m. *υ* sscr. *ἡ* C || **15** *ἐχέτω* om. L | *γνοίει* C || **15**--p. 44, 1 *ἐναφοῖμ τὴν σκελοῖν στέη* C

τοῖν σκελοῖν σταίη, ἀλλ' ὡς τὰ πολλὰ εἰς τὸ ἕτερον μεταβαίνοι τοῖν ὄπισθεν σκελοῖν - τὸ δὲ ἰσχίον μέγιστον καὶ πλατύ, τὴν δὲ λαγόνα ὡς μικροτάτην (αἱ πλευραὶ καὶ αὐταὶ ἔστωσαν πλατεῖαι καὶ ἰσχίον μέγα - μικρότατον δὲ καὶ ἀσθενέστατον τοῦ ἵππου ἡ λαγών -).

9 *Τά δὲ μηρία δεῖ μὴ σαρκώδη εἶναι, τοὺς δὲ ὄρχεις ἐχέτω μικρούς. τὸ ⟨δὲ⟩ μεταξὺ τῶν μηριαίων μὴ μετέωρον ἐχέτω μηδὲ πλῆρες, ἀλλ' ὀλίγον ἐγκολλότερον. καὶ τὴν ἕδραν ὡς μικροτάτην καὶ ὡς πορρωτάτω ⟨τοῦ⟩ ἰδεῖν. τὴν δὲ κέρκον μετέωρον ἐχέτω καὶ ἐκ τῶν ἰσχίων δασεῖαν καὶ μακράν.*

10 *Περὶ μὲν οὖν εἴδους ἵππων ταῦτα καὶ ὅτι ὁ μὲν ἅπαντα ταῦτα μάλιστα ἔχων ἄριστος, δεύτερος δὲ ὃς τὰ τούτων ἔχει πλεῖστα. ὅσα γὰρ κέκτηται πλεῖστα, τοσαῦτα μεγίστας ὠφελείας παρέχεται.*

11 *Ἕλκεται δὲ πῶλος ἐκ τῶν πωλίων διέτης. περὶ τοῦτον τὸν χρόνον βάλλει τοὺς πρώτους ὀδόντας τριακοντάμηνος γεγονώς, τοὺς δευτέρους δὲ ἐνιαυτῷ ὕστερον καὶ τοὺς τελευταίους ἑτέρῳ ἐνιαυτῷ καὶ ἐν ἐλάττονι χρόνῳ. ἀκμαῖος ⟨δ'⟩ αὐτὸς ἑαυτοῦ γίγνεται εἴς τε ποδώκειαν καί ἰταμότητα ἔργων ἑξέτης γεγονώς.*

Suprascriptiones in cod. C:

6 *μυρίας* sscr. *ἤγουν οἱ μηροὶ ἔστωσαν λεπτοί* | *σαρκώδης* sscr. *παχεῖς ὄρχις* (sic.) || **20** *ποδόκιαν* sscr. *συντονίαν ποδῶν*

1 *ὡς*] *οἷς* C | *μεταβαίνοι* Daremberg: *μεταβαίνειν* libb. || **2** *τοῖν* Daremberg: *τὴν* libb. | *τοῖν-σκελοῖν* del. Blaß || **3** *πλατὺν* C, *πλατύτατον* Blaß || **3–5** *αἱ-σιαγόνα* del. Blaß || **4–5** *μικρότατον–λαγών* om. L || **5** *λαγών* scripsi cl. X. Eq. 1, 12: *σιαγόνα* C || **6** *τὰς δὲ μυρίας* C, *τὰς δὲ μηριαίας* Blaß | *σαρκώδης* C, *σαρκώδεις* Blaß | *δὲ* alt. om. L || **7** *δὲ* add. Blaß | *μηρίων* L || **8** *δὲ μὴ δὲ* C | *ὀλίγων* C | *ἐγκολλώτερον* C, *εὐκολλώτερον* L, *εὐκολπότερον* Daremberg *ἐνκοπλώτερον* lect. cod. C notans, *ἐγκοιλότερον* Pierleoni || **9** *τοῦ* add. Blaß || **10** *δασίαν* C || **12** *ὅτι ὁ*] *ὃ τὰ* Pierleoni || **13** *μάλιστα* om. L | *ὅσῳ* Oder | *τοσούτῳ* Oder || **14–15** *πλεῖστα* prius–*παρέχεται*] *πλείστας καὶ ὥσας μεγίστας ὠφελείας παρέχεται* C || **16** *τῶν* om. L | *περὶ*] *παρὰ* L, *περὶ δὲ* Blaß || **16–17** *τούτων τῶν χρόνων* C || **19** *ἐλάττονι* C | *ἀκμαίως* C, *ἀκμαιότατος* Blaß || **20** *δ'* add. Soukup: *δὲ* add. Blaß | *αὐτὸς ἑαυτοῦ* (utrumque *ο* ex *ω* a pr. m. corr.) | *ποδώκειαν* Blaß: *ποδωκίαν* L, *ποδόκιαν* C

INDEX

Asteriscus iis apponitur verbis (aut numeris), quae ad apparatum criticum pertinent.

Cod. Vaticanus Graecus 989, f. 17r (X. Eq. VI 2–11)

Cod. Vindobonensis Phil. Graec. 37, f. 142ᵛ (X. Eq. VI 3–12)